תלמוד בבלי · אחרונים · חידושי הלכות · סדר טהרות

מהרש"א - חידושי הלכות על מסכת נדה

רבי שמואל אליעזר איידלס [המהרש"א]

ספריית אור ברסלב · or-breslev.co.il

מהרש"א - חידושי הלכות על מסכת נדה

רבי שמואל אליעזר איידלס [המהרש"א]

מקור הטקסט: ספריא · רישיון: לפי המהדורה: נחלת הכלל או Creative Commons

התכנים שלפניכם נאספו, מוינו, סוננו ונערכו בעמל רב ובמסירות על ידי צוות פרויקט 'אוצריא' (otzaria.org).

לקריאה באתר, עם המפרשים והמקורות ליד כל שורה: https://or-breslev.co.il/library/מהרשא-חידושי-הלכות-על-מסכת-נדה/
הקובץ נוצר ב־20 בנובמבר 2026 מגרסה 202611200317-v39 של הספרייה.

תוכן העניינים

דף ב. 6
דף ב: 7
דף ג. 8
דף ג: 9
דף ד. 9
דף ד: 10
דף ה. 10
דף ה: 10
דף ו. 11
דף ו: 12
דף ז. 12
דף ז: 13
דף ח. 14
דף ח: 14
דף ט. 15
דף י. 16
דף י: 17
דף יא. 17
דף יא: 18
דף יב. 19
דף יב: 20
דף יג. 21
דף יד. 21
דף יד: 22
דף טו. 22
דף טו: 23
דף טז. 24
דף טז: 24
דף יז. 25
דף יז: 25
דף יח. 25
דף יח: 26
דף יט. 27
דף יט: 27
דף כ. 28
דף כ: 28
דף כא. 29
דף כא: 30
דף כב. 30
דף כב: 31
דף כג. 32
דף כג: 33
דף כד. 33
דף כד: 33
דף כה. 34
דף כה: 35
דף כו. 36
דף כו: 36
דף כז. 37
דף כז: 38
דף כח. 39
דף כח: 39
דף כט. 40
דף כט: 41
דף ל. 41
דף לא. 42
דף לא: 42
דף לב. 42
דף לב: 43
דף לג. 44
דף לג: 44
דף לד. 45

דף לה. 46
דף לה: 46
דף לו. 47
דף לו: 48
דף לז. 48
דף לז: 49
דף לח. 49
דף לח: 49
דף לט. 50
דף לט: 50
דף מ. 51
דף מ: 51
דף מא. 51
דף מא: 52
דף מב. 53
דף מב: 53
דף מג. 54
דף מג: 54
דף מד. 54
דף מד: 55
דף מה. 55
דף מה: 55
דף מו. 56
דף מו: 56
דף מז. 57
דף מז: 57
דף מח. 57
דף מח: 58
דף מט. 59
דף מט: 59
דף נ. 60
דף נ: 60
דף נא. 61
דף נא: 61
דף נב. 61
דף נב: 62
דף נג. 62
דף נג: 63
דף נד. 63
דף נד: 64
דף נה. 64
דף נה: 64
דף נו. 65
דף נו: 65
דף נז. 66
דף נז: 66
דף נח. 67
דף נח: 67
דף נט. 68
דף נט: 68
דף ס. 69
דף ס: 70
דף סא. 70
דף סא: 71
דף סב. 71
דף סב: 72
דף סג. 72
דף סג: 73
דף סד. 73
דף סד: 74
דף סה. 75
דף סה: 75
דף סו. 76
דף סו: 76

דף סז. 77
דף סז: 77
דף סח. 78
דף סח: 78
דף סט. 78
דף סט: 79
דף ע. 80
דף ע: 80
דף עא. 81
דף עא: 81
דף עב. 82
דף עב: 82
דף עג. 83

דף ב.

תוס' בד"ה מעת לעת מפרש בגמ' דתולין כו' ודוקא לקדשים כו' מדפריך בגמ' לר"ש כו' וי"ל דלא ילפינן מסוטה לטמאה למפרע כו' מוקמינן לה אחזקתה עכ"ל פי' לדבריהם הא ודאי הא דאמר לקמן ושניהם לא למדוה אלא מסוטה כו' לא קאמר הכי אלא כדי שלא תקשה מסוטה כמ"ש התוס' לקמן אלא מדפרכינן לר"ש אמקוה דהוי ספק לר"ש אי מה סוטה כו' ומשני לה דאיכא רגלים לדבר משמע דלרבנן ניחא בלאו הכי משום דקושטא הוא דמקוה הוה ודאי נמי מה"ט ולא הוצרך תרתי לריעותא אלא לטמא ברה"ר אבל לטמא ברה"י מסוטה נמי איכא למיגמר ואהא קשיא להו דהא לרבנן נמי לא ניחא בטומאת מע"ל דאינו מטמא אלא ספק לקדשים ולא לחולין כלל ותקשי ליה נמי הכי אם מה סוטה כו' ואהא תירצו דלא ילפינן מסוטה לטמא מספק למפרע מן התורה אלא דעשאוה כשאר טומאות ולהכי בטומאת מע"ל היכא דאיכא חזקת טהרה מוקמינן לה אחזקה לחולין ולקדשים נמי דלא לטמא ודאי אלא מספק משום סייג מטעמא דמפרש דאיכא ריעותא מגופה אבל טומאת מקוה לר"ש דליכא חזקה כלל כמ"ש התוס' לקמן שפיר פריך כיון דעשאו טומאה למפרע כשאר טומאות נימא אי מה סוטה כו' ברה"י טמאה ודאי לקדשים ולחולין ומשני דאיכא רגלים לדבר בסוטה ובכל שאר טומאות נמי אינו אלא ספק כמ"ש התוס' לקמן ובגמ' נמי דקאמר מ"ט דשמאי קסבר העמד אשה על חזקתה אע"ג דבכל שאר טומאות ברה"י לא מוקמינן אחזקה כמ"ש התוס' לקמן הכא בטומאה למפרע היכא דאיכא לאוקמא אחזקה לא טמאוה כלל משא"כ במקוה לר"ש דליכא חזקה כלל והוי כשאר טומאות והדברים ברורים למבין:

בא"ד וא"ת מ"ש בנגע בא' כו' ואשה נמי אמרינן לקמן כו' כאינה בדוקה דמיא ואמאי מטהרינן לחולין כו' וי"ל דלקמן בנגע בא' בלילה מיירי בקדשים וכן קופה כו' עכ"ל נראה דדוקא להאי טעמא דקיימינן ביה השתא משום דמוקמינן לה אחזקה קשיא להו מההיא דנגע בא' ומקופה דאיכא נמי חזקת טהרה והוצרכו למימר דע"כ אייירי דוקא לקדשים אבל לאינך טעמי דקאמרינן לב"ש משום דמרגשה ואי הוה דם מעיקרא הוה אתי לא קשיא להו מידי דאיכא למימר דאף להלל הני טעמי מהני מיהת לטהר חולין דה"נ מהני שלא לטמא ודאי לקדשים כמ"ש התוס' לקמן בהדיא ואפשר לומר דמשמע להו כיון דלית ליה להלל הני טעמי לא מהני נמי לטהר בחולין אע"ג דמהני שלא לטמא ודאי בקדשים וכן יש לדקדק גם מדבריהם לקמן ע"ש ומיהו מ"ש התוס' עוד וא"ת מ"ט אמרי' בנגע בא' לשרוף ובמע"ל תולין כו' הך קושיא אינה אלא לטעמא דמוקמינן לה אחזקה אבל לאינך טעמי לא קשיא מידי (דתהני) [דמהני] אף להלל מיהת שלא לטמא

ודאי בקדשים גם מ"ש התוס' עוד וא"ת אמאי מטהר שמאי טפי באשה ונגע בא' כו' היינו נמי לטעמא דמוקמינן לה אחזקה דקיימינן השתא אבל לאינך טעמי ל"ק מידי ומהרש"ל כתב דלטעמא דמרגשת נמי קשיא להו דשייך בקופה ונגע בא' הרגשה עכ"ל והוא דחוק דמה הרגשה שייך בקופה ונגע בא' תדע דאי שייך הרגשה בנגע בא' א"כ לטעמא דמרגשת דמהני להלל שלא לטמא ודאי בקדשים כמ"ש התוס' לקמן אמאי לא מהני נמי בנגע בא' הרגשה שלא לטמא ודאי גם תירוצם שכתבו דטעמא דשמאי משום דאשה בדוקה אינו עולה אלא לפי טעם דמוקמינן לה אחזקה וק"ל:

בא"ד דאשה נמי מקרי מקום מציאותה דכ"מ שהיא כו' עכ"ל ובקושיא דלעיל מינה לא הוצרכו להוכיח דאשה מקרי במקום מציאותה דלא מצינו לטהר בחולין שלא במקום מציאותה טפי מבקדשים אבל לתלות שלא במקום מציאותה מצינו לקמן בהדיא לר"י ומש"ה הוצרכו להוכיח דאשה מקרי במקום מציאותה דאל"כ תקשה לחזקיה ויש לדקדק דהא לר' יוחנן נמי ה"מ לאוכחי דאשה מקרי במקום מציאתה דאל"כ מאי מקשה הלל לשמאי מקופה דהא קופה דשמאי והלל איירי במקום מציאותה כדאמרינן בזוית קופה וי"ל לר"י דאית ליה תולין שלא במקום מציאותה מקשה הלל לשמאי שפיר דמשום דאשה היא שלא במקום מציאותה לא היה לו לטהר לגמרי וכה"ג כתבו התוס' לקמן ודו"ק:

בא"ד וא"ת אמאי מטהר שמאי טפי באשה מבקופה ונגע בא' כו' עכ"ל ובקושיא דלעיל מינה לא תקשי להו מקופה אלא מנגע בא' משום דלא מפורש בה בהדיא דמטמא ודאי אבל בההיא דנגע בא' מפורש בה דקתני וחכמים מטמאין דהיינו ודאי כדמוכח לקמן וק"ל:

דף ב:

גמ' אדרבה העמד מקוה על חזקתו כו' הכא ניחא דפריך אע"ג דלא הוי דומיא למעת לעת שבנדה מ"מ פריך דלא ליהוי אלא ספיקא דכנגד העמד טמא על חזקתו איכא העמד מקוה על חזקת שלם אבל לקמן דפריך אדרבה העמד יין על חזקתו צ"ע מאי קשיא ליה דנימא מ"ה ספק הוא כדקתני מכאן ואילך ספק וצ"ל דתלמודא אסיק ליה למאי דקאמר ר"ח מסורא דלרבנן בההיא דחבית נמי ודאי הוא וכן מוכחת הסוגיא דפרק י' יוחסין ע"ש:

פרש"י בד"ה טומאה ודאית כו' מדקתני ברה"ר טמא אלמא כודאי משוי לה עכ"ל לפי פירושם צ"ל דבמע"ל שבנדה טהור ברה"ר אף להלל דאל"כ הא איכא מע"ל שבנדה

דטמא ברה"ר ולא משוי ליה ודאי וכל זה לגירסתו דל"ג לעיל בשמעתין ספק נגע ספק לא אבל התוס' דגרסי כי העמד דבר על חזקתו כגון ספק נגע כו' והוכיחו מזה לעיל דבמע"ל מטמא ברה"ר וא"כ אין להוכיח נמי הכא מדמטמא ברה"ר דמשוי ליה כודאי ומ"ה הוכרחו לפרש דמדקאמר ר"ש בסיפא ברה"י תולין כו' ולשיטת רש"י הא דפריך לקמן ממבוי לשמאי דוקא היינו משום דמבוי רה"י וספיקו טמא וכ"פ הרע"ב וק"ל:

דף ג.

פרש"י בד"ה והאיכא כתמים כו' דמטמא למפרע עד שתאמר כו' עכ"ל מפירושו נראה דהך קושיא והאיכא כתמים אטומאת למפרע דוקא קאי ולא אטומאת להבא כמ"ש התוס' דאל"כ לא ה"ל לאתויי הך מתני' דטומאת למפרע בכתמים דדין כתמים מפורש בכמה דוכתי במכילתין אלא שרש"י מפרש לה דאטומאת למפרע דוקא פריך דבטומאת להבא דאית ליה עיקר מדאורייתא לא טיהר שמאי משום דאשה מרגשת אלא אטומאת מע"ל דמטהר שמאי משום מרגשת פריך דה"נ בבעלת כתמים לגבי לטמא למפרע נימא לאו מגופה הוא הואיל ואשה מרגשת ומשני אביי מודה שמאי בכתמים מ"ט בצפור כו' האי דם מהיכא אתי באיזה זמן הוה אתי וא"כ אין לטהרה למפרע מדלא ארגשה כבר השתא נמי לא הרגישה כך נ"ל לפרש הסוגיא לפרש"י:

תד"ה גמר סוף טומאה כו' ואינו רוב גמור והוי פלגא כנגד החזקה ואילו היה בה כו' עכ"ל בגמרא התם ליתא מפורש הכי אבל מדברי התוס' שם תבא על ביאור דבריהם דהכא וק"ל:

בד"ה ואיב"א כו' נראה דלהאי לישני נמי צריך טעמא דהעמד אשה כו' אף להלל אלא הני טעמי כו' עכ"ל וכצ"ל גם מכאן יש להוכיח דמשמע להו אע"ג דמהני טעמא דמרגשת שלא לטמא ודאי להלל כמ"ש לקמן מ"מ לטהר חולין לגמרי לא מהני וכמ"ש לעיל:

בד"ה מרגשת כו' וא"ת וכי בדקה עצמה כו' ולא הרגישה כו' עכ"ל ולפי זה להאי טעמא דמרגשת א"ש דמודה שמאי בבעלת כתם דמטמאה למפרע הואיל דהשתא נמי לא הרגישה ואין אנו צריכין למ"ש התוס' לעיל דהואיל ואם הכתם יבש כו' אלא לטעמא דמוקמינן לה אחזקתה ואיך שיהיה צ"ל דבעלת כתם חלוקה משאר נשים כמו שוטה ובמוך דמודה בהן שמאי וק"ל:

דף ג:

פרש"י בד"ה סייג וכו' וה"ה דמצי למפרך כו' הלל קטעי כו' וקא"ל שמאי טעמא דידי משום העמד אשה על חזקתה כו' עכ"ל לטעמא דמרגשת ודאי ניחא דלא קשה מקופה דלא שייך בה מרגשת כמו שכתבתי לעיל ולטעמא דהעמד אשה על חזקתה צריך לומר דמיירי בקופה שאינה בדוקה אבל אשה בדוקה היא לשמאי כמ"ש התוס' לעיל וליכא לאקשויי אמאי קאמר שמאי להלל טעית כיון דהלל סבר אשה אינה בדוקה שפיר פריך ליה מקופה והכי הוה ליה לשמאי להשיב אשה בדוקה היא די"ל דשמאי הוה סבר דהלל נמי אית ליה הכי דאשה בדוקה כדסבר איהו וק"ל:

בתוס' ד"ה איכא בינייהו למרמי כו' אלא במאי דמטהר שמאי אף ברה"י עכ"ל וסוגיא זו לר"י אבל לחזקיה בהך דראוהו חי מבערב טהור נמי אפילו ברה"י כמ"ש התוס' לקמן ודו"ק:

בד"ה לאביי איכא מוך כו' ואין לומר דללישנא דאי הוה דם כו' מודה נמי שמאי בשוטה כו' עכ"ל לפ"ז נמי המ"ל לעיל דא"ב דלהך לישנא מטהר שמאי בשוטה ולהני לישני מודה שמאי וק"ל:

בד"ה כי פליגי חזקיה כו' ולר"י קופה דשמאי ה"ה דמצי למנקט כו' יש לה אוגנים עכ"ל ולחזקיה קופה דשמאי לא מצי למנקט נמי באין לה שולים ויש לה אוגנים ובמיא דקופה שאין לה שולים א"א להשתמש בה במים במושכבת וק"ל:

בד"ה והתניא המדלה כו' א"נ לא קתני מים כו' עכ"ל להאי פירושא נמי איירי שלא הדלה בדלי א' אלא בעשרה דליים וכל הטומאות כשעת מציאתן ובמקים מציאתן מש"ה תלינן דבדלי זה האחרון היה בעודו ריקם ונטמא גם שבבור ממנו כשדלאו ולפירוש ראשון שכתבו דלא ידעינן כשהיה השרץ על המים אם בשאר דליים נגע כו' צ"ל דראינו זה הדלי בעודו ריקם שלא היה בו שרץ וא"כ מן הבור בא דאל"כ בלאו האי טעמא דספק טומאה צפה כו' נמי טהור דכל הטומאות כשעת מציאתן אף לקולא וא"כ בדלי זה היה בעודו ריקם והיאך נגעו בו שאר הדליים:

דף ד.

תד"ה והא אשה מכוסה כו' וא"כ מאי פריך והא אשה מכוסה כו' כיון דלאו כבדוקה דמיא כו' עכ"ל יש לדקדק מהיכא משמע להו בפשיטות דאשה כאינה בדוקה להאי אוקמתא דהא אדרבה כיון דקופה דשמאי והלל כבדוקה היא להאי אוקמתא אלא שאינה מכוסה כפרש"י ה"נ דומיא דהכי אשה כבדוקה היא ואפ"ל דמשמע להו לכל האוקמתות

דאשה אינה כבדוקה אלא דהלל מדמה להך אוקמתא אשה דאינה כבדוקה לקופה אע"ג דבדוקה היא כיון שאינה מכוסה ודו"ק:

בד"ה שכל הטומאות כו' וא"ת ומאי פריך מככר כו' דלמא בככר של חולין כו' עכ"ל אהא דפריך ממחט ושרץ שרוף נמי איכא לאקשויי כן דלמא בחולין אייירי וי"ל כמו שכתבו התוס' לקמן דס"ד כיון דמחמיר כ"כ בטומאה לתלות אפי' ממקום למקום א"כ במחט ובשרוף לא היה לנו לטהר לגמרי אפי' בחולין:

דף ד:

בד"ה כל אשה כו' וי"ל דקמ"ל אע"ג דיש לה וסת צריכה לשמש בעדים כדאמר בגמ' אע"ג כו' הכא תנא ליה לאשמועינן כו' ודלקמן היינו בד' כו' עכ"ל הוצרכו לכל זה דמשום דיש לה וסת צריכה לשמש בעדים בלחוד ודאי דלא הוה אצטריך ליה למתני הכא דהא ביש לה וסת נמי שמעינן שפיר מהך דקתני לקמן אע"פ שאמרו דיה שעתה צריכה בדיקה וא"כ הך דהכא הוה משנה שאינה צריכה כלל אלא כיון דאצטריך לה למתני הכא לאשמועינן דאותה בדיקה חשובה למעט מעת לעת באין לה וסת אגב זה הפסיק כאן לאשמועינן נמי האי דינא הכא דאפי' ביש לה וסת דצריכה בדיקה:

דף ה.

תד"ה ר"מ דמחמיר כו' אלמא שאר תנאים נמי אחמירו טפי בכתמים מבראייה כו' עכ"ל מה שלא הביאו ראיה לדבריהם משמעתין לרבי דוסא דאית ליה בכתם דמטמא למפרע בין בשעת וסת ובין שלא בשעת וסת ובראייה לא מטמא אלא שלא בשעת וסת די"ל דאין זה מקרי חומר בכתם מבראיה כיון דבראיה נמי אשכחן מיהת טומאת מפרע כשלא בשעת וסתה כן נראה מפרש"י:

דף ה:

בד"ה כשחברותיה נושאות כו' והשתא נמי א"ש דפריך בסמוך לר"י כו' שגם הן טמאות כו' עכ"ל ר"ל דלפי ב' התירוצים א"ש הא דפריך לר"י כו' ושכתבו שגם הם טמאות כו' אינו אלא לתירוץ שני:

בד"ה היה מתעטף בטליתו כו' וקמ"ל דלא הוה ס"ס כו' עכ"ל לישנא דקמ"ל לא ידענא להולמו דמהיכא שמעינן לה דברה"ר בין ספק אחד בין ב' ספקות טהור וברה"י כל ספקות שאתה יכול להרבות טמא כמ"ש התוס' בפרק כל היד בד"ה ספק גררוהו כו' ע"ש ובההיא דא"א אא"כ נגע אימא נמי דליכא לטהורי משום ס"ס דקרוב לודאי נינהו

דה"נ צ"ל למאי דמסיק דברה"ר איירי וספק אחד נמי טהור בעלמא אלא דטמא הכא משום דקרוב לודאי וע"ק דהא אכתי איכא ס"ס דשמא לא נגע כלל ואת"ל נגע בשניהם דאם נגע בשרץ כמו כן נגע בטהרות אימא דנגע מתחלה לטהרות ואח"כ לטומאה כמ"ש הר"ש במס' טהרות ונראה להגיה וכצ"ל וקמ"ל דאפ"ה טמא ולא הוה ס"ס שמא כו' ור"ל דנקט בכה"ג ששתיהן לפניו ואינו יודע אם נגע לטומאה ואחר כך לטהרות משום דהוי ס"ס ולרבותא נקט לה דקמ"ל דאפ"ה טמא בא"א אא"כ נגע משום דקרוב לודאי הוא אבל לא הוי ס"ס משום שמא לא נגע כו' דאם נגע כו' ודו"ק:

בד"ה ומה כלי חרס כו' ומיהו רש"י פירש כו' מעת לעת שבנדה כמו בנדה עצמה כו' עכ"ל דהשתא פכין קטנים נמי לא יוכיחו כיון דלא הוו בנדה עצמה דלא אתי לכלל מגע וכלי חרס אשר יגע בו הזב וגו' כתי' כדלקמן בפרש"י:

דף ו.

פרש"י בד"ה ואינה מונה ז' ימים וכו' וכן בכתם לסוף ז' טובלת כו' אבל פתח נדותה לידע כו' עד שתשב שבעה נקיים כדתניא בערכין עכ"ל כן הוא בנוסחת רש"י שלפנינו ואי אפשר לומר כן דבז' נקיים א"א למצוא פתח לנדותה ברואה פעם אחת בטועה כי הכא אלא בי"ז נקיים כדאיתא שם בערכין ודבריו בעצמם סותרים שכתב דלסוף ז' עם יום המציאה טובלת כדין נדה כיון שלא ראתה אלא פ"א ושוב כתב עד שתשב ז' נקיים כדין זבה גדולה ע"כ נראה להגיה גם הכא בפרש"י עד שתשב שבעה עשר נקיים דבזה תמצא פתח נדותה ברואה פ"א כי הכא כמפורש התם ודו"ק:

תוס' בד"ה אבל היכא דליכא דררא כו' וא"ת ליתני ליה במעלות אחרונות כו' וא"ת והא מע"ל אפי' בחולין טמא שנעשו עט"ק כו' עכ"ל בזה נראה לתרץ קושיתם הראשונה דמ"ה לא תני מע"ל במעלות אחרונות דהכא אף בחולין שנעשו עט"ק משא"כ בבתרייתא דליתנהו בחולין עט"ק וכ"כ התוס' שם בשם. ריב"א ולא יתכן להר"י דאכתי לא קים ליה בהא כי פריך ליה עד למסקנא כו' ע"ש פ' חומר בקודש:

בד"ה כשבדקה כו' ולקמן פ' האשה כו' וא"ד כל שבעלה בחטאת טהרותיו תלויות כו' עכ"ל הא ודאי מאן דאית ליה הכא כל שבעלה בחטאת דהיינו כשיעור וסת דטהרותיו תלויות לית ליה הא דאמרי' הכא לשרוף שירים שבידיה אלא לתלות שירים שבידיה אבל התוס' הביאו כל זה כאן לראיה דבלאחר זמן לכ"ע אין שורפין אלא תולין דבפ' האשה אמרינן כל שבעלה באשם תלוי דהיינו בלאחר זמן טהרותיו תלויות וא"ד אפי' בעלה בחטאת טהרותיו תלויות כו' ומכ"ש היכא דבעלה באשם תלוי וק"ל:

דף ו:

גמ' אא"א אידי ואידי דקודש ל"ל למהדר כו' ויש לדקדק דלמא קמא הוה בקודש גופיה כדאמר בתרומת לחמי תודה ובתרא הוה בחולין שנעשו עט"ק דלא חמיר כקודש דליתיה בה' אחרונות ומ"ה הדרא ושיילה והיה נראה דלשנא קמא אין מע"ל נוהג נמי בחולין שנעשו עט"ק והך דמדכן בגלילא לא משום לאוכלן עט"ק אלא שיהיה קודש מצוי להם באם יבנה ב"ה אבל מדברי התוס' לעיל לא משמע כן וק"ל:

פרש"י בד"ה כולן טמאות משום מע"ל שבנדה היא טמאה כו' עכ"ל לאו דוקא משום מע"ל דמצינו למימר שבדקה עצמה שחרית כתקנת חכמים והויא נמי מפקידה לפקידה אלא דבכ"מ נקט תלמודא מע"ל שבנדה אבל בהיא טמאה הוצרך לפרש מפקידה לפקידה דהיינו מפקידה קטנה דהא בדקה עצמה בין כל אחד ואחד:

תוס' בד"ה דאפרשינהו בלישייהו כו' והיתה מפורשת בלישייהו ולא לאחר כו' עכ"ל משמע להו בהאי עובדא דר"ג דלא אפאן בד' חלות כדאיירי ההיא דרב טובי כו' וא"כ לא היה להם לפרוש בלישה כיון דלא קרא להם שם אז עד אחר האפיה ושחיטת הזבח אי לאו כדי לעשותם נאות וק"ל:

דף ז.

תד"ה נולד לה ספק כו' ולרבא דשרי לגרום טומאה כו' צריך לתרץ אההיא דפ' ר"י כתירוץ הראשון כו' עכ"ל מזה נראה שמה שמקשה לפ"ה מן התוספתא אינו מדברי התוס' דהכא והוא גליון ומדברי התוס' דפרק ר"י הוא ע"ש וכמו שכתב מהרש"ל דאל"כ תקשי להו נמי הכא לרבא כך מן התוספתא וק"ל:

בא"ד א"נ כמו שתירץ ר"ת שם דהתם בגיטין ליכא כ"א חשדא כו' עכ"ל גם לתירוץ זה אהך דשמעתין לרבא נמי איכא למימר דשרי משום דליכא הפסד כהן ומדברי התוס' דפ' ר"י נראה דעיקר קושייתם לתרץ דהכא כיון דכבר נולד להן ספק טומאה וא"א להיות טהור לגמרי לא אסרו לגרום טומאה לחולין שבא"י משא"כ בההיא דפ' ר"י דליכא ספק טומאה ואסור לגרום להם טומאה כיון שאפשר שיהיו טהורים לגמרי ואהא קאי תירוץ ר"ת אההיא דגיטין בפשיטות טפי וע"ש:

בד"ה שלא תאמר בהוכחות שנינו פרש"י כגון ב' שבילין ספק הלך בטהור כו' עכ"ל משמע להו לפרש"י דלא מיירי באיש א' שהלך בשביל א' כנראה מלשונו ספק הלך בטמא כו' דא"כ לא הוה ספק מוכחות ובכה"ג פשיטא דהוה טהור דהא אפי' בשנים בבאו זא"ז טהור כמו ששנינו במס' טהרות אבל לפרש"י איירי בב' אנשים שהלך כ"א

בשביל אחד ובכל אחד קאמר דספק הלך בטהור ספק כו' ואהא קאמרי ולדבריו צריך לומר שבאו לשאול בבת אחת כו' ונראה לפרש כי ההיא דתניא בתוספתא כו' ומיירי באיש א' שהלך בב' השבילין בטהרות דהוו אלו כו' ואין להקשות כיון דהוא הלך בב' השבילין ונטמא בודאי הרי גם טהרות שניים נטמאו ודאי ממנו די"ל כגון שהזה ושנה וטבל אחר שהלך בשביל הראשון דכה"ג איתא בסדר המשנה במס' טהרות מיהו בתוספתא שלפנינו איתא הגירסא והלך חבירו ועשה טהרות אלו ואלו מוכחות וכ"ה בפי' הר"ש בסדר טהרות והיינו כפרש"י:

בד"ה ומקפתו קורא כו' ונכון בפסח כו' אחת על כולן דאז הסל מצרפן ואע"פ דאמרינן בפ"ק דביצה כו' הקילו בתרומת חו"ל עכ"ל ר"ל דנכון בפסח לעשות כן משום דכל אחת ואחת נילושה בפני עצמה דבנילושה יחד א"צ היקף בסל ועיין בתוס' פ"ק דביצה וההיא דהכא דמקפת וקורא לה שם אף בנילושה יחד מיירי בחלת א"י ואין לתרץ נמי בקושייתם דלעיל בההיא דפ' כשם דשפיר חשיב מוקף כיון דלפני קריאת שם היתה מחוברת משום דאיירי נמי בח"ל דלא צריך הקפה בחלת חו"ל בשעת קריאת שם דדחוק לאוקמא ההיא דהתם דתני בכביצה דאיירי דוקא בחלת חו"ל כיון דסתמא קתני ובההיא דפ"ק דביצה ופ' עד כמה קאמר בהדיא תרומת חו"ל אוכל והולך כו' ודו"ק:

דף ז:

גמ' אלא הא קמ"ל שאין למדין הלכה כו' דבר זה ברייתא הוא בפ' י"נ דאין למדין הלכה מפי תלמוד ואיכא למימר דשמואל ודאי לא בא לאשמועינן כלל הך מלתא אלא משום דאין למדין הלכה מפי תלמוד כדאיתא שם אצטריך ליה הכא לאשמועינן הכא הלכתא בהנך כולהו ותלמודא דקאמר דקמ"ל שמואל דאין למדין כו' היינו לפי סברת המקשה דע"כ לא הוה קים ליה הך דפ' י"נ מדפריך מאי קמ"ל שמואל בכולהו ואהא קמתרץ דמדשמואל קמשמע ליה הך דאין למדין כו' וק"ל:

תוס' בד"ה שמותי הוא כו' מי הודה למי וקאמר ב"ש לב"ה א"ר אסי כו' ור"א לאו שמותי כו' עכ"ל נראה משום דאפשר לפרש הא דאר"א יתרום ותשרף דהיינו כב"ה לתרום א' מהן כשיעור תרומה טמאה שבו והשאר מותר ואפשר לפרש נמי יתרום ותשרף כב"ש דהיינו לתרום אחד מהן כשיעור תרומה טמאה שבו דמותרת לישרף והשאר תלוי ולא תאכל משום טמאה שנתערב בה ולא תישרף דתרומה אסור לשרוף וקא"ר אסי כיון דר"א שמותי קאמר עליה דלאחר שהודה קאמר הכי דתירום ותישרף ע"כ דמודו ב"ש לב"ה ותירום א' ותישרף והשאר מותר קאמר:

בד"ה משום דקילי אבל תוך כו' משום דהוי מי"ח דברים כו' עכ"ל צ"ע דמאי אולמא הך די"ח דברים האמורים בפ"ק דשבת מההיא דכלים שנטמאו במשקין דגזרו נמי לטמא משום משקין דזב וזבה ואימא נמי דלא גזרו אלא במשקין דעלולין לקבל טומאה כדאמרי' בשמעתין גבי אחורי כלים:

דף ח.

גמ' ואם איתא לימא ליה כי אמר אבא הלכה כר"א בד' בסדר כו' ויש לדקדק כיון דדברי שמואל ע"כ הכי מתפרש בד' בסדר טהרות א"כ מנלן לרבי זירא ולר' פדת דדברי ר"א אביו נמי לא מתפרש הכי ואפשר דשמעי מר"א בפירוש דדוקא קאמר בכל שיתא סדרי משנה:

דף ח:

שם ומי קאי והתניא אור יוה"כ כו' אבל למאי דקאמרינן מעיקרא דר"א משום דרבי חנינא בן גמליאל קאמר לא קשיא ליה דאיכא למימר דר"א משום ר' חנינא בן גמליאל קאמר הכי ותנא דברייתא פליג אדר"א וקאמר דר' חנינא בן גמליאל לית ליה הכי ותרי תנאי אליבא דר' חנינא בן גמליאל הוו:

שם אי ר"א מאי איריא אילן שאינו עושה כו' דלישנא דקאמרי חכמים מפני שקטפו זהו פריו הכי משמע אף שאין לקטף פרי כלל חייב בשביעית מפני שקטפו הוא במקום פריו דמשמע ליה לר"א דבעושה פרי נמי איירי משום דסתמא קתני המעמיד בשרף ערלה ועוד דר"י באית ליה פגין קאמר דמותר בשרף האילן ועיקרן ומיני' נשמע דר"א אוסר אפי' בכה"ג:

בפרש"י בד"ה דילדה לז' שמא ניכר עוברה לשליש ימיה דהיינו ב' חדשים ושליש עכ"ל יראה מפירושו דסומכוס בכל גונא בין ביולדת לט' בין ביולדת לז' קאמר שלשה חדשים שלמים אלא דליכא ראיה ליולדת לז' דשמא אזלינן לשליש חדשי עיבור דסתם נשים דיולדין לט' דה"ל שליש עיבורה ג' חדשים שלמים או נימא דניזל בתר שליש עיבור דידה דהיינו ב' חדשים ושליש ורש"י שפירש בחומש כמשלש רובו של ראשון ורובו של אחרון ואמצעי שלם הוא ע"פ ב"ר שיש שם מי שחולק על סומכוס וסובר הכי ובפרק החולץ איכא נמי מאן דפליג על סומכוס לגבי הבחנה אבל מדברי הרא"ם פ' וישב נראה שאין חולקין וסומכוס נמי מודה ביולדת לז' דהוכר עוברה לשליש ימיה ואין נראה כן מסוגיא דהכא ומפרק החולץ אלא דבכל גונא בעי ג' חדשים לסומכוס ועיין בפי' הראב"ע:

דף ט.

תוס' בד"ה הא ליכא חרדה כו' וי"ל דסמיך אירישא כו' ומיהו קשה דבפרק כל היד מוכיח כו' ואיכא מאן דלא מפרש התם רישא כר"מ כו' וי"ל כו' עכ"ל אין דבריהם מובנים לן דמאי אולמא להו הך רישא אמאי לא נימא נמי בכה"ג קמיירי הך רישא דבדקה השתא ומצאה טמאה דטמאה משעת וסתה דבליכא חרדה קאיירי גם מה שהקשו אההיא דפרק כל היד מהא דאיכא בפרק בנות כותים מאן דלא מפרש רישא כר"מ כו' אמאי לא תקשי להו כן אהך דהכא דקיימינן בה למאי שתירצו דסמיך אירישא ומלשון התוס' שכתבו בתירוצם בתרא וי"ל כו' ולא כתבו וע"כ נראה לפרש דדייק כו' נראה שכל זה שכתבו וי"ל דסמיך אירישא כו' ומיהו קשה דבפרק כל היד כו' אינו מלשון התוס' אלא גליון דהשתא וי"ל דדייק מדקתני מסלקת כו' הוא תירוץ לקושייתם דלעיל ואף אם הוא גליון נראה ליישב דבריו בדוחק דרישא משמע להו דלא בדקה השתא דהכי מפרשינן הך מתני' בפ' בנות כותים אבל יש לה וסת מותרת וצריכה בדיקה כו' הזידה ולא בדקה טהורה הגיעה שעת וסתה ולא בדקה טמאה דע"כ הזידה ולא בדקה טהורה דקתני היינו דלא בדקה השתא ומצאה טמאה וטכורה מכאן ולהבא קאמר דאי בדקה השתא ומצאה טמאה טמאה מהשתא קאמר טהורה מקודם לכן לא הוה אצטריך ליה לאשמועינן דטהורה כיון דלא בדקה עצמה שלא בשעת וסת קמיירי מהיכי קא באת לטמאה ודומיא דהכי אית לן למימר בהגיע שעת וסתה ולא בדקה דלא מצאה טמאה השתא ואפ"ה טמאה כמאן דאמר וסתות דאורייתא הוא והא דקשיא להו אההיא דפרק דכל היד מההיא דבנות כותים דאיכא מאן דלא מפרש לה כר"מ ולא קשיא להו דהכא אפשר לומר דודאי הכא לא נחית להכי ומוכח שפיר מסיפא ואם תקשה דלא מוכח דוסתות דאורייתא ומיירי דהשתא בדקה ומצאה טמאה כו' וכדאמרי' בפ' כל היד למאן דאמר וסתות דרבנן הריני אומר לך דארישא סמיך ואית ליה לרבי יוחנן בפשיטות דכולה ר"מ היא וכדמסיק בפרק בנות כותים אבל בפרק כל היד דנחית להך מלתא ומצי איירי דהשתא בדקה ומצאה טמאה כו' וע"כ דלא מוכח לה כלל אבייי אלא דארישא סמיך קשיא להו שפיר דלא ה"ל למסתם הוכחתו מלהשמיט לאתויי הרישא דמי יימר לן דארישא סמיך בהוכחתו ואית ליה בפשיטות דכולה ר"מ היא כיון דאיכא מאן דלא מפרש התם הרישא כר"מ ודו"ק:

בד"ה ונוגע טמא וא"ת כו' שזה בא לו טומאה על ידי נגיעה וזה כו' עכ"ל מתוס' דפ"ק דיומא והקשו שם אמאי הדר ביה ממאי דאוקמוה מאי מזה נוגע ולימא הכי הא דלא בעי נוגע כיבוס כי לא נגע שיעור הזאה ודבעי כיבוס בדנגע שיעור הזאה וע"ש באורך:

דף י.

תד"ה קחזיא בעונות מאי פרש"י כו' מודה דדיה שעתה בשניות עד שתחזיק או כרבי או כר"ש בן גמליאל ואע"ג דרישא רבי היא סיפא רשב"ג דלרבי כיון דחזאי לסוף עונה כו' עכ"ל וכצ"ל ור"ל דהיכא דלא איתחזקה בדמים קודם הפסקת עונות ראשונות לרבי נמי דיה שעתה בשניות דלית כאן חזקה דבהפסקה קמייתא ודאי חזרה לקדמותה אבל בהך סיפא כיון דהוחזקה בדמים מדמינן לה להגיע זמנה דהשתא בהפסקה תרי זימני איכא חזקה לרבי דשינוי וסת הוא ולא סילוק דמים ובשניות מטמאה מע"ל ולא אתיא סיפא כרבי וק"ל:

בא"ד ולפי' זה הא דתניא זקנה שעברו עליה ג' עונות שניות דיה שעתה אתיא דלא כרבי כו' עכ"ל אע"ג דלגבי תנוקת לא קיימא הך סברא כדאמר רב גידל דשניה נמי דיה שעתה משום דחזרה לקדמותה והכא נמי בעברו עליה עונות שניות ליכא חזקה דבהפסקה ראשונה חזרה לקדמותה וצריכה להתחזק בדמים אבל בזקנה דלא שייך חזרה לקדמותה ודאי דקיימת אף למסקנא הך סברא ובעונות שניות מטמאה מע"ל לפרש"י ודו"ק:

בפרש"י בד"ה א"ר גידל פעם ראשונה היא הראיה הסמוכה להפסקה כו' עכ"ל ופי' דחוק הוא שפי' דהראשונה היא הסמוכה להפסקת ראשונה וכן באידך דרב גידל הראשונה היא הסמוכה להפסקה שניה דל"ל לרב גידל למנקט כלל ההיא ראיה הסמוכה להפסקה דדיה שעתה כיון דלא מיבעיא לן הדר חזיא בעונות מאי אלא על ראיה ראשונה שאחר ראיה הסמוכה להפסקה ולא הל"ל אלא קחזיא בעונות מאי א"ר גידל דיה שעתה גם מלת בעונות אינו מדוקדק דהל"ל הדר קחזיא בעונה דבראיה עונה אחת שאחר ראיה הסמוכה להפסקה קמבעיא ליה ולולי פרש"י נראה לפרש דאליבא דרשב"ג קמבעיא ליה דבוסתות סתם לן תנא כותיה וכדלקמן נמי לגבי קפיצות דנקט ג' כמו שכתבו התוס' שם והך סיפא כרשב"ג מצי אתיא כיון דג' זימני חזיא בהפסקה הויא חזקה דאף בהפסקה ראשונה לא מחזקינן לה בחזרה לקדמותה והכי קמבעיא ליה דקתני אם אחר הפסקה ראשונה עברו עליה עוד ג' עונות שלא ראתה עד אחר עונה שלישית ומבעיא לן אם אותן עונות לא עברו עליה בלא ראיה אלא דקחזיא נמי אחר עונה ראשונה ושניה שאחר ראיה הסמוכה להפסקה ראשונה ובתרוייהו קמבעיא ליה כפרש"י דאם דיינינן ליה בהגיע זמנה משום דהוחזקה רואה בין בראשונה בין בשניה מטמאה מע"ל ואם דיינינן לה בהפסקה ראשונה בחזרה לקדמותה בין בראשונה בין בשניה דיה שעתה עד ראיה עונה שלישית שהיא ראיה רביעית עם הראיה שאחר הפסקה ראשונה דצריכה להתחזק ג' זימני בדמים ובראיה זו הרביעית תטמא מע"ל וקאמר רב גידל דפעם ראשונה ושניה

שאחר ראית הפסקה ראשונה דיה שעתה משום דבהפסקה חזרה לקדמותה וצריכה בהן להתחזק שבשלישית תטמא מע"ל וכן תפרש באידך דרב גידל דלרשב"ג קמבעיא ליה שפיר בין בראיה ראשונה בין בשניה שאחרי ראיה הסמוכה להפסקה שניה וקאמר רב גידל דלגבי ראיה ראשונה דיינינן לה בחזרה לקדמותה אף בהפסקה שניה ודיה שעתה ולגבי ראיה שניה דיינינן לה בהגיע זמנה בהפסקה שניה דכולי האי לא אמרינן חזרה לקדמותה והדברים ברורים ודו"ק:

תוס' בד"ה ר"י אמר טהורה משמע הא כתם שאחר שלישית טמא דהיינו כרבי כו' עכ"ל משמע להו דכתם שאחר שלישית טמא מדלא פליג ר"י נמי בכתם שבין שלישית לרביעית והיינו ע"כ משום דסבר כרבי דהא ר"י סבר דכל זמן שלא טימאה כבר מע"ל לא גזרו על כתמה כדקאמר כיון דלא אתחזקה כו' וא"כ לרשב"ג לא גזרו על כתמה אלא עד אחר ראיה רביעית אבל מדפליג ר"י בכתם שבין שניה לשלישית ולא פליג בראיה שלישית גופה דדיה שעתה לאו ראיה דסבר ר"י כרבי דאיכא למימר דנקט כתם שהוא טהור לגמרי וק"ל:

דף י:

גמ' שתים בימי עיבורה ואחת בימי מניקותה כו' למאי דקאמרינן לעיל דהנך ג' עונות בעונות בינונים מל' יום א"א לאשכוחי אחד בימי מניקותה דה"ל דמי טוהר ואפשר דלא קאמרינן עונות בינונים אלא באשה שאין לה וסת אבל ביש לה וסת הוי עונה עונה דידה דהשתא אפשר לאשכוחי א' בימי מניקותה באשה שיש לה וסת ועונה דידה הוא יותר ממ' יום ודו"ק:

דף יא.

בפרש"י בד"ה ממעין סתום כו' בתוך ימי נדתה כי מתניתין דלא מיירי בתחלת נדה כו' עכ"ל מהרש"ל מחק מפרש"י מן דלא מיירי כו' עד חוץ מנדה ונראה שיש לקיים נוסחות ישנות שבפרש"י ופירוש לפירושו דהוצרך תלמודא לאוקמא מתניתין בתוך ימי נדות ומודה ר"י במעין פתוח ולא סגי ליה בתחלת נדות דהיינו ביום ראשון לנדתה דלא צריכה בדיקה כיון דכבר הוקבע אותו יום משום דמשמע ליה לתלמודא דלא מיירי דוקא בתחלת נדה דהא לא מפליג בה וסתמא קתני כו' דמשמע נמי בתוך ימי נדתה דלא צריכה בדיקה ולכך הוצרך למימר דמודה ר"י במעין פתוח ואע"ג דבלאו הכי א"א לומר דאיירי בתחלת נדה דא"כ תקשה מאי למימרא כדאקשינן לקמן גבי יושבת מכל מקום נראה

לו מדלא אסיק תלמודא נמי הכי אי בתחלת נדה מאי למימרא משמע דבלאו הכי ליכא לאוקמא בתחלת נדה כפרש"י משום דסתמא קתני וחדשים מקרוב באו בדפוס שהגיהו ואיירי בתחלת נדה כו' ואולי הבנת המגיה תחלת נדה הוא תחלת וסת ובכל זאת א"א להולמו דאי משום דסתמא קתני מיירי נמי בתחלת וסת מה"ט נמי ע"כ דמיירי נמי בסוף וסת דהיינו מעין סתום כיון דלא מפליג ביה מידי ואם כן אמאי אינה צריכה בדיקה אבל נוסחות הישנות נכונות כמ"ש:

תוס' בד"ה ממעין סתום פירש רש"י כו' ומעין פתוח כגון שהראיות כו' היו בתוך ימי נדה או כ"ה בירחא וריש ירחא או ריש ירחא וה' בירחא כו' עכ"ל כצ"ל ורצה לומר שכתבו ב' דרכים בציור מעין פתוח הראשון הולך בדרך שצייר רש"י מעין סתום ציירו התוס' ההפך ממנו מעין פתוח שהוא בראשונה כ"ה בירחא וריש ירחא וכן בשניה ובשלישית לא חזאי אלא ריש ירחא והציור הב' הוא שכתב ג"כ רש"י במעין פתוח ריש ירחא וה' בירחא וכן בשניה כו' וק"ל:

בא"ד כפי' אחר דרש"י דפי' שראתה אבג"ד רצופין בג' חדשים ראשונים עכ"ל בראתה בא' מג' חדשים אבג"ד נמי סגי וכפרש"י דבג' חדשים כו' נמי ר"ל בא' מג' חדשים וק"ל:

דף יא:

גמ' אמאי תשמש בעדים דדלמא נשתנו כו' אבל אהא דפסקה מחמת תשמיש וראתה דטמאה לא תקשה ליה תשמש בעדים דשמא תפסוק מחמת תשמיש ותראה אחר כך דמ"מ ההוא עד דלפני תשמיש לא בעי דבין תראה דם ובין לא תראה טהורה היא מה שאין כן אהא דנשתנו כו' דעד דלפני תשמיש נמי בעי דאם תראה ונשתנה דטמאה ודו"ק:

בפרש"י בד"ה כאן שלא שמשה הא כו' מגו דבעיא בדיקה לאחר תשמיש לטהרות בעי נמי בדיקה לפני תשמיש לבעלה כו' עכ"ל דלטהרות עד שלפני תשמיש אינו ממעט כפקידה מתוך שמהומה לביתה כדאמרינן לעיל אבל לבעלה בעיא בדיקה דשמא תמצא טמאה ותאסר לשמש ומיהו אי לאו מגו דבעיא בדיקה לאחר תשמיש לטהרות לא בעיא נמי הך בדיקה דלפני תשמיש לבעלה דכל לבעלה לא בעיא בדיקא וק"ל:

תוס' בד"ה אפי' הכי מימי טהרה לימי כו' ואין להקשות לר"א דאמר כל אשה שעברו עליה ג' כו' עכ"ל דבריהם אינם מובנים דהא בימי טוהר מניקה היא ולר"א בד' נשים דיין שעתן בלא עברו עליה שלש עונות דפליג את"ק דקאמר בזקנה שצריכה ג' עונות וקאמר איהו דבזקנה לא תלי' בעברו ג' אלא בכל אשה שעברו עליה ג' עונות דיין שעתן וכן נראה מדברי התוס' לעיל וכ"כ התוס' פ"ד ע"ש תדע דאלת"ה לר"א מה לי ד' נשים ומ"ל

כל שאר נשים דהא כולן שוין אבל הכי הוה להו למימר ואין להקשות לר' יוסי דסבר בהדיא במניקה דבעי ג' עונות כו' תבדוק בימי טוהר שמא תפסוק כו' גם מה שכתוב בתירוצם דמימי טהרה לימי טומאה לא מקרי הפסקה עכ"ל תמוה דבהדיא אמרינן בפ' בנות כותים דימי טוהר משלימין ג' עונות בלא ראתה בהם לרב וללוי אפי' ראתה בהם ויש ליישב בזה בדוחק דהשלמה כגון בעברו עליה ב' עונות בימי עיבורא ואחד בימי טוהר אמרינן כי התם אבל הכא דימי טהרה לימי טומאה לא מקרי הפסקה היינו בשכל הג' עונות בימי טוהר דנקבה דומיא דקביעות וסת דקאמר היינו בשכל הג' ראיות בתוך פ' דנקבה כפרש"י וצ"ע:

בד"ה תניא נמי הכי כו' אפילו ערה טמאה כו' עכ"ל אע"ג דלקמן גבי אשה שיש לה וסת ערה בעיא בדיקה וישנה לא בעיא בדיקה היינו דהניחה בחזקת טהורה דלא בעיא בדיקה בערה אלא מצד חומרא כיון שראויה לעסוק בטהרות אבל הכא בהניחה בחזקת טמאה אדרבה יש טפי לטמא בישנה שלא תוכל להודיע לו שהיא טמאה אבל בערה כיון שלא אמרה לו שהיא טמאה שריא ולכך אשמועינן הכא דאפי' בערה טמאה עד שתאמר טהורה אני וק"ל:

דף יב.

תד"ה מהו למיעבד כי הא מתניתא פרש"י כי הא מתניתא דבעיא בדיקה או תביעה כו' עכ"ל פירוש לפירושו דמיבעיא דבעיא בדיקה או התביעה במקום הבדיקה כדאסיק כיון דתבעה אין לך בדיקה גדולה מזו או דאין צריך לא בדיקה ולא תביעה וקא"ל דלא בעיא בדיקה ולא תביעה במקומה משום דמגניא באפיה ומהא קשיא להו דתביעה לא מגניא באפיה ולא ניחא להו גם כן לפרש כלשון שני שפרש"י דמיבעיא ליה אי לא בעיא בדיקה וסגי בתביעה כמתניתא אי דבעיא בדיקה דוקא דאפשר דמשמע להו דבבדיקה נמי בערה לא מגניא באפיה וק"ל:

בא"ד דאפי' באין לה וסת לא בעיא בדיקה אפי' בישנה מ"מ כו' עכ"ל ביש לה וסת ודאי קאמרינן לעיל דלא בעיא בדיקה בישנה כיון דשלא בשעת וסתה הוא אבל בערה בעיא בדיקה שראויה לעסוק בטהרות אבל באין לה וסת באינה עסוקה בטהרות דהויא כל שעה בחזקת טמאה אדרבה טפי הוה צריך בישנה בדיקה לבעלה כמ"ש ג"כ לעיל ולהכי קאמרי לא בעיא בדיקה אפילו ישנה כו' ועוד אפשר שהוא נמשך למטה אפי' בישנה מ"מ דלמא תביעה בעיא א"נ כו' וק"ל:

בא"**ד** אי נמי בערות דוקא כו' עכ"ל אבל בישנה בעיא תביעה טפי לבעלה מבערה דכיון דאינה עסוקה בטהרות לית לן להחמיר כלל בערה וכמ"ש סברא זו גם כן לעיל:

בא"**ד** אי נמי ביש לה וסת עכ"ל רצה לומר דבישנה ביש לה וסת היכא דאינה עסוקה בטהרות כההיא מתני' דלקמן נמי לא קא מבעיא לן דלא בעי תביעה אבל ביש לה וסת בעסוקה בטהרות ודאי דקמבעיא ליה כדקאמר מהו למעבד כי הא מתניתא והך מתניתא ביש לה וסת ועסוקה בטהרות מיירי דמש"ה משמע להו דהך מתניתא לא מצרכה מידי בישנה כיון דאוקמה ביש לה וסת דוקא דבאין לה וסת ודאי דצריך בדיקה בישנה בעסוקה בטהרות כדאמרינן לעיל ודו"ק:

דף יב:

גמ' הא אמרה שמואל חדא זימנא כו' הא ודאי דהנך דרבי אבא בר ירמיה אצטריכא לאשמועינן באין לה וסת דאפי' ישנה צריכא בדיקה דהך מלתא לא שמעינן ליה ממתני' כמו שכתבו התוספות לעיל דלא מיירי בישנה וא"כ הכי נמי דלא שמעינן ליה מהך פיסקא דהלכה כר"ח בן אנטיגנוס וצ"ל דהכי קאמר הא אמרה שמואל כו' והך פיסקא דהלכה כר"ח בן אנטיגנוס לא אצטריכא:

בפרש"**י** בד"ה מאן דמתני כו' והאמר שמואל חדא זימנא לעיל דאוקימנא למתני' דקתני משמשת בעדים בעסוקה בטהרות כו' עכ"ל להאי פירושא ר"ל דקושטא הוא דמדרב יהודה גופיה קפריך אהא דאי עסוקה בטהרות כו' ולא מייתי מדרבי אבא ב"י כו' אלא אהא דדכל לבעלה כו' וק"ל:

תוס' בד"ה אילו הייתי יודע שכך הוא ואם תאמר והא כיון דאינה תובעת כתובתה לא מצי כו' עכ"ל נחתי הכא לתלות קושייתם בכיון דאינה תובעת כתובתה לא מצי להוציא לעז כו' ור"ל דבלאו טעמא דהשתא היא דאברית נמי בעלה לא יוכל להוציא כדקאמרינן דמשום דאמרינן ליה יפה לך שתיקותך מדבורך שלא יוציא לעז כו' ולא אצטריך ליה למימר התם השתא הוא דאברית אלא משום קושיא דאנן מי שתקינן אבל בתוספות דפרק הבע"י ובפרק השולח הקשו בפשיטות דאמאי לא נימא הכי השתא הוא דאברית וע"ש:

בא"**ד** ואי לאו טעמא השתא הוא דאברית אפי' רבנן לא חיישי לקלקול גבי איילונית כו' עכ"ל וצריך עיון אכתי רבנן דלא חיישי לקלקול גבי איילונית משמע התם דהיינו ר"מ בר פלוגתיה דר"י ואמאי חיישי רבי מאיר הכא לקלקול גבי אשה שאין לה וסת טפי מהתם ודו"ק:

סליק פרק שמאי אומר

דף יג.

גמ' שיננא אחוז באמתך כו' והתניא ר"א אומר כל האוחז כו' דליכא לאוקמא הכא אחוז באמתך ע"י מטלית עבה קאמר כיון דרב יהודה שאל ממנו הך מלתא היאך ישתין שלא יבא לידי הרהור ה"ל לפרושי אחוז באמתך במטלית עבה משא"כ מתניתין דתרומה דלא נחית להך מלתא ושפיר מצינן לאוקמא דאיירי במטלית עבה וק"ל:

תוס' בד"ה אוחז והתניא ר"א אומר כו' ואם תאמר לימא כו' היינו למטה מעטרה דשרי כו' עכ"ל אע"ג דלבדוק עצמו לא שרי למטה מעטרה כמ"ש לעיל בסמוך משמע להו הכא משום תרומה שרי כמו משום נצוצות ומשום בית הכנסת וק"ל:

דף יד.

תד"ה אפרקיד פ"ה פניו כו' אפוריא קדל קדקדא כו' עכ"ל נראה מדברי מהרש"ל שמחק מלת קדקדא והנראה לקיים כל הנוסחות ולהגיה מלת או וכצ"ל קדל או קדקדא וכן מפורש (בפרש"י) [בפי' תר"י] בפ' היה קורא דמלת (קדל) [קדן] מפורש שהוא שוכב על הקדל או שהוא שוכב על קדקדו והכל עולה על ד"א ע"ש גם לפירוש אחד בערוך אפוריא קדי והוא מלשון קדקדו וק"ל:

בד"ה לייט אמאן כו' שפעמים מתקשה ומתגלה כו' עכ"ל וכצ"ל בפרש"י והוא מפורש בפרש"י בר"פ היה קורא דשמא יתקשה אברו בתוך שינתו ונראה לרבים והוא דרך גנאי עכ"ל:

גמ' ק"ש כי מצלי אסור כו' ולא משום קישוי אלא שמקבל עול מ"ש דרך גאוה כפרש"י שם:

תוס' בד"ה ולמחר מצאה כו' וכגון שיש גריס ועוד דליכא חשש מאכולת כו' עכ"ל יש לדקדק לפי מה שפירשו התוס' לקמן דרבי חייא מודה הכא דטמאה נדה תקשי ליה לנפשיה בהך דהכא כיון דעשיתו כתם דצריך כגריס ועוד טומאתו נמי ספק ליהוי ויש ליישב בדוחק דודאי הכא בעד הבדוק וטחתו ביריכה ידע רבי חייא נמי הך סברא כיון דאיכא כגריס ועוד נפק לה מדם מאכולת ובודאי מגופה אתי דליכא למתלי במקמי הכי אבל לקמן דאיירי בעד שאין בדוק ואיכא למתלי במקמי הכי שפיר קאמר רבי חייא כיון דעשיתו כתם ובעי כגריס ועוד נהי דנפיק מדם מאכולת טומאתו נמי ליהוי ספק כיון דאיכא למתלי במקמי הכי:

בד"ה אמר שמואל טמאה נדה אפילו רב חייא כו' עכ"ל לכאורה דרבי חייא אית ליה בהך דהכא נמי טמאה משום כתם וכדסבר רב שימי ב"ח חוששת אמרת לן אלא דמשמע להו דרבי חייא מודה בהך מדלא פליג נמי הכא למימר דלא טמאה אלא משום כתם ואהך סברא הביאו ראיה מדברי שמואל גופיה דאיכא לפלוגי בין הך דהכא להך דרבי חייא ונקטו דברי רבי חייא ולא כתבו כך בפשיטות טפי אמלתא דרבי יוסי גופיה משום דאפשר דר"י טמאה משום כתם אית ליה הכא ובההיא דלקמן מטהר לגמרי אית ליה כמו שכתבו התוספות לקמן:

דף יד:

בד"ה ור"י מטהר כו' לפירוש זה לא קאי אף לכתחלה ארישא כו' עכ"ל ק"ק לפי זה אכתי לא הל"ל אי מרישא ה"א דיעבד כו' אלא דהכי הל"ל אי מרישא ה"א דמטמא משום כתם קמשמע לן סיפא דמטהר לגמרי ואפשר דקאמר האי לישנא או מרישא ה"א דיעבד כו' לשנויי נמי למאי דקס"ד דלא טימא ר"מ אלא משום כתם דהשתא ר"י ע"כ מטהר לגמרי גם ברישא:

דף טו.

תד"ה לא שהתה כדי כו' וצריך לומר דיש חילוק כו' כמו שמצינו גבי יותן דומיא דיתן כו' והתם יש טעמא אחרינא כו' עכ"ל בפרק קמא דסנהדרין וסוכה האריכו התוס' בזה וקצרו כאן ולא ידענו לכוין דבריהם דהכא לפי דבריהם דהתם אבל כונתם דהכא נ"ל דרצה לומר דאיכא לפלוגי בין מקרא ומסורת דהכא לדעלמא ור' עקיבא ורבי דדרשי בעלמא המקרא שפיר מצו סברי הכא יש אם למסורת דכמו כן מצינו דהנך דמייתי דלכ"ע המסורת עיקר דרשינן כי יותן שהוא המקרא דומיא דכי יתן שהוא המסורת וכן עובד ועבד בפרק כל שעה וכן עוני דומיא דעני דפרק כל שעה דלא דריש ר"ע המקרא עוני מה שנאכל באנינות פרט למעשר שני משום דעני כתיב ודריש ליה פרט לעיסה שנילושה ביין כו' ולא דריש המקרא דעני אלא דומיא דעני דהיינו למלתא שאינו סותר המסורת דעוני דהיינו שעונין עליו דברים דמזה נראה שהמסורת עיקר וכן כפות דומיא דכפת דהמסורת עיקר לר"ע בפרק לולב הגזול דאית ליה לולב אחד מדכתיב כפת חסר ולא אזלינן בתר המקרא דכפות להצטרך שני לולבין ולא דרשי' המקרא אלא למלתא שחינו סותר המסורת דהיינו לרבי יוחנן בפרק לולב וערבה כפות שנים אחד ללולב ואחד למזבח דמזה נראה שהמסורת עיקר והוסיפו התוספות לומר דבההיא דכפת לא דרשינן

כלל המקרא דהתם יש טעמא אחרינא לרבי יוחנן ב"ב כרבי לוי מה דקל דהשתא לא דרשינן לכולי עלמא התם כלל המקרא דכפות ודו"ק:

בד"ה אמר רב כו' אמאי לא משני כו' עכ"ל אע"ג דאכתי לא אתי מתניתין כרבנן דפליגי עליה דרבי מאיר מכל מקום אהא דפריך כמאן כרבי עקיבא כולה ה"מ לשנויי דאתיא נמי כחכמים דפליגי עליה:

בא"ד קודם פרישתו כו' עכ"ל ר"ל דחד יומא ודאי צריך להיות הפרישה משום דהוי נוגע במעת לעת ומשום קרי וקודם פרישה זו הוה מצי לשמש על ידי בדיקת חלוקה קודם תשמיש:

בפרש"י בד"ה הכא הרי שור שחוט כו' ומיום שלבשתו היא בספק זה עכ"ל בכדי נקט הך מלתא הכא למאי דקיימינן לרבנן אלא לרבי מאיר דמחמיר בכתמים טפי מבראיה דלא מטמאה בועלה במע"ל צריך לומר האי טעמא דבכתמים הרי שור שחוט כו' ומיום שלבשתו כו' ודו"ק:

תוס' בד"ה הכי אתמר לא שנו כו' והיה יכול להוסיף ויש לה וסת כו' עכ"ל ובלא תוספות ליכא למימר שלא לחזור ממה שאמר ל"ש אלא שאין לה וסת אבל יש לה וסת אסור והיינו בהגיע שעת וסתה דכיון דהא דאין לה וסת איירי דוקא בתוך ימי עונתה דומיא דהכי צריך לומר דאיירי איסורא דיש לה וסת אפילו בלא הגיע שעת וסתה דאם לא כן לפלוג כולה באין לה וסת וק"ל:

דף טו:

בפרש"י בד"ה אם זכר כו' וגם לשון ראשון אינו נראה דאי חכם כו' אלא כהן עם הארץ היה או קטן ושגרתו אשה כו' עכ"ל נראה מדבריו לקיים פירושו שפירש שגרה אצלו בבית כו' ואפשר להתקיים פירוש זה דכיון דלא ידע כהן עם הארץ זה מלהזהר לעבור על לאו דטומאת מת לא ידע גם כן להזהר ממנה כל ימי טומאתה אבל אשת חבר שיגרתו מטעם זה שהיתה השפחה שגורה בביתה ורצתה להזהר ממנה ימי טומאתה ואשת חבר זאת אילו ידעה שעם הארץ או הקטן כהן הוא ודאי גם כן שלא היתה שגרתו אלא דאפשר שלא ידעה שהוא כהן וק"ל:

תוס' בד"ה ספק גררוהו כו' אי ברה"ר אפילו בספיקא אחת טהור כו' עכ"ל ודאי בהך ספיקא דגררוהו לחוד מי יימר לן דטהור ברה"ר כיון דודאי הפילה ואין ספק מוציא מידי ודאי אלא למאי דמשני אימא כמין נפל תקשי להו שפיר דבספיקא דאם נפל הוא אם לאו לחוד טהור ברה"ר:

דף טז.

בפרש"י בד"ה חוששת לוסתה כו' וקס"ד דה"ה נמי אם בדקה כו' והא דנקט ראתה משום כו' עכ"ל יראה לפי דרכו דהוה ס"ד השתא דבראתה נמי לא מטמא משעת וסתה אלא אי הוה וסתות דאורייתא ומלתא דרב דלקמן ומצאתה טמאה דטמאה משעת וסתה אפשר דהוה מפרש ליה כרבי זירא דכולי עלמא וסתות דאורייתא ובדקה עצמה בשיעור וסת קמפלגי והשתא שפיר הוה קסלקא דעתך הכא דה"ה בלא ראתה דמטמאה משעת וסתה אפילו הוה וסת דרבנן ודאי דלא ה"מ למפשט מידי מראתה דהוה וסת דאורייתא ובלא ראתה נמי מטמאה משעת וסת כמו שכתבו התוס' אלא דלפי דרכם שפיר הוה ידע כדמסיק דבראתה מטמא משעת וסתה אפילו הוה דרבנן אלא דפשיטא ליה מדהוה מקולקלת למנינה:

בד"ה וכאן שלא בדקה עצמה כו' וא"ד דמר אמר חדא ומר אמר חדא ולא פליגי עכ"ל האי לישנא איכא דאמרי אינו מלשון רש"י אבל הוא נשמט מנוסחת תלמוד וכ"ה בגמרא ישנה:

תוס' בד"ה בש"א צריכה ב' עדים כו' אם כן אינה בודקת סמוך לתשמיש לידע אם בועל בנדות כו' עכ"ל לא ידענא מהיכא פסיקא להו דבעד שלאחר תשמיש צריכה לידע אם בועל בנדות כו' דלקמן בשמעתין נראה מפרש"י דלאחר תשמיש אינה צריכה אלא משום טהרות:

דף טז:

בגמרא אמר רב המנונא כו' בגמרות ישנות אינו אלא דמהאי קרא הכל מדברי ר"י הוא וכן נראה מדפריך לקמן ור"י כו' וק"ל:

שם שר הנרגז בגמרות ישנות אינו:

תוס' בד"ה הכל בידי שמים כו' וכן הא דאמרינן כלדאי כו' בריך גנבא ליהוי ועוד כו' עכ"ל מלת ועוד נמשך אדלעיל ורצה לומר דהרבה דברים תלוים במזל כדאיתא שלהי שבת כו' וקמייתו קצת מהם הכא ועוד יש שם אחרים ע"ש וכל דבריהם תירוץ אחד הוא אבל מהרש"ל הבין דלשון ועוד נמשך למטה עוד תירוץ אחר וכתב לפרש כוונת התוס' בדחוקים ואין להאריך:

דף יז.

גמרא היו משמשין מטותיהן ביום כו' ולא בעי למימר דאיירי בבית אפל ואגב דאיכא אונס שינה בלילה הזכירן לשבח כדמסיק דאם כן הוה ליה לפרושי דהיו משמשין ביום בבית אפל ועי"ל דלר"י דאית ליה טעמא דיום לא ניתן להריון דליכא למשרי בבית אפל פריך שפיר:

דף יז:

תוס' בד"ה מן הלול ולפנים כו' ולתלות בדמי החדר המרובים והקרובים יותר כו' ונראה לפרש דכל אמוראי דשמעתין איירי בגג כו' עכ"ל יראה דהא פשיטא דבמן הלול ולפנים ליכא למתלי בדמי חדר אלא על ידי שינוי לרמי בר שמואל ורבי יצחק ב"י כדלקמן אלא דמשמע ליה לאביי דקרוב יותר למתלי בדמי חדר מלמתלי בדמי העליה כדקאמר ואי בתר חזקה אזלת מן הלול ולפנים ודאי טמא ובלאו תירוצם לקושייתם נמי צריכין לומר לסוגיא דשמעתין לאביי דאיירי בגג פרוזדור דכיון דאמוראי דלעיל בגג פרוזדור קאיירו ע"כ דאביי נמי בהכי קאיירי דאם לא כן ללישנא דבתר חזקה אזלת במאי פליגי דהא בקרקע פרוזדור מודו ועוד דבקרקע פרוזדור פשיטא דטמא דלא גרע מנמצא על שלו או על שלה כמו שהקשו לקמן לפרש"י וצריכין גם אנו לחלק דגג מן הלול ולפנים משתפע ועולה מן הלול ולחוץ משתפע ויורד דמש"ה במן הלול ולפנים טמא טפי ממן הלול ולחוץ אלא שהוצרכו להוסיף בתירוץ קושייתם לאביי שדמי החדר יוצאים לפרוזדור לצד קרקע דהוה שינוי גדול לבא משם לגג פרוזדור יותר מע"י דיקור של עליה וק"ל:

דף יח.

בפרש"י בד"ה ופליגא דרב קטינא כו' דכיון דתלי טעמא בחזקה ל"ש גג כו' עכ"ל אין זה מוכרח דהא רמי בר שמואל ורבי יצחק ב"י אזלי בתר חזקה ומודו בקרקע דטמא ודאי ובגג בלול ולפנים ספיקא הוה דאיכא למיתלי בתרי ספיקי בשינוי כדלקמן אלא דאביי ודאי לא מצי סבר הכי דא"כ לא הוה פליג עלייהו אלא דסבר דבגג פרוזדור בלול ולפנים נמי טמא ודאי משום חזקה דרוב דמים מן המקור כמו שפירשו התוס' בההיא דפרק לא יחפור:

תוס' בד"ה ספקו אסור כו' דדריש מכה אדם ומכה בהמה דשאינו מתכוין פטור כו' עכ"ל לאו מהאי קרא דדריש פטור מיתה דאם כן אליביה נמי אייתר וארב לו לקבוע אלא דהכי

קאמר דשמעינן מתנא דבי חזקיה מדמוקי מכה אדם כו' לפטור מממון דאית ליה נמי פטור ממיתה מוארב לו ע"ש הסוגיא:

דף יח:

בד"ה למעוטי כו' ושליא נמי קרי לה טומאת אשה משום כו' עכ"ל ר"ל כיון דהך דשליא אף על גב דאיירי בטומאת אהל קרי טומאת אשה שע"י אשה כו' הכא נמי איכא למימר דמקרי ריעותא מגופה:

בא"ד ולפי זה אפילו אשכחנא גבי אשה כו' דהתם שמא הוא רוב חשוב כו' עכ"ל רצונו לומר הך דפרק האשה באיש ואשה שעשו צרכיהם כו' וההיא דפרק הרואה שלשה ספיקות כו' שהקשו התוס' לעיל איכא לתרוצי דלא חשיב להו ר"י משום דהוו רוב חשוב אבל קשה דמאי פריך מההיא דחנויות ודצפרדעים כיון דהוו רוב חשוב וכן ההיא דריב"ל הוה רוב חשוב כיון דמביאה קרבן ונאכל:

בא"ד ע"כ הוי רוב חשוב מדלא קתני נמי ולנדה כדדייק בהמפלת כו' הא דקתני (רישא) [לעיל] מביאה קרבן ונאכל כו' עכ"ל רצונו לומר אמתניתין דהמפלת ואינו ידוע מה הפילה כו' דייקינן התם הכי בגמרא והכא נמי איכא למידק אהך רישא דהמפלת שליא כמו שכתבו התוס' שם לחד תירוצא דמדלא קתני ולנדה דאימא הרחיקה לידתה ש"מ דמביאה קרבן ונאכל ואם כן רוב דאינן נמוקים רוב חשוב הוא אי הוה מייתי מרישא ואם רוב דאינן נמוקים אינו רוב גמור ומייתי ר"י לעיל מסיפא דשליא בבית ע"כ רישא דקתני מביאה קרבן ונאכל מדלא קתני ולנדה אינו משום דרוב אינן נמוקים אלא דאפי' נימוק הויא טמאה לידה ודאי דכעין שהזריעה אמו כמ"ש לעיל ומהרש"ל הגיה בתוס' הא דקתני לעיל מביאה קרבן ונאכל כו' והיינו מימרא דריב"ל ואין להאריך בדחוקיו אולי נעלם ממנו סוגיא דפרק המפלת ודברי התוס' שם כי הדברים ברורים כמ"ש:

בד"ה סמוך מיעוטא לחזקה כו' ויש לומר דלהכי איתרע הכא רובא משום דתינוק הוי דבר שאין בו דעת לישאל כו' עכ"ל היינו לפי דרכם דהכא שכתבו לקמן בדיבור שאחר זה בראיות דהא דקאמר התם עשאוהו כיש בו דעת לישאל אינו ממש אלא דעשאוהו כרוב גמור אבל התוס' פרק עשרה יוחסין ופרק כסוי הדם אית להו דעשאוהו כדעת לישאל ממש ולכך הוצרכו לתרץ התם לר"מ דמש"ה איתרע רובא דאינו רוב גמור כמו שתירצו לקמן גם לרבנן דמש"ה אין שורפין התרומה עליו משום דאינו רוב גמור והכא לר"מ לא בעי לתרץ גם כן הכי דמש"ה איתרע רובא כיון דאינו רוב גמור דודאי לרבנן ניחא כיון דאינו רוב גמור אע"ג דעשאוהו כרוב גמור לחומרא כדלקמן אין להקל לעשותו

רוב גמור ולשרוף עליו תרומה אבל לר"מ אע"ג דאינו רוב גמור כיון דעשאוהו כרוב גמור ה"ל להחמיר וליהוי פלגא ופלגא ולכך הוצרכו לתרץ לר"מ בע"א וק"ל:

דף יט.

תד"ה רבי יהושע אומר כיהה הקשה ר"ת דמ"ט דרבנן דמטמאי מספק נוקמי גברא אחזקתיה כו' עכ"ל יש לדקדק מאי קשיא ליה הא כל ספק טומאה מסוטה ילפינן לטמא ברה"י אפי' בדאיכא חזקת טהרה כמ"ש לעיל בשמעתין ובכמה דוכתין במכילתין ואף לתירוץ אחר של התוס' בריש מכילתין דלא גמרינן מסוטה אלא טומאת מגע ולא טומאת ראייה והכא נמי נגעים טומאת ראייה היא מיהו הך ספיקא דמשארסתני נאנסתי איכא לדמויי לסוטה וצ"ע:

בא"ד היינו אפילו דאיכא ריעותא כו' אספק בהרת קדמה דשכיח הרבה ואיכא ריעותא טפי כו' אי נמי מהתם יליף כו' עכ"ל לפי תירוצם הראשון ה"פ דבההיא דפרק המדיר איכא ריעותא קצת וקאמר דע"כ בכה"ג אית ליה לרבי יהושע מסברא דאזלינן בתר חזקה דאם לא כן לא הוה מוקי קרא דלטהרו דאזיל בתר חזקה בריעותא גדולה כ"כ דאיכא בבהרת דשכיח דקדמה הבהרת אלא דהוה מוקי לה לדרשא אחריתי ולתירוץ השני הך ריעותא דפרק המדיר ודבהרת שוים ואי לאו קרא גבי בהרת בההיא דפרק המדיר נמי לא הוה אזלינן בתר חזקה והשתא אין להקשות דנימא לגבי נגעים גלי קרא דודאי לא ניזיל בתר חזקה בעלמא לית לן למילף מנגעים דלמא בנגעים גלי קרא וגזירת הכתוב ולא משום דניזיל בתר חזקה וכדאמרינן בעלמא שאני טומאה דחמירא ואין ללמוד מינה אבל השתא דבכל מקום אזלינן בתר חזקה שפיר ילפינן מנגעים דאינו אלא גילוי מלתא דאפי' בדאיכא ריעותא אזלינן בתר חזקה:

דף יט:

בד"ה כתיב הכא שלחיך פרדס ואם תאמר כו' ויש לתמוה דהכא משמע דלכולי עלמא דם הנדה לא הוה בכלל דם חללים כו' עכ"ל אע"ג דלעיל כתבו דמשמע משמעתין דלא פליגי אלא בדם ירוק אבל בדם נדה מודו כולי עלמא דמכשיר משמע להו מיהת דאף דם נדה לא הוה בכלל דם חללים דמה"ט דקפרכינן אדם ירוק משום דאינו דם שהנפש יוצאה בו דאינו דומה לדם מגפתה דאמרינן ביה מה לי קטלה כולה מ"ל קטלה פלגא הכא נמי מה"ט דם נדה לא הוה בכלל דם חללים דלא הוי דם שהנפש יוצאה בו:

דף כ.

גמרא כדיו וכענב טמאה וזו ששנינו עמוק מכן טמאה כו' יראה דבלחה קאיירי אבל יבשתא הא תני לעיל שחור כחרת שאמרו הוא דיו ואפשר דמייתי מלתיה דשמואל הכא למפשט נמי אבעייתו דדיו דמתניתין ע"כ ביבשתא דבלח קאמר דעמוק מכן הוא:

גמ' דלביה כשמעתיה בגמרות ישנות דעביד כשמעתיה:

בפרש"י בד"ה גלימי אוליירין הוו סומקי אבל פתורי כו' הוי שחורין עכ"ל ולא בהיפך כדמוכחת הסוגיא דפרק ואלו קשרים ע"ש בתוס':

בפרש"י בד"ה לא לרמיה בידיה כו' אבל אם העפר בכלי כי עכר להו בידיה באצבע ש"ד א"ד לא לעכרינהו בידים כו' עכ"ל לכאורה נראה מפירושו דלא מבעיא ליה אלא להתיר לעכור באצבע בתוך כלי אבל בבזך בתוך יד לא קמבעיא ליה דפשיטא דאסור אבל קשה לפ"ז למאי דנפרש אלא בכלי היינו לאפוקי באצבע אמאי לא נימא נמי דמותר בבזך בתוך היד וע"כ הנראה דהא נמי קמבעיא ליה להתיר ורש"י חדא מנייהו נקט וניחא השתא במה שפרש"י לא לרמיה בידיה לא יתן העפר לתוך ידו ויעכור המים בעפר בידו כו' דמשמע דהכי קמבעיא דתרתי לא יעשה היינו שיניח העפר לתוך ידו ויעכרם ג"כ באצבעו אבל חדא מנייהו היינו בבזך בתוך ידו או באצבעו בתוך כלי שרי א"ד דחדא מנייהו נמי אסור ומהרש"ל הגיה בפרש"י ויעכור המים בעפר שבידו כו' ולפי דברינו אין צורך:

בא"ד אע"פ שחוזר ונותנו בכלי לאחר עכירה עכ"ל היינו הבדיקה דלא קמבעיא ליה דבעו כלי אלא על העכירה אם תוך כלי או תוך יד אם בבזך או באצבע כמ"ש וק"ל:

דף כ:

בפרש"י בד"ה כזה טיהר כו' שתסמוך עליה חברתה כו' עכ"ל ולא בעי לפרושי מהו שתסמוך עליה עצמה ברואה דם אחר דאפשר דאין אדם רואה דם עצמו מיהו הוה מצי לפרש מהו שיסמוך הרב הנשאל עליה היכא דלא אגמריה סמוך וכפי' רש"י למסקנא דהא נמי קמבעיא ליה:

בפרש"י בד"ה חזר וטימא קסלקא דעתך לא קחזר וראהו אלא מאליו קחזר כו' עכ"ל הכי ודאי משמע דהשתא הוה סלקא דעתך דמאליו חזר עד דמשני ליה כיון דחזא דהדר ואשתני אמר האי טמא כו' אך יש לדקדק אמאי לא סגי ליה למימר דהשתא הוה ס"ד דבלילה לא אחזקיה בטמא אלא מספק טימא ומש"ה פריך דבכי האי גוונא אית לן למימר אין לו לדיין אלא מה שעיניו רואות ומשני דבלילה אחזקיה בטמא דהשתא לא דמי להא

דאין לו לדיין כו' דההוא מירי דלא אחזי כשהוא לח ולא אדמי ליה כטמא כפירוש רש"י לקמן ונראה לפרש דהא בהא תליא דהוה סלקא דעתך דמספק טימא ולא אחזקיה בטומאה בלילה משום דאין בודקין לאור הנר ולמחר ביום אפשר שהיה מטהרו שפיר אע"ג דלא אשתני ליה מבלילה והשתא אפשר גם כן דמאליו שוב חזר וטימא משום דאמר דבלילה לח היה והיה ודאי טמא והשתא ביום אשתני ביבש ואהא קפריך דאין לו לדיין אלא מה שעיניו רואות והמתרץ השיב לו דסבר רבי בודקין לאור הנר ובלילה אחזקי' בטומאה ואם כן ע"כ דביום לא טיהרו אלא מדאשתני ליה מבלילה והוה סבר דאין דרך דם להשתנות וכיון דהשתא אשתני מבלילה ע"כ דבלילה נמי כך היה אלא דלא אתחזי בלילה שפיר ואם כן ודאי לא הוה חזר לטמא מאליו אלא משום דחזא דהדר אשתני פעם שני וראה דדרכו להשתנות הלכך הדר למלתיה שטימא בלילה:

דף כא.

גמ' השרוני נידון ככרמלי חי כו' והרמב"ם וסמ"ג כתבו חלק א' מן יין השרוני של א"י חי חדש וב' חלקי מים כו' עכ"ל וצריך לומר דבשעה שבא לדמות בו הדם צריך ליקח חלק אחד מן היין חי ולמוזגו בשני חלקים מים ולא שיהיה מזוג כן כבר קודם שבא לדמות בו וכעין זה פירש רש"י חי האמור בכוס של ברכה בס"פ שלשה שאכלו ע"ש:

סליק פרק כל היד

תוס' בד"ה לרבי יוחנן אדומה כו' וה"פ המפלת אדומה ושחורה דינו כדמפרש ר"י בסיפא כו' עכ"ל יש לדקדק לפי זה מאי קא קשיא ליה אדומה ושחורה מאן קתני לה דנימא דרבנן קתני ליה דבאדומה ושחורה מודו דדינו כדפירש ר"י בסיפא וטמא ויש לומר דרבנן כיון דלא הזכירו כלל טומאה בדבריהם אלא טהורה לא שייך למימר דתנא אדומה ושחורה לאשמועינן דמודו לטמא באדומה ושחורה דאדרבה משמע דבאדומה ושחורה נמי מטהרי ועי"ל כיון דתנא לרבנן לטהר בירוקה ולבנה דוקא לא אצטריך לאשמועינן לטמא באדומה ושחורה:

גמ' באפשר לפתיחת הקבר בלא דם קמפלגי ובפלוגתא כו' אע"ג דהתם אפילו למאן דסבר אפשר לפתיחת קבר בלא דם מכל מקום ספק הוי דאפשר דראתה דם היינו משום דאינה יודעת מה הפילה ואפשר דראתה דם אבל הכא דיודעת בהפילה חתיכה ולא ראתה דם עמו טהורה לגמרי לרבנן כיון דאפשר בלא דם והיא לא ראתה דם עם החתיכה:

דף כא:

תוס' בד"ה זוזא פירש בערוך שם חכם עכ"ל וכן צריך להיות בגמ' זוזא ורש"י פי' זוגא מלשון זוג כמו כל כי האי זוגא חלופי [ר"י] כו' ובמ' מפנין דקאי מאדים בזוזי ועיין בערוך בערך זוזא:

בד"ה הא דם נדה טמאה כו' ויש לומר דנראה לו למקשה דרבנן פליגי אמאי דקאמר ר"א בהדיא כו' עכ"ל והא דהוצרך תלמודא למימר דפליגי נמי בפלי פלויי ולא סגי ליה למימר דפליגי בשפופרת לחוד דאין זה נדה משמע דלאקולי את"ק אתו וא"כ ע"כ דפליגי נמי בפלי פלויי ודו"ק:

דף כב.

תד"ה כי פליגי בחתיכה כו' ויש לומר דפליגי בחתיכה העשויה כו' עכ"ל לכאורה לפירוש זה דלא פליגי חכמים אדרשא דבבשרה דקאמר ר"א בהדיא ולא חש המתרץ להא דנראה לו למקשה דחכמים פליגי אמאי דקאמר ר"א בהדיא אבל קשה דאם כן אמאי לא שבק המתרץ סברת המקשה דפליגי בפלי פלויי ולא פליגי חכמים אדרשא דבבשרה דקאמר רבי אליעזר בהדיא כדסבר המקשה דהשתא בשפופרת לא פליגי חכמים ונראה לומר דלפי פירושם אע"ג דחכמים אית להו דרשא דבבשרה מכל מקום שפיר פליגי חכמים אדרשא דבבשרה דקאמר ר"א בהדיא והיינו דלר"א לא אימעט מבבשרה אלא שפיר וחתיכה אבל חתיכה כמין שפופרת לא אימעט ופליגי חכמים עליה דכמין שפיפרת נמי אימעט מבבשרה ועיין בהרא"ש בזה בשם ר"ש מקוצי ולפירושו יתיישב טפי דפליגי חכמים אמאי דקאמר רבי אליעזר בהדיא ע"ש:

בד"ה למימרא דנוגע הוי כו' ונ"מ הא דאמר הכא דאפי' רואה אינו טמא כו' עכ"ל ר"ל דהשתא דלענין שלוח מחנות אין רואה קרי כדין נוגע ולענין משהו נמי בין רואה ובין נוגע במשהו ולענין דסותר זיבה נמי אינו כנוגע כדמסיק בשמעתין לא מצינן לאשכוחי בשום מלתא דרואה כנוגע אלא לענין דאינו טמא אלא בנגיעה מבחוץ:

בא"ד ועוד דבההיא קרא גופיה איתקש נמי לשרץ עכ"ל ר"ל ועוד דבההוא קרא גופיה דמרבינן מאו איש נוגע דהיינו מאו איש דשרץ כדרב פפא בפרק יוצא דופן הא איתקש רואה גופיה נמי לנוגע דשרץ מסמיכות קראי כדאיתא בפרק כיצד הרגל:

בא"ד אבל בבעל קרי משמע דרואה הוי דלא אשכחן דפליג עכ"ל לכאורה קשה דקארי להו מאי קארי להו דמה"ט דנימא לר' שמעון דפולטת לא הוי רואה משום דלא מטמאה בפנים כבחוץ ה"נ ניחא בבעל קרי כדקאמר ר"ש התם דיה כבועלה שאינו מטמא בפנים

כמבחוץ והנראה דהא ודאי לרבנן דמטמאה בפנים כמבחוץ ע"כ דרואה דלית כאן נגיעה כלל דבית הסתרים לאו נגיעה היא מיהו בבעל קרי אע"ג דלכ"ע אין מטמא בפנים כבחוץ אינו מוכרח לומר דנוגע הוי אלא דגזירת הכתוב עד שתצא טומאה לחוץ ואפי' בקיסם מטמא דלאו נוגע הוא בבשר מבחוץ דמש"ה לא פריך למימרא דנוגע הוי אלא לרב הונא דמטהר בקיסם ולא פריך הכי לסברת האבעיין דפסיקא ליה מיהת עד שתצא טומאתו לחוץ והשתא משמע להו כיון דאפילו פולטת הוי רואה לרבנן מכ"ש בעל קרי גופיה דהוי רואה לכל מילי לבר מהא דלא מטמא מבפנים כבחוץ מגזירת הכתוב ולר"ש נמי משום דפליג בפולטת דלא מטמא בפנים כבחוץ מש"ה מספקא לן אליביה לשאר מילי אי פולטת רואה הוי אבל בעל קרי גופיה לא אשכחן דפליג ר"ש אדרבנן דרואה הוי לכל מילי אע"ג דלא מטמא בפנים כבחוץ ודו"ק:

בא"ד ומיהו ההיא דראב"ש פליגא כו' מדמפליג משמע דסבר דרואה הוי כו' עכ"ל ולעיל שכתבו וא"ת ואם נוגע הוי א"כ כו' לרואה ולנוגע בכל שהוא נ"ל דכתב רואה דמשמע דלראב"ש ניחא דאף אם נוגע הוא ע"כ ברואה בכל שהוא ולנוגע בכעדשה דאל"כ ל"ל דכתב רואה היינו למאי דאכתי לא אסקי אדעתייהו למימר דרואה משתלח חוץ לב' מחנות ולא נוגע אבל למאי דתירצו דלהכי איצטריך משום דמשתלח חוץ לב' מחנות ולכל שאר מילי הוי רואה כנוגע קאמרי שפיר דראב"ש מדמפליג ברואה במשהו ולנוגע בכעדשה כו':

בא"ד א"נ שאני התם דגמר טעמא מקרא עכ"ל והכא דפריך אל יסתור בזיבה ליכא למימר נמי הכי דגמר טעמא מקרא כיון דאינו אלא היקשא אית לן למימר כיון דנוגע הוא אל יסתור בזיבה והיקשא איכא לאוקמא למלתא אחריתא דפסיקא ליה לתלמודא דאיכא לאוקמא נמי האי היקשא למלתא אחריתא וק"ל:

דף כב:

בד"ה אבל דם דרכיך לא וא"ת והא דם נדה נמי קתני לקמן בהדי אידך כו' עכ"ל בדם נדה קתני התם דמטמאין אפי' יבשין דהיינו אפי' לא יוכל להשרות ולחזור לכמות שהיה במע"ל דומיא דאינך דאין מטמאין יבשין דהיינו בלא יוכל להשרות ולחזור לכמות שהיה במע"ל והשתא קשיא להו הא מצינו בדם נדה התם דלא נמוח במע"ל והיאך בעי למימר אבל הכא דם דרכיך שאם לא נמוח רק ביום או בלילה דלא מחזקינן ליה בדם כלל והוא טהור משום דאי הוה דם הוה נמוח בתוך זמן זה אבל ק"ל בלאו הא דאמרינן אבל דם דרכיך נמי ה"מ להקשות הכי דהא במע"ל ודאי פסיקא ליה הכא דסגי ואם לא נמוח

במע"ל הוא טהור ולא מחזקינן ליה בדם כלל והתם קאמר דמצינן בדם נדה דלא נמוח במע"ל ואפשר דסמכו קושייתם זאת הכא אהא דדם דרכיך משום אידך קושיא שהקשו נמי מהתם וע"ק דהתם קתני רוק וזוב כו' דלא קשיא אלא אהא דדם דרכיך ועיין ברא"ש בהא דקתני לקמן אפי' יבשין אי איירי אפי' ביבש מעיקרא או דוקא בלח ונעשה יבש שהוא מחלוקת הראב"ד והרז"ה:

בד"ה זו היא שיבה זו כו' דע"כ לא נתקבלה ג"ש כו' מדקאמר לקמן שבקינן כו' עכ"ל אבל לרבנן דאין למדין המופנה מצד אחד משום דמשיבין עליה לא ה"מ לאוכחי מידי דלא נתקבלו תרוייהו דאיכא למימר דנתקבלו תרוייהו והמופנה מצד אחד למדין נמי אותה למלתא אחריתא דלית ליה פירכא אלא דלהך מלתא אין למדין אותה משום דאיכא פירכא אבל לר' ישמעאל דאין משיבין על המופנה מצד אחד ואפ"ה אין למדין אותה היכא דאיכא מופנה מב' צדדין וא"כ ע"כ דלא נתקבלה המופנה מצד אחד כלל:

דף כג.

גמ' והכא מאי פירכא איכא וכו' יש לדקדק מי הכריח תלמודא למימר לרבנן דמש"ה אין למדין הכא המופנה מצד אחד משום דאיכא פירכא אמאי לא נימא דרבנן נמי סברי בהא כר"י היכא דאיכא מופנה מצד אחד ומופנה מב' צדדין שבקינן המופנה מצד אחד וילפינן המופנה משני צדדין ולכאורה היה נראה לפרש דלר' ישמעאל נמי לא שבקינן המופנה מצד אחד אלא היכא דאיכא פירכא דודאי היכא דליכא אלא מופנה מצד אחד אפילו איכא פירכא למדין ואין משיבין אבל היכא דאיכא ג"כ מופנה מב' צדדין נימא דלהכי אפנייה מב' צדדין כי היכא דלא נגמור מצד אחד משום שיש להשיב עליה ותלמודא מסיק ליה לעיל הכי נמי לר"י ורש"י שפי' לעיל ולהכי אפנייה רחמנא כרבנן כו' ר"ל דהכא ר"י נמי כרבנן ס"ל אבל דברי התוספות שכתבנו לעיל אין מוכיחין כן אלא לר"י דהיכא דאיכא ב' צדדין שבקינן המופנה מצד אחד אפילו אי ליכא פירכא וע"כ הנראה דמשמע לתלמודא דלית להו לרבנן האי סברא דר"י דכיון דאית להו דמשיבין על המופנה מצד אחד אמאי נימא דלהכי אפנייה מב' צדדין כי היכי דלא נגמר מצד אחד אפילו היכא דליכא פירכא אדרבה נימא דלהכי אפנייה מב' צדדין משום דלהך מלתא דיליף מהמופנה ב' צדדין איכא שום פירכא דהשתא לא יכול לשתוק מיניה משום דאי הוה מופנה מצד אחד יש להשיב עליו והשתא לא תשמע מיניה דלא נגמור מהמופנה מצד אחד היכא דליכא פירכא ותו לא מידי וק"ל:

שם מיתיבי רבי חנינא בן גמליאל כו' והכי קתני רבי חנינא בן גמליאל כו' כצ"ל בגמרות ישנות וכן הוכיח מהרש"ל מדברי התוספות דפ"ק:
שם בהמה במעי אשה כו' למנ"מ לאתסורי באחותה כו' יראה אע"ג דאפילו לקולא אית ליה לר"מ דהוי ולד מעליא דהא יהבינן לה ימי טוהר מבעיא ליה הכא לגבי איסורא דאחות אשה משום דאפשר כיון דהך ג"ש אית ליה פירכא לא מוקמינן המופנה אלא במסתבר טפי ודוקא לגבי טומאת לידה ולד מעליא הוא משום דמג"ש דיצירה קאתיא וטומאת לידה מלתא דתליא ביצירה הוא וכה"ג צ"ל לקמן בתוס' בד"ה דמות ליילית כו' ע"ש:

דף כג:

בפרש"י בד"ה אפילו פרצוף אחד אבר אחד כו' ובד"ה חוץ מן האזנים כו' אלמא למ"ד מצורת בחד סגי וקשיא לרבא כו' עכ"ל צריך עיון לפירושו כיון דרבא לרבנן דברייתא קאמר מצורת חצי צורה מאי מקשי ליה למימר דצורת אפילו אבר אחד קאמר ואם כן מאי פליגי דהא ר"מ נמי אית ליה הכי כל צורה צורת כל שהוא אפילו אבר אחד ואם נאמר לדעת המקשה דבעי למימר דמצורת דאמרי רבנן אפילו אבר אחד וע"כ כל צורה דר"מ דבעי ב' עינים ולסתות כו' וגריע ליה מכולה בהמה דהתם יצירה כתיב כמ"ש התוספות דאם כן מי הכריחו לפרש כלל כל צורה דר"מ דהיינו כ"ש ולא ככל צורה דקאמר רב לרבנן דהיינו הצורה כולה דכיון דדעת המקשה למימר דכל צורה דר"מ היינו נמי הצורה כולה נימא דהמתרץ נמי לא פליג עליה בהא אלא דע"כ רש"י סבר דכל צורה דר"מ ליתלן לפרש הכי משום דלא גריע מכולה בהמה דמתניתין ודו"ק:
תוס' בד"ה אמר רבא ושטו נקוב כו' רגל של זו עולה כולה עולה כו' מקנה לעובד כוכבים מקצת כו' כצ"ל:

דף כד.

תד"ה ליתני שמא מגוף אטום כו' פניו תיש ושטו אטום ואפקותא כו' עכ"ל כצ"ל:

דף כד:

גמרא תניא אבא שאול אומר ואיתימא ר"י כו' פעם אחת נפחתה מערה כו' כצ"ל מגמרות ישנות:
בפרש"י בד"ה כוותיה דשמואל כו' וקאמר טמאה אפילו בלידה יבשתא עכ"ל לעיל גבי פניו טוחות דאינו ניכר אם זכר אם נקבה פרש"י דעל ידי שטימאתה שבועיים משום

ספק נקבה אתי לידי קולא דולד הוא ויהבי לה ימי טוהר אבל הכא גבי בריה שיש לה שני גבין ושני שדראות דקדק לפרש משום דעל ידי שטימאתה אפילו בלידה יבשתא אתי לידי קולא דכיון דניכר הוא אם זכר אם נקבה לא ניחא ליה למימר דהאי דעבד כוותיה דשמואל דוקא בנקבה:

תוס' בד"ה המפלת דמות כו' וי"ל שמואל דהכא יפרש לעיל תיבדק לר"מ עכ"ל אע"ג דשמואל גופיה מפרש לעיל טעמא דרבי מאיר משום גזירה דיצירה איכא למימר הכא כיון דהך גזירה שוה אית לה פרכא לא אוקמינן המופנה אלא על המסתבר דהיינו בהמה וקריא וקיפוף דדומות קצת דעיניהם הולכות לפניהם וכהאי גוונא מבעיא לן לעיל מהו לאסור באחותה דאיכא לאוקמא הגזירה שוה בטומאת לידה כמ"ש שם:

דף כה.

תד"ה שמא כר' יהושע אע"ג דבעי למימר כו' ר' נמי מסופק היה כו' עכ"ל דליכא למימר דהך דמלא בשר טמא לידה בצלול איירי ומש"ה מוקי לה כר' יהושע דמאי דוחקיה לאוקמיה כר"י דוקא ובצלול נוקמיה בעכור וככ"ע מיהו מצינו למימר דלהכי קאמר שמא דהוה מסופק כיון דקמייתא כיחידאה הך נמי כיחידאה ובצלול או ככ"ע ובעכור:

בד"ה לעיל כסומכוס וא"ת ואם שפיר מלא דם הוי כחתיכה כו' דאמר בפרקין דאינה טמאה לידה כו' עכ"ל אע"ג דמצינן למימר דהך כשאין בה עצם אינה טמאה לידה אתי כרבנן ולר"י קושטא הוא דשפיר וחתיכה שוין וטמאין לידה ניחא להו לאוקמא אפי' כר"י:

בד"ה מחלוקת בצלול פ"ה מלא מים כו' וכי עדיף ממלאה דם כו' אפילו לר"י כו' עכ"ל ולא בעי למימר דר"י אפילו במלאה דם מטמא לידה אלא דר' יוסי לא סבר כוותיה בצלול אלא בעכור דאם כן לא הוה קאמר רבי שמא כר"י אמרה דהא במלאה דם סבר נמי כרבנן וק"ל:

גמ' מיתיבי את זו דרש ר"י כו' ש"מ בצלול מחלוקת ש"מ כו' יראה דלא קאמר תיובתא למ"ד בצלול ד"ה אינו ולד משום למאי דמסיק דכן א"ר נחמן דבצלול ד"ה אינו ולד ומותביה רבא עד דמסיק ומי מספקא ליה והא קרא קאמר ומשני אסמכתא בעלמא הוא דהשתא איכא למימר נמי דבעכור דוקא מחלוקת מסברא וקרא אסמכתא בעלמא וק"ל:

תוס' בד"ה גבי בהמה לחומרא ואע"ג דקולא הוא שמוציאין כו' עכ"ל דהא קאמרינן בשמעתין ספק ממון לקולא היינו למחזיק שהוא חומרא למוציא והכא גבי בהמה הרי קולא הוא למוציא שמוציאין כו' אך קשה לדבריהם דאמאי נימא דהא דקאמר גבי בהמה

לחומרא דיהיב ליה לכהן דאימא יאכל במומו לבעלים כדקתני בהך מתני' דפרק הלוקח ואם ספק יאכל במומו לבעלים דהשתא ספק ממונא שפיר לקולא ולגבי גיזה ועבודה ספק איסורא לחומרא וכה"ג איתא לקמן בפרקין גבי בהמה שיצאת מלאה ובאה ריקנית כפרש"י שם:

בד"ה עור ובשר תלבישני כו' במדרש מלבוש שאדם פושט ראשון לובש אחרון עכ"ל וכצ"ל ממדרש ילקוט ובפרש"י שם בנוסח אחר ע"ש והכל על דרך אחד הוא עולה:

דף כה:

גמ' למה הזכירו סנדל והלא אין סנדל כו' יש לדקדק למאי דס"ד השתא דאיירי באתילד נקבה בהדיה וימי זכר מובלעים בתוכו א"נ דס"ד דאתיליד זכר ומדהא זכר הא נמי זכר עדיפא ה"ל למפרך אמאי תשב לזכר ולנקבה ואפשר דהוה ס"ד דולד שעמו נאבד או דהוה שפיר מרוקם ולא ניכר בין זכר לנקבה דהשתא שפיר דלא תקשה ליה אלא למה הזכירו ספק סנדל דמשום ולד גופיה נמי תשב לזכר ולנקבה וק"ל:

בפרש"י בד"ה שאם תפיל שנים כו' אם תראה ביום פ"א כו' וכשתחזור ותראה בח' לראייתה כו' עכ"ל לא בעי לפרושי משתחזור ותראה ביום פ"ב או פ"ג שלא תדע תחלת נדתה אם ביום פ"א או ביום פ"ב ופ"ג שממנו תתחיל למנות ז' ימי נדותה דמ"מ אין נ"מ דבין כך ובין כך טמאה נדה גם ביום שלאחריו מיהו ה"מ לפרושי כשתחזור ותראה יום ז' לראייתה דהיינו ביום פ"ז דהשתא היא מקולקלת שאם תחלת נדותה מיום פ"א תטבול ביום ז' לערב ואם תחלת נדותה מיום פ"ז צריכה לספור עוד ו' ימים לימי נדותה ובס"פ מפרש לה תלמודא כפרש"י:

תוס' בד"ה קמ"ל אימא שניהם כו' וי"ל דהיינו דקמשני בלשון שני ומיהו תימה גם לפר"ת כו' עכ"ל ר"ל דבלשון שני שאם תלד נקבה לפני שקיעה כו' איכא לפרושי נמי בב' ביאות ואע"ג דה"מ לאוקמי בפשיטות טפי באתיליד זכר ובב' ביאות כקושייתם ניחא ליה לאוקמא דאפי' ביולדת נקבה אצטריך להזכיר ספק סנדל והשתא מ"ש ומיהו תימה גם לפר"ת כו' אין רצונם דזאת התמיהה לפרש"י וגם לפר"ת דהא לפרש"י ניחא למסקנא בלשון שני דאיירי הכא בב' ביאות ושפיר אצטריך לאשמועינן התם בטומטום שהזריעו שניהם בב"א אלא דר"ל דלפרש"י הקשו לעיל שאינו קשה לפר"ת מיהו לפירושו גם יש תמיהא שאינה תמיהא לפרש"י כמ"ש:

דף כו.

תד"ה סנדל דלית ליה חיותא כו' ועוד דמשמע בירושלמי דולד שעם הסנדל אינו מתקיים כו' עכ"ל דבריהם אינם מבוררים לן דאע"ג דגבי כריתות מצינן למימר הכי כדברי הירושלמי דולד שעם הסנדל אינו מתקיים ע"כ גבי בכורות ליכא למימר הכי לסוגיא דשמעתין דמוקמינן ליה בולד שיצא עם הסנדל אחריו דהוי בכור לנחלה ואינו בכור לכהן דאם הוא אינו מתקיים לא שייך ביה בכור לנחלה וא"צ לפוטרו מכהן דאפילו היה חי ונתן לכהן פדיונו ומת בתוך ל' יחזור כדאיתא בפ' יש בכור מיהו הא ליכא לאקשויי לפי סברת הירושלמי דאין הולד שעמו מתקיים תקשה גבי בכורות כדאקשינן למאי הלכתא קתני הבא אחריו בכור לנחלה ואין בכור לכהן דל"ל סנדל. דבלא סנדל ולד דבהדיה פטר ולד הבא לסוף שנה או לסוף שנתיים די"ל דאיכא לאוקמא ביצא סנדל דרך רחם והולד דבהדיה נולד דרך דופן דהשתא הנולד לסוף שנה הוי בכור לרחם אי לאו משום סנדל דיצא דרך רחם כדאיתא בפ' יש בכור יוצא דופן והבא אחריו כו' רש"א הראשון לנחלה ושני לה' סלעים דהכא כיון דהולד שעם הסנדל שיצא דרך דופן אינו מתקיים הוי הב' בכור לנחלה ולכהן אי לא משום דסנדל יצא לפניו דרך רחם דפטור השני מה' סלעים ותלמודא דידן לא בעי לאוקמא הכי כר"ש ולא כרבנן דאפילו כרבנן ולא כר"ש לא בעי לאוקמא ההיא דכריתות ודו"ק:

דף כו:

בד"ה תחלתו כל שהוא כו' משום דבפרק העור והרוטב בעי רובו טפח למאי חזי תני ליה בסוף ומשני כו' עכ"ל כוונתם למדנו מדבריהם בפרק העור והרוטב משום דבעי התם לפרש הא דשיריו ברובו ומש"ה מייתי ליה לבסוף לאורויי לן דמשתגמר מלאכתו לא קאי אשיריו ברובו אלא אשני תנורים גדול וקטן השנוים בה קאי ומ"ש הכא עוד ומשני אגדול ופריך כו' מלתא באנפי נפשיה הוא שהביאו סוגיא דהתם בב' הפירושים של רש"י להכריע ביניהם ומהרש"ל הגיה והיפך דבריהם ומשני אגדול תניא ליה בסוף כו' עכ"ל ופי' מה שפי' לפי הגהתו ואין צורך כי כוונת התוס' הוא כמו שפירשנו מדברי התוס' דשם:

בד"ה המפלת חיה כו' וי"ל דברייתא דקתני שמא כו' והתם מייתי ראיה דבאינה קשורה חוששין לולד אחר לאפוקי מדר"י כו' עכ"ל יש לדקדק דאכתי כיון דבברייתא לא מצינו בהדיא כדר"א דמפליג בין שליא שאחר הולד ובין שליא שיצתה קודם הולד א"כ נימא דהברייתא לא הוי לאפוקי מדר"י אלא דבכל גוונא חוששין ושפיר שרי ר' יוחנן משום

ס"ס וי"ל דאלישנא דקאר"י דשרי משום דאין חוששין כו' דודאי תולין בולד שעמו קאמר לאפוקי דהא בברייתא קתני דחוששין:

דף כז.

תד"ה חומר ב' ולדות וכו' ומשום שליא נותנין לה חומרא דזכר ונקבה ואם תאמר לרבנן נימא שלא תשב רק ז' כו' עכ"ל ולא בעי לפרושי דקושטא הכי הוא דלא תשב אלא ז' לזכר וחומר ב' ולדות היינו חומר ולד זה דלא היה בה ולד אחר ואין לה שום ימי טוהר וכמו שפירש רש"י ז"ל בשמעתין ובסוף פרק בהמה המקשה וגם נותנים לה חומר ולד אחר שמא היה זכר בשליא זו ותטמא ז' אבל שבועיים לא תיטמא משום שמא נקבה היה דס"ס הוא דחומר ב' ולדות לא משמע להו לפרש לרבנן אלא חומר דזכר ונקבה דחיה ועוף לא מקרי ולד לדידהו כיון דאין אמו טמאה לידה ועיין בתוספות ס"פ בהמה המקשה בזה:

בא"ד דסתרי אהדדי כו' עכ"ל כתב מהרש"ל תימה ומה בכך סוף סוף כל חד נשרי מכח ספק ספיקא ומה שסותר אהדדי לחומרא נמי סתרי אהדדי כו' עכ"ל ועוד האריך וע"ש ואנן לא ידעינן מהיכא קא פשיטא ליה דלא עבדינן בכה"ג כתרי חומרי דסתרי אהדדי דהא דאמרינן בפ"ק דעירובין ובפ"ק דר"ה דמאן דעבד כתרי חומרי עליו הכתוב אומר הכסיל בחושך הולך היינו כגון ההיא דשדרה וגלגולת דאית ליה למיעבד כחד תנא אי כבית שמאי כקוליהן וכחומריהן אי כב"ה כחומריהן וכקוליהן מיהו היכא דאיסתפיק לן עבדינן ב' חומרי דסתרי אהדדי כדאמרי' התם ר' עקיבא גמריה אסתפק כו' וכן אי אסתפק לן הלכתא כמאן עבדינן כתרי חומרי כמ"ש התוס' לק' בפ' בנות כותים ע"ש וכן כתבו בפ"ק דר"ה אבל כתרי קולי דסתרי אהדדי ודאי דלא עבדינן בשום מקום וא"כ ה"נ הכא כיון דמכח ספיקא חדא דאין ולד בשליא הוי ספיקא דאורייתא ואסור בכל גוונא אלא משום ספיקא דשמא זכר שמא נקבה הוה בכל צד ס"ס דסתרן אהדדי עבדינן כתרי חומרי אע"ג דסתרן אהדדי ולא כתרי קולי כיון דסתרן אהדדי וזה ברור בלי ספק וס"ס:

בד"ה מ"ט דר"ש כו' הלא גם לר"ש לא נתבטל כולו בבית הפנימי כמו בבית החיצון כו' עכ"ל מדא"ל בפשיטות לר"מ אי אתה מודה כו' לבית החיצון שהוא טהור ע"כ דסבר ר"ש בפשיטות דבבית החיצון בטל כולו אבל מדברי ר"מ ודאי דאין להוכיח לדברי ר"ש כמו שכתב מהרש"ל דאימא בהא פליגי דר"ש משוה אותן דתרוייהו בטילי במשהו ור"מ סבר אינן שוין כדקאמר דאינו דומה נימוק כו' גם מה שמדקדק מהרש"ל דע"כ לר"מ נימוק כו' דאמאי פריך מאי טעמא דר"ש טפי מר' מאיר אין זה הוכחה דמשום דבמתני'

לא הוזכר אלא ר"ש קאמר נמי מ"ט דר"ש דמה"ט נמי לא קאמר מ"ט דר' יהודה ור"י כמ"ש התוס' וכצ"ל לפרש"י שפירש דפריך מ"ט דר"ש נהי דנימוק כו' ה"ל כרקב וכנצל עכ"ל ולא פריך הכי לר"מ נהי דנימוק בבית החיצון לא יהא אלא רקב משום דלא הוזכר במתני' א"ק לרש"י דאי מטעם רקב נגעו בה [הכא] בשליא א"כ למאי דמסיק נמי בההיא דתרוד משום דסופו כתחלתו ובכל ענין דבר אחר מבטלו אמאי לא נימא הכי בשליא כיון דרקב הוא ד"א מבטלו ויש ליישב בדוחק ודו"ק:

בא"ד אמאי לא משני בשליא שאינה מטמאה אלא שלם כו' עכ"ל פי' לר"מ קאמרי התם הכי ועיין שם ואליביה קאמרינן הכא מטמאה שלם כמו בבית הפנימי ולאו דוקא שלם ממש דלר"מ נמי אית ביה ביטול משהו בבית הפנימי כדקאמר אינו דומה נימוק פ"א כו' אלא שלם לאפוקי בבית החיצון דבטל כולו ודו"ק:

דף כז:

גמ' ותני רבי חייא עלה אינה מטמאה כו' מתוס' דבכורות פ' הלוקח תני ר' חייא דקאמר היינו שהיה שונה בו במלתיה דר"א ב"י דאינו מטמא כו' והכי איתא בהדיא בתוספתא עכ"ל ע"ש:

תוס' בד"ה מלא תרוד ועוד כו' ומהך לא עביד צריכותא דקמ"ל כו' עכ"ל פי' תלמודא דקאמר טעמא דרבנן ומהך לא עביד צריכותא משום דא"א כו' צ"ל השתא דהיינו קודם שנתערב בו עפר ודו"ק:

בד"ה מת שנתבלבל כו' אי נמי קסבר ר"י דרבנן לא מטהרי אלא ברובע דחסר אבל אם העפר שלם כו' עכ"ל יראה דלפי תירוץ זה ג"כ יש לפרש הא דקאמר רבי יוחנן דאמר כמאן כר"א ה"פ ר"י דאמר דרבי יצחק מגדילאה נמי מטמא באין שלדו קיימת ע"כ ההיא דר"י מגדילאה כר"א דוקא דמטמא אפילו ברובע דלרבנן לא הוו הפתחים קטנים טמאים משום דחזו לאפוקי חד חד אבר כיון דהוי העפר חסר ממת שלם ועוד יש לומר דהכי קאמר ר"י דבא לומר דאף באין שלדו קיימת טמא כמאן כלומר מהיכן יצא לו סברא זו כיון דרבי יצחק מגדילאה לא קאמר טמא אלא בשלדו קיימת לית לן לטמא אף בשלדו אינה קיימת אם לא מצא שום תנא דסבר הכי וקאמר כר"א דאית ליה הכי והשתא קאמר רבי יוחנן דרבנן לא פליגי עליה אלא ברובע אבל בעפר ממת שלם מודו וק"ל:

דף כח.

תד"ה שנאמר מזכר ועד נקבה כו' אבל אנדרוגינוס למה צריך למעוטי כו' ואמאי ממעט ליה והכי כו' עכ"ל פי' לדבריהם כיון דקמי שמיא גליא אם זכר הוא מנקבה דלא מטמא באודם מה צריך למעוטי ומזכר דלא מטמא בלובן אמאי ממעט ליה וכן איפכא ודו"ק:

דף כח:

בד"ה על כל דבר כו' וא"ת כל טמא נפש א"כ למאי אתא כו' עכ"ל דליכא למימר אי לא הוה כתיב כל טמא נפש לא הוה ידעינן למעט טומטום ואנדרוגינוס דאצטריך מזכר ועד נקבה משום כלי מתכות דאי לא הוה כתיב אלא אדם ה"א כלי מתכות לא דהא כיון דמאדם שפיר אימעט כלי חרס משום כלי מתכות לא הוה אצטריך למכתב מזכר ועד נקבה דמשמע מיעוטא לכלי חרס אלא דה"ל למכתב שום רבוי לכלי מתכות כמו לכל טמא נפש אלא ע"כ דכתב זכר ונקבה למעט נמי טומטום ואנדרוגינוס ועוד דמשום כלי מתכות לא ה"ל למכתב אלא מזכר ונקבה דמיניה נמי משמע מדמשני בדבוריה למדרש כל שיש לו דין הנוהג בזכר ונקבה דהיינו טהרה במקוה כפרש"י ומדכתיב יתורא דעד להך דרשא ע"כ דמזכר ונקבה גופיה אתא למעט טומטום ואנדרוגינוס אבל לפי זה ק"ק דמעיקרא דפריך האי נמי מבעי ליה פרט לכלי חרס ה"ל לשנויי דא"כ לא לכתוב עד ומדמשני בדבוריה נמי שמעינן דין הנוהג בזכר ונקבה פרט לכלי חרס ומיניה שמעינן נמי לכלי מתכות דהשתא לא תיקשי ליה וכ"ת ה"א כלי מתכות לא כו' ודו"ק:

גמ' אמר קרא מזכר מטומאה הפורשת כו' ולעיל דבעי לאוקמא מזכר ועד נקבה פרט לכלי חרס דהיינו ע"כ בשאר טומאות דשייכי בכלים כמו שפי' התוס' ולא משני ליה דע"כ אתא נמי למעט טומטום ואנדרוגינוס ממשמעות מזכר מטומאה הפורשת מזכר די"ל דלעיל דלא בא לאוקמא קרא כלל למעט טומטום ואנדרוגינוס אלא פרט לכלי חרס יתפרש ליה מזכר כלומר כל מי שיש לו דין שהוא מזכר ועד נקבה כו' כפרש"י אבל השתא דמסיק דע"כ אתא לגופיה דקרא למעט טומטום ואנדרוגינוס ומלת עד אתא פרט לכלי חרס טפי אית לן למדרש נמי מזכר להההוא מיעוטא דטומטום ואנדרוגנוס מטומאה הפורשת כו' וק"ל:

תוס' בד"ה הא מזכר לחודיה כו' וי"ל דלגבי ערך אע"ג דהוא זכר או כו' לפי שהוא משונה ואי הוה מיעוטא מזכר לחודיה ה"א דאפקיה כו' עכ"ל לכאורה לפי תירוץ שכתבו לעיל לרב גבי מזכר ועד נקבה ה"נ מצינן למימר הכא גבי ערכין לר"י דתרי מיעוטי נינהו חד לטומטום וחד לאנדרוגינוס אלא דלא ידעינן אי מזכר ממעט אנדרוגינוס משום שהוא

משונה והוי זכר אי מנקבה ממעט ליה משום שהוא משונה והוי נקבה ואפשר דלישנא דברייתא יכול לא יהא בערך איש אבל יהא בערך אשה כו' משמע דבין בטומטום ובין באנדרוגנוס בכ"א מוקמינן תרתי מיעוטי תדע דבפ' אלו מומין קאמרינן אהך ברייתא סמי מכאן טומטום ואם כן ע"כ תרתי מיעוטי לאנדרוגינוס קאתיין ודו"ק:

דף כט.

בפרש"י בד"ה ואפי' הראש עמהם כו' כגון יולדת תאומים לז' כו' עכ"ל דביולדת תאומים לט' חדשים אפי' מת כיון דכלו לו חדשיו הראש פוטר בנפלים לכ"ע כדאיתא ר"פ יש בכור:

גמ' לישנא אחרינא טעמא כו' עד איכא דמתני לה כו' אינו בגמרות ישנות וק"ל:

שם מכלל דמחותך כתקנו כו' קשיא לר"י כו' לתרוייהו לישני פריך דלישנא בתרא נמי רבי יוחנן בין בשלם בין במחותך קאמר דהראש כרוב אברים דסתמא קאמר וק"ל:

בפרש"י בד"ה מאי קאמר ר"י משיצא כתקנו ס"ד דמסורס ברובא לאו ילוד הוא עכ"ל כתב מהרש"ל וה"ה מחותך כתקנו כמו שפי' התוספות עכ"ל וקשה לפי זה כיון דעיקר קושיא אמחותך אמאי שבק רש"י העיקר ונקט מסורס דממסורס לא משני רב פפא מידי כדאתקיף ליה רב זביד וע"כ הנראה לשיטת רש"י דודאי ה"ג א"ר פפא כתנאי יצא מחותך או מסורס כו' כגירסת התוספות וכ"ה בגמרות ישנות אלא דלשיטתו מעיקרא נמי ר"י הכי מתפרש משיצא כתקנו מהני במחותך ברובא אבל במסורס אפי' שלם לא מהני רוב ופליג את"ק דאית ליה דבמסורס ושלם דמהני ברובו ואהא קאמר מאי קאמר דאין סברא דברוב שלם מסורס דלא הוי כילוד לר"י וקאמר רב פפא דגרסינן בברייתא מחותך ומסורס דהשתא ר"י אדקתני בגווה יצא מחותך ומסורס קאי דבכה"ג לא מהני רוב אלא משיצא מחותך כתקונו וה"ה מסורס ושלם ורב זביד אתקיף ליה מכלל דבמסורס כו' ר"ל מכלל דקאמר רוב במחותך כתקונו שמעינן דבמסורס לא הוי רוב כילוד במחותך והא קיימא לן רובו ככולו בכל דוכתי ובהכי ניחא דברוב שלם קאמר מאי קאמר מכח סברא והכא במסורס ומחותך האריך בקושייתו משום דרובו ככולו ותו לא מידי:

תוס' בד"ה מכלל דבמסורס כו' לכך משני רב זביד מדקאמר משיצא כתקנו כו' עד שיצא רובו הא כתקנו כו' ור"י מיקל וקאמר משיצא כתקנו לחיים כו' עכ"ל וכצ"ל:

דף כט:

בפרש"י בד"ה אימא יולדת זכר בזוב כו' שמא שבעת ימים קודם שבאת לפנינו ילדה ושבוע ראשון הוה ספירה לנקיים ולמחר ביום תחלת שבוע שני כו' עכ"ל לכאורה אין זה מדוקדק דאם ילדה שבעת ימים קודם שבאת לפנינו וכל שבוע ראשון הוה ספירה לנקיים לא הוה תחלת זיבתה למחר ביום תחלת שבוע שני אלא בסוף שבוע קמא כדפריך לקמן אבל הכי ה"ל לפרושי כמו שפי' לקמן גבי אימור יולדת נקבה בזוב דלמא ששה ימים קודם שבאתה כו' ונראה שדקדק לפרש כן למאי דמסיק דבאתה בין השמשות דהשתא גם יום ראשון טהור וכל שבוע ראשון הוה ספירת נקיים ושפירש למחר ביום כו' תהא טובלת זיבתה היינו כדמסיק דהך טבילה דסוף שבוע לא קחשיב ודו"ק:

בד"ה בית שמאי לטעמייהו כו' ושבוע קמא נמי איכא לספוקי כו' עכ"ל כצ"ל:

תוס' בד"ה בשבוע קמא כו' והאי שבוע קמא דלילותא אינו כמו שבועים דיממא כו' עכ"ל היינו למאי דס"ד השתא דבאתה לפנינו ביום אבל למאי דמסיק דבאתה בין השמשות כמו שכתבו התוספות לקמן דנראה כפרש"י בתשובתו דלא חשיב טבילה דליל תחלת שבוע שלישי לב"ה אלא דחשיב טבילת ליל בין השמשות שבאתה בו דהשתא כל י"ד הלילות דקא חשיב הוו שפיר מאותן השבועים כעין שבועים דיממי ודו"ק:

דף ל.

בפרש"י בד"ה טבילה יתירתא כו' דלהכי נקט בין השמשות דדק בלישניה כו' עכ"ל כתב מהרש"ל מש"ה נמי מיושב אמאי משני שבאתה בין השמשות וכו' דלמא הך טבילה דסוף שבוע קמא קחשיב אלא משום דדק בלישניה וק"ל אחר כך מצאתי בגליון כו' עכ"ל גם אם הוא גליון לא ידענא מאי תיובתא דטבילת סוף שבוע קמא לא שייכא אלא שבאתה בין השמשות דאז גם יום ראשון שבאתה לפנינו טהור הוא והוו ז' ספורים לפנינו עד סוף שבוע קמא אבל אם לא באתה בין השמשות לא היה יום ראשון טהור ולא הוו אלא ו' ספורים לפנינו עד סוף שבוע קמא וכפרש"י בהדיא לקמן בשמעתין:

תוס' בד"ה והאיכא טבילת זבה עדיפא ה"מ כו' דהשתא לא פריך אלא חדא בשבוע עכ"ל ומיהו המתרץ לא בעי לשנויי הכא חדא בשבוע לא קחשיב כדמשני לקמן משום הך קושיא דכל שבועים נטבל בלילות משום נדה ועוד נראה דחדא בשבוע כי הך ודאי נמי קחשיב כיון דבכל שבוע טהור איכא הך טבילה ביום שביעי אלא דמיהת מטבילת נדה כיון שהיא בכל יום ויום משבועים טהורים עדיפא ה"ל למפרך דהשתא לא פריך מכל שבוע טהור אלא ביום ז' ודו"ק:

בד"ה יומא קמא דאתי כו' ועוד דמשום חששא דשומרת יום טובלת גם ביום שני דשמא עכשיו כו' עכ"ל יש לדקדק היכי קמיירי אם נאמר כבר כלו ימי לידה שלה אלא דעכשיו ראתה בימי זיבה כשבאתה לפנינו הא קאמרינן דזיבה גרידא לא קחשיב ואם נאמר דגם עכשיו כשבאת לפנינו בבין השמשות ילדה אחר שראתה זיבה דה"ל יולדת בזוב אמאי מטבילין לה גם ביום ב' משום שומרת יום שראתה עכשיו הא טמאה היא משום לידה שילדה גם כן עכשיו והיאך תטבול בימי לידה ונראה דאית ליה לתלמודא דלב"ה קחשיב זיבה גרידא דהא קחשיב נמי נדה גרידא דבשבוע חמישית מטבילין כל לילה והשתא לב"ה פריך הכא יומא קמא דאתא לקמן ליטבלה משום שומרת יום דאימא כבר כלו ימי לידה ועכשיו ראתה בימי זיבה דה"ל זיבה גרידא דלפני תשמיש ומה"ט לא משני תלמודא לב"ה נמי זיבה גרידא לא קחשיב כדמשני לב"ש כיון דחשיב נדה גרידא ה"נ זיבה גרידא:

דף לא.

גמ' והיינו דתנא חבלי של נקבה כו' כצ"ל:
סלייק פרק המפלת

דף לא:

תוס' בד"ה בנות כותים והן יושבות כו' וא"ת ותיפוק ליה שהן נדות מעריסתן וי"ל כו' עכ"ל ומשום דמתני' לית ליה טעמא דטימוע אלא משום חשש ראייה מדקתני לפי שיושבות על כל דם כמ"ש התוס' לקמן לא הוה הוצרך למיתני שהן יושבות אף על דם טהור אלא דה"ל למיתני דמעריסתן הן נדות משום חששא דראייה ומשמע להו לכאורה מלישנא דמעריסתן הן נדות לעולם כההיא דגזרו על בנות כותים מעריסתן דהיינו לעולם גזרו עליהן שיהו נדות לטעמא דטימוע ואהא קשיא להו שפיר למה לי טעמא והן יושבות על כל דם תיפוק ליה כו' ותרצו דלמתני' דהכא דאתיא כר"מ וטעמא משום חשש ראייה היינו דוקא בקטנותן דלא דרשי ואשה כו' וק"ל

דף לב.

תד"ה ר"מ היא תימה כו' וא"ת ור"מ דחייש למיעוטא וקסבר כו' ולמה מני להו מי"ח דבר כו' עכ"ל בלאו ההיא דמני להו מי"ח דבר ה"מ להקשות מתוך שמעתין דלא הוו נדות מעריסתן מן התורה כדקאמר לקמן אינהו דלא דרשי אשה ואשה כו' גזרו בהו רבנן:

בא"ד וי"ל דמסתמא לא ראתה מיד כו' והוו הנך דחזו מיעוטא דמיעוטא ולא מטמו מדאורייתא כו' עכ"ל וליכא לאקשויי דאכתי תקשי לן אימור דשמעת ליה לר"מ בחד מיעוטא אבל במיעוטא דמיעוטא מי שמעת ליה דמשמע ליה לתלמודא כיון דבחד מיעוטא דשכיח חייש מדאורייתא אית לן למימר נמי במיעוטא דמיעוטא כיון דשכיח הוא לחוש מיהת מדרבנן אבל במיעוטא דלא שכיח אפי' מדרבנן אינו חושש ר"מ טפי מרבנן דפליגי עליה וק"ל:

בד"ה והטבילוה קודם לאמה ומשום שראתה דאי משום כו' ובפרק עד כמה כו' עכ"ל בהנהו תרי עובדי דהוו בא"י הוצרכו להוכחה זו אבל בהך עובדא דהוה בפומבדיתא בלאו הכי ע"כ משום שראתה הוה דאי משום שנגעה באמה לא היתה צריכה טבילה דאין תרומת ח"ל אסורה לה אפי' באכילה כיון דלא הוה הטומאה יוצאה מגופה וההיא דפ' עד כמה ודאי בתרומת ח"ל איירי וסמכו אותה כאן דמוכח מיניה דגם בא"י היו טובלים לתרומתם וע"ש בתוספות:

דף לב:

בד"ה למעוטי אשה מלובן כו' ותירץ דמ"מ ה"א דאתי בק"ו כו' איכא למימר גילוי מלתא בעלמא הוא עכ"ל פי' דהאי ק"ו מאיש אינו אלא גילוי מלתא בעלמא דלובן נמי הוה בכל דם טמא דכתיב גבי אשה ולהכי לא פרכינן ליה הך פירכא שכן מטמא בראיות כבימים וניחא השתא דליכא לאקשויי היכי ס"ד למילף בק"ו אשה מאיש אם כן לא לכתוב וי"ו דואשם לרבות בת יום א' ונילף נמי בההוא ק"ו מאיש דודאי להך מלתא לא הוה האי ק"ו גילוי מלתא בעלמא אלא דאצטריך לן ק"ו גמור ופרכינן פירכא שכן כו':

בד"ה עליונו של זב כו' ומשני דיטמא טומאה קלה משמע דהנושא סמוך לנוגע במרכב כו' עכ"ל להך גירסא דמנושא בלחוד קדייק ליה לא הוצרכו לפרש דודאי יטמא עד הערב אמרכב קאי ולא אנישא דכתיב בתריה והמקשה פריך כיון דוהנישא ע"כ אריש דקרא קאי שיהיה דינו שוה למאי דכתיב ברישא דקרא אימא כמו מרכב דביה אשתעי רישא דקרא והמתרץ השיב דיטמא טומאה קלה משמע בנוגע במרכב והשתא טפי אית לן למימר דוהנישא איטמא דסמיך ליה קאי דמיירי בנוגע במרכב שיהיה דינו שוה לו דלא לטמא אלא אוכלין ומשקין אבל לקמן להך גירסא שכתבו התוס' דשפיר דריש לה מתחתיו דהשתא ודאי מלת יטמא דטומאה קלה משמע אעליונו של זב נמי קאי אלא דלפי זה הוצרכו למימר שם דטומאת ערב דכתיב בקרא משום מרכב הוא:

בא"ד ואי לאו נמי תחתיו מנושא כו' קמ"ל תחתיו כו' וכתיב ביה יטמא דמשמע טומאה קלה כו' עכ"ל והמקשה דלא אסיק אכתי אדעתיה האי דיטמא טומאה קלה ודאי דהא נמי קשיא דל"ל למידרש מתחתיו כלל דהא לא משתמע מדרשא דתחתיו טפי משנדרוש מוהנישא גרידא ואימא דנתקו מטומאה חמורה כו' וק"ל:

דף לג.

תד"ה מה היא מטמאה אדם וכלי חרס משום דבהשותפין גבי נושא נבלה ומדרס כו' עכ"ל בההיא דהשותפין לא מייתי הא דנושא מדרס אינו מטמא אדם וכלי חרס אלא נושא נבלה מייתי התם ואדרבה לפי מ"ש התוס' לקמן דאמר בת"כ דנושא מדרס מטמא שנים ופוסל א' דהוי נושא מדרס אב הטומאה ומטמא אדם וכלים ויש לקיים דבריהם הכא דאיירי שפירש הנושא מן המדרס דלא הוה אלא ראשון ואינו מטמא אדם וכלים כמ"ש לקמן:

בד"ה תניא אר"מ כו' ולעיל פי' בע"א עכ"ל ובד"ה סופרתו למנין כו' נפרש בסוף מכילתין בע"א בעה"י עכ"ל כצ"ל:

בד"ה רואה כו' אחר ראיית ג' ימים רצופין כו' עכ"ל ולפי זה פליטה שאחר ג' הוא יום א' מנקיים ורבא דפריך ותסתור כו' שלא תהא טומאה ראשון מפסקת ביניהם אע"ג דלא משכח לסתור בכה"ג טפי מיום א' ראשון של ספירת ז' נקיים מ"מ פריך ליה כיון דבאמצע הספירה כגון בששמשה באיסור לא משכחת דהפליטה סתרה בשמשה בהיתר נמי לא סתרה דאין סברא שפעם תסתור הפליטה ופעם לא תסתור א"נ לסברת רמי בר חמא פריך ליה דסבר מקצת היום ככולו בתחלת ספירת ז' נקיים דהשתא שפיר משכחת לה שפליטה שאחר ג' ימי זיבה הוה באמצע הספירה ביום ב' לספירתה ודו"ק:

דף לג:

בד"ה ורמינהו על ו' ספקות כו' או שמא נראה להחמיר בזה כמו בספק בגדי ע"ה כו' עכ"ל ולפי זה בלאו הא דכותי דמתני' ע"ה הוא נמי פריך שפיר מעיקרא מספק בועל נדה דנראה להחמיר בו כמו בספק ע"ה ומיהו נראה דרב פפא דמשני בכותי חבר עסקינן ע"כ אין נ"ל להחמיר משום האי ספיקא דבועל נדה כמו בספק ע"ה דא"כ לא הוה משני מידי וק"ל:

בד"ה בכותי ערום כו' לכך מוקי בערום דכשפירש מן המדרס לא היה אלא ראשון כו' עכ"ל ומה"ט משום טומאת מדרס לא הוה אצטריך לאוקמא כלל בטבל אלא מטעם

טומאת מגע אוקמה בטבל כמ"ש התוס' לקמן ומהרש"ל כתב מדלא אמר תלמודא שטבל ולא לבש משמע שלבש כו' כמ"ש התוס' עכ"ל ואין צריך וכי לא סגי בלאו הכי ותלמודא סתמא קאמר בין לא לבש ובין לבש וחזר כו':

דף לד.

בפרש"י בד"ה בש"א כרוקה כו' ואע"ג דגבי דם נכרית כו' ואיכא הרחקה טובא הלכך טהרו את דמה לגמרי להיכרא כו' אבל הכא אין כאן מדרבנן אלא דם כו' דהכל יודעין כו' עכ"ל אם כוונתו כדברי התוס' לא ה"ל לפלוגי אלא דבדם נכרית אתי לחלק בשל תורה משא"כ בדם יולדת דהכל יודעין כו' כמ"ש התוס' ולא אצטריך ליה לפלוגי דבדם נכרית איכא הרחקה טובא כו' אבל הכא אין כאן מדרבנן אלא דם כו' גם מ"ש הלכך טהרו את דמה לגמרי להיכרא דנדעו דטומאת רוקה כו' אף שהאמת כן דמהך היכרא ידעינן דטומאת רוקה מדרבנן מ"מ טפי ניחא לפרושי דמשום דם נכרית גופה טהרו לגמרי דלא נשרוף על דם נכרית תרומה כדקאמרינן היכי ליעבד ליטמא לח ויבש עשיתו כשל תורה וע"כ הנראה לפרש"י דלא ניחא ליה לפרש בפשיטות כדברי התוס' משום דודאי בדם נכרית נמי שייך למימר הא דהכל יודעים דדם נכרית טהור הוא מיהו דהכל יודעין בין בדם נכרית בין בדם יולדת אינה סברא פשוטה דאל"כ בנטמא לח ויבש היאך עשיתו כשל תורה לשרוף עליה תרומה כמ"ש ג"כ מהרש"ל והשתא ה"ק בדם נכרית דטמאו מגען ורוקן ומימי רגליהן ואיכא הרחקות טובא לא אצטריך לן לדקדק עוד בהרחקה יתירא ואדרבה טמאו דמה לגמרי משום הנך הרחקות גופייהו דלא נשרף תרומה עלייהו ולא חלקו בדמה משום דהכל יודעין כו' דאדרבה כיון דאין זה סברא פשוטה נימא דלמא אתו לחלק גם בשל תורה ונאמר גם באלו הרחקות דמן התורה הן ויהיו שורפין עליהן תרומה אבל בדם יולדת דאין כאן גזירה מדרבנן אחרת אלא הך גזירה דדם לחוד לא רצו לבטל גזירתן ולטהר לגמרי אלא דגזרו ושיירו בה להיכרא ולא חשו דלמא אתו לחלק גם בשל תורה כיון דאיכא למימר נמי דהכל יודעין כו' וזה ברור:

גמ' אמרי לך ב"ש כו' היכי ליעבד ליטמא לח ויבש כו' כ"ה בגמרות ישנות וליתא שם הא דאיכא בגמרות שלפנינו ההוא בזכרים אתמר דאי בנקבות היכי כו' וכן נראה דהך מלתא לפלוגי בין זכרים לנקבות גבי זיבה אכתי לא שמעינן ליה עד דקמ"ל רבא זובו טמא אפי' לב"ש ובריית שפיר איירי גם בנקבות דלגבי רוקה ומימי רגליה גזרו שיהו כזבין אלא דלגבי דמה היכי ליעביד כו':

דף לה.

תוס' בד"ה לאחרים גורם טומאה כו' ועוד דבזוב כה"ג לא אשכחן אלא כשהטיפה בכף מאזנים כו' עכ"ל פי' אף אם באנו לומר דעליונו של זב דהיינו הבגד שמקצתו על הזב כמ"ש התוס' בר"פ קרוי משא כיון שהוא נישא על הזב קשה ועוד דבזוב כה"ג לא אשכחן עליונו אלא כפרשב"ם בר"פ וכשהטיפה בכף מאזנים כו' וזה פשוט דאינו נקרא משא דבפ' רע"ק קרי ליה היסט כמ"ש בר"פ ואין להקשות דאה"נ דבטומאת היסט איירי בברייתא ולא במשא דהא למצורע נמי גורם טומאה דמצורע גרידא אינו מטמא בהיסט דמה"ט נמי כתבו התוס' דאין לפרש דבטומאת משכב ומושב קמיירי:

בד"ה לעולם אימא לך בזב כו' דאי מעיין הוא ל"ל קרא לטמא בזוב כו' עכ"ל לחדא תירוצא שכתבו התוס' לעיל דמבעיא לן אי זוב מקרי מעיין אי לא ניחא אבל לתירוץ שני שכתבו לעיל דודאי זוב לאו מעיין הוא כיון דאינו מתעגל אלא דמבעיא לן אי כמעיין הוא ורבינן ליה במצורע כיון דבזב אית ליה לזוב טומאה חמורה כו' אין מקום לתמיהתם דודאי אי לאו האי קרא דזב דהזוב מטמא טומאה חמורה לא הוה קמבעיא ליה דפשיטא דלא הוה מרבינן ליה נמי דלהוי כמעיין לגבי מצורע:

בד"ה אף ראיה ראשונה כו' תימה אם כן לעיל מנליה לאוקמא קרא בדם טהרה כו' עכ"ל ולקמן דרשינן אקשיה רחמנא לנקבה למר בג' ולמר בד' אין לתמוה א"כ מנליה לאוקמא קרא דלנקבה למעיינות דמצורע דאיכא למימר דתרוייהו שמעת מינה אבל הכא גבי לזכר ליכא למימר הכי מדקאמר אביי וכיון דנפקא לן מהתם אייתר ליה לזכר כו' כמ"ש התוס' לעיל בר"פ ע"ש ולקמן דאיכא בגמרות שלפנינו זובו תרתי לזכר בגמרות ישנות מלת לזכר אינו וכן נראה דהא במלתיה דר"א לא נקט ליה ועוד דלא מוקמינן לזכר אלא לחד דרשא ומפרש"י לקמן נראה דגרסי' ליה ודו"ק:

בפרש"י בד"ה זב חד זובו כו' יש לו דין זכר שאינו מטמא באונס עכ"ל אין זה מדוקדק דהא למאי דקיימי' השתא לרב הונא הראשונה מטמאה באונס טומאת ערב והכי הל"ל אינו מטמא באונס לחייב קרבן וק"ל:

דף לה:

תוס' בד"ה איכא בינייהו כו' אלא דפשוט יותר נקט עכ"ל אין זה מבורר לן דהא פשוט ליה טפי בפסקה דהכי ס"ד דמקשה לאוקמא מתני' בפסקה ובהכי מוקים לה רב ובפסקה שפיר א"ב לדרב דאמר מעיין א' הוא מטמא לח ויבש וללוי דב' מעינות הן אינו מטמא

ואפשר דניחא ליה למימר בשופעת דא"ב ברישא ובסיפא אבל בפסקה ליכא בינייהו אלא ברישא בתחלת לידה:

בד"ה בשופעת והשתא אפי' כו' ויש לומר דכי אתשיל בתחלת לידה אתשיל עכ"ל וליכא לאקשויי דאכתי מצינן לאשכוחי בתחלת לידה דב"ה לקולא בפסקה וביולדת בזוב ולא ספרה דיש לומר נמי דכי אתשיל בשופעת אתשיל ולא בפסקה א"נ ביולדת גרידא ולא ביולדת בזוב וק"ל:

בפרש"י בד"ה מש"ה מטמא לח ויבש כו' אלא ביומי וטבילה עכ"ל יראה שפי' הכא כן לפי המסקנא אבל הכא ודאי המקשה לא אסיק אכתי אדעתיה דטעמא דב"ה משום דביומי וטבילה תליא מלתא דהא בתר הכי פריך אלא לרב מאי בינייהו ופרש"י ומ"ט דב"ה דמטמאי ומיהו ניחא ליה השתא טפי לרבי משום דלרב ודאי סרך טומאות מיהת איכא כיון דמעיין א' הוא אלא שהתורה טהרתו אי ביומי גרידא אי ביומי וטבילה אבל ללוי פריך דליכא סרך טומאה כלל דהוה כדם מגפתו דב' מעיינות הן:

דף לו.

תוס' בד"ה ושוין ברואה אחר כו' ולר"י נמי דאמר בפ"ק אפילו גמלתו כו' עכ"ל יראה דלר"י גופיה ודאי דבלאו הכי שפיר הוצרך לאחר דם טוהר כגון מניקה שלא עברו עליה שלש עונות דדיה שעתה מטעם דאחר דם טוהר הוא אבל לר' יהודה ור"ש בפ"ק דאית להו בהא כרבי יוסי דאפילו גמלתו דיה שעתה ומסתמא לית להו האי דרבי יוסי דמניקה צריכה ג' עונות אלא דס"ל כאינך תנאי דכל ימי מניקותה דיה שעתה והשתא לדידהו הוצרכו התוס' למימר דליכא נ"מ לאחר דם טוהר אלא בלא ראתה עד לאחר כ"ד חודש ומ"ש התוספות עוד וטעמא דמניקה אצטריך לראייתה הראשונה באונס כו' כדפרישית עכ"ל ר"ל דלרבי יהודה ור"ש איכא למימר האי תירוצא דפירש לעיל לרבי יוסי וה"ה לדידהו מצינן למימר כתירוצם שכתבו לעיל לר"מ דמטעם מניקה דיה שעתה כל ימי מניקותה וכן לרבי יוסי איכא למימר כהאי תירוצא דמטעם מניקה דיה שעתה כל ימי מניקותה בהפסיקה ג' עונות אף אם ראתה כבר כמה פעמים בימי מניקותה דאחר דם טוהר ובסמוך נמי שכתבו התוספות באיכא שהות דמטמא מע"ל לרב כו' ואע"ג דדיה שעתה כל ימי כו' עכ"ל לרבי יוסי ניחא דאיירי בלא הפסיקה ג' עונות אלא דניחא להו לאוקמא מלתיה דרב כאינך תנאי דכל ימי מניקותה דיה שעתה:

בפרש"י בד"ה והא ספרה קתני ואי לא פסק כו' ותורה לא טהרתו אלא ביומי וטבילה ולב"ש כו' עכ"ל דבריו תמוהים דהא ללוי קיימינן הכא ואליביה כיון דב' מעיינות הם

בשופעת אית להו לב"ה דלאו בטבילה תליא כלל כדקאמרינן דא"כ בשופעת דהיינו לרב לב"ה התורה טהרתו ביומי וטבילה וללוי טמאה אפי' טבלה לב"ה וכן מוכחת כל הסוגיא כמ"ש התוס' בכולה סוגיין ואפשר לפרש לדעתו דודאי מעיקרא בעי למימר הכי דא"ב שופעת אבל לפי המסקנא דמפרש פלוגתייהו וא"ב טובא פסקה וכל הני דפריך מינייהו בשמעתין אית לן למימר דלוי לא פליג עליה דרב בהא וכמו לרב דממעיין אחד הוא והכל מעיין טמא ואפי' בשופעת ביומי וטבילה תליא מילתא ה"נ אית לן למימר ללוי אפי' בשופעת ממעיין טמא דביומי וטבילה תליא מילתא והכריח לפרש כן לפי האמת דלא ניחא ליה למימר ללוי דנקט ולא טבלה במתני' משום ב"ש כמ"ש התוס' דב"ש במקום ב"ה אינה משנה וה"ל למתני וטבלה משום רבותא דב"ה גם הך ברייתא דיולדת בזוב תוכיח שאם טבלה וראתה מוכח כן דבטבלה תליא מלתא לב"ה ודחוק הוא לפרש כמ"ש התוס' דלדברי ב"ש קאמר הכי:

דף לו:

תוס' בד"ה נדה ליומא כו' נראה דאף לבעלה לא חיישינן כו' דהא עובדא דשילא כו' עכ"ל בכל דוכתא מחמרינן טפי לטהרות מלבעלה אבל שיעור דבריהם משום דאפשר לפרושי לטהרות הוא דהוה נדה ליומי אם לא תשפה ואם תשפה יהיו הטהרות שנגעה בערב טמאים ואהא קאמרי דאף לבעלה מותרת ולא חיישינן שמא תשפה כו' דהא עובדא כו' כיון דבבבל היה מסתמא לבעלה הוי כמו שכתבו התוס' בפ"ק:

בד"ה או ששפתה וקשתה כו' א"נ אתא לאשמועינן אע"ג כו' וכן ברישא בכה"ג עכ"ל ליכא לפרושי ברישא נמי כה"ג דבקצתו בשופי דהויא יולדת בזוב דהא בכל דוכתא בעינן שופי מע"ל לכ"ע אלא דר"ל כיון דבבות דסיפא אצטריך ליה למתני הך דקשתה ושפתה וקשתה תני נמי כה"ג בבבות דרישא שפתה וקשתה ושפתה וק"ל:

דף לז.

תד"ה אביי אומר אינה סותרת כו' ותו היאך יחלוק אביי אברייתא דהתם עכ"ל ואם הוא סובר כברייתא דהמפלת ודלקמן דאית להו אין עולין הו"ל למפסק הכי דהלכתא כהך ברייתא:

בא"ד קשה דהא ע"כ ר"א פליג וי"ל כו' עכ"ל ר"ל על מנא אמינא בתרא דקאמר רבא פליג ר"א וק"ל:

בד"ה רבא אמר אינה סותרת כו' וי"ל דרבא אליביה דרבי מרינוס קאמר כו' עכ"ל ומיהו לרבא אע"ג דסותר ס"ל דעולין דיום הראייה אינו סותר אלא עד יומו אבל שאר ימי לידה שאינה רואה עולין לה כמו שכתבו הפוסקים אבל לר"א דסותר בלאו ראייה משום דאינו גורם סותר אין חלוק בהן וכל הימים אין עולין כדקאמר מסתר נמי סותר וכ"ש דלא סלקא ודו"ק:

דף לז:

בד"ה מה ימי נדותה דאין ראוין כו' וי"ל דמיירי התם בזבה קטנה שרואה יום י"א דיום י"ב כו' עכ"ל דבריהם תמוהים דבהא ודאי לא קמבעיא לן התם דיום י"ב עולה ליום י' וליום י"א כיון דלא ראתה בימי נדה כדמסיק התם אהא דפריך ותשמש בשתסר אלא דקאמר התם זאת אומרת דימי נדתה שאינה רואה בהן עולין לה היינו אפילו ראתה כבר בימי נדה בין לפרש"י בין לפירושם שם ודו"ק:

בפרש"י בד"ה הא קמ"ל כו' אלא לילה וב' חצאי יום טמאה עכ"ל אין זה מדוקדק לפי ענינו הכא והכי ה"ל למימר אלא יום וב' חצאי לילה טמאה וק"ל:

דף לח.

תוס' בד"ה מאי דעתיך כו' וא"ת והלא בלא קישוי משכחת לה כו' עכ"ל דליכא למימר דנקט קישוי משום דס"ל לר"מ דא"א לפתיחת הקבר בלא דם דהשתא בלא קישוי ה"ל יום הלידה יום ג' עם השנים שאחר הנדה דה"מ למנקט הלידה אחר ז' ימי הנדות בלא שנים שאחר הנדה ועוד דמשמע ברישא דת"ק דר' יהודה דהוא ר"מ דכל סתמא דמתני' כוותיה ס"ל דאפשר לפתיחת קבר בלא דם ודו"ק:

בד"ה שיפורא גרים כו' א"נ מסיפא דברייתא כו' ואם קשתה ברמ"א ורמ"ב ורמ"ג אם נקלט הזרע כו' עכ"ל כצ"ל אבל מרישא לא הוי מצי למידק מידי דשפיר קתני שנים בסוף שמיני ואחד בתחלת ט' כו' לפי ספירתה מסתמא מיום שימושה ואף אם נימא דלא נקלט עד יום המחרת וה"ל כל הג' ימים מחודש ח' מכ"ש שהוא יולדת בזוב אבל בסיפא כיון דע"כ לא קשתה עד רמ"א ורמ"ב ורמ"ג מיום שימושה לא ה"ל למתני א' בסוף שמיני דלפי ספירתה מסתמא מיום שימושה ה"ל כל הג' ימים בחודש ט' ודו"ק:

דף לח:

בד"ה דיו לבא מן כו' ור"א סבר דכיון דאיכא לאוקמא קרא בימי נדה אפילו אי נימא ק"ו כו' עכ"ל לרווחא דמלתא קאמרי הכי לפרש"י מיהו ע"כ לר"א משום הק"ו לא מוקמינן

דמיה לדרשא אחריתא דאל"כ לא הוצרכו לפרש לקמן לפרש"י דקאמר ר"א דיו לדבריהם דרבנן אלא דהוצרך לומר דיו דאל"ה הוה מוקמינן דמיה לדרשא אחריתא ועוד דהשתא משום ק"ו דזיבה נימא דדמיה אתא לדרשא אחריתא ותשב אתא לטהר אפי' בימי נדה אלא ע"כ אית לן למימר לר"א דלא עדיף הק"ו למימר למידחי דמיה לדרשא אחריתא וק"ל:

בד"ה אימא בימי כו' וא"ת כיון דאי לאו קרא כו' בלשון אחר וי"ל דפרכינן ליה כיון דמק"ו כו' עכ"ל תירוצם אינו מובן דהיינו ממש קושייתם היאך פרכינן ליה בלשון אחר מכח ק"ו לטהר אף בימי נדה כיון דאי לא תשב לא הוי מטהרי בנדה מק"ו כדאקשינן לרבנן ואימא בימי נדה כו' לפי' ה"ר מנחם ונ"ל להגיה וכו' במקום וי"ל וכצ"ל בלשון אחר וכו' דפרכינן ליה כיון דמק"ו מוכח כו' וכל זה סיום מלתא דקושייתם ותמיהתם קיימת לפי' ה"ר מנחם דרבנן נקטו תשב ברישא דברייתא משום דליכא קל וחומר לבימי נדה כדאקשינן ואימא בימי נדה כו' אבל לפרש"י ודאי י"ל דרבנן אית להו ק"ו אף לבימי נדה והא דנקטו לטהר מדכתיב תשב מלתא דאתיא בק"ו טרח וכתב לה קרא ודו"ק:

בפרש"י בד"ה ור"א מטמא נדה כו' ומזיבה הוא דטהור כו' עכ"ל השתא למאי דהשיב ר"א דיו אפשר לפרושי הכי אבל למאי דפריך לקמן אימא בימי נדה כו' דלר"א פריך כמו שפי' רש"י ע"כ אית לן למימר דר"א בימי זיבה נמי מטמא וק"ל:

דף לט.

בפרש"י ד"ה אלא שהיתה כו' דבחדא זימנא הוא דעקר לה כו' עכ"ל משמע מפירושו דחדא זימנא מיהא בעי עקירה והיינו לפירושו דבכה"ג חיישינן לה לרב פפא אבל לרב הונא בריה דר' יהושע דלא חיישינן לה עקירה חדא זימנא ודאי נמי דלא בעי ודו"ק:

דף לט:

גמ' נדה ופתחה מכ"ז מנינן כו' מכאן נראה הכרע לשיטת רש"י ורמב"ן דאין זיבה אלא בי"א שסמוכין לשבעה שראתה בהן נדות ואין מונין ליום הראוי שהרי כאן מיום כ"ו ואילך הוא יום הראוי לזיבה ואפי' לרב פפא קאמרינן נדה ופתחה מיום כ"ז מנינן אע"פ שהוא יום הראוי לזיבה מראיית הוסת ולעיל דקאמר דג"פ מט"ו לט"ו הוה וסת קבוע בתוך ימי זיבה היינו משום ראיית ט"ו ראשון ושלישי דהוו תוך ימי זיבה אבל ט"ו השני הוה פתח נדות ומה שיש לדקדק אההיא דס"פ האשה ע"ש:

תוס' בד"ה אלמא מריש ירחא כו' ומיהו תימה לומר כאן כדמעיקרא כו' עכ"ל כצ"ל:

סליק פרק בנות כותים

דף מ.

יוצא דופן פרק חמישי
גמ' דחד הוי נפל אינו בגמרות ישנות גם מהרש"ל מחקו:
תוס' בד"ה הנך נפישן כו' שכן בכור זכר מתנות כו' ואינן קדשים כו' עכ"ל ולא ידענא מאי מתנות שייכא בבכור לנחלה ובתוס' ר"פ יש בכור מלת מתנות אינו ע"ש:

דף מ:

בד"ה פרט לשנשחטה בלילה כו' בהנך דחזו לעבודת צבור כו' עכ"ל ולאפוקי זר שקבלו וצ"ל נמי דמהני ג' מיעוטי אימעיט נמי הא דשקולים הם וק"ל:
בא"ד או מבשר שלמים שיצאו כו' עכ"ל ויוצא דבשר גופה נמי איכא למילף מבשר שלמים וק"ל:
בא"ד ואפילו דם יליף מהכשרו מבמה ומבשר כו' עכ"ל פירוש או מבשר ולדברי המקשה בעי למילף נמי עבודת דם מבמה אבל לדברי המתרץ אפי' לר"ש לא יליף עבודת דם אלא מבשר כמו שנתפרש בסמוך:
בד"ה והניתנים למעלה כו' דלא גרע מנשפך כו' ומבמה לא ילפינן עבודת דם כו' עכ"ל יראה דהמקשה התם זר נמי נילף מבמה כו' הוה קס"ד לר"ש דילפינן עבודת דם נמי מבמה והמתרץ השיב לו דאריבויא דזאת תורת עולה קסמיך ואפילו לר"ש לא מוקמינן האי ריבויא אלא אמסתבר דהיינו בשר היוצא כיון דהכשרו נמי בבמה אבל עבודת דם לא יליף כלל אפילו לר"ש מבמה אלא מבשר ולהכי זר שמלק מטמא והשתא בשקבלו פסולין בהנך דלא חזו לעבודת צבור כגון זר נמי ליכא לאכשורי אפילו לר"ש למילף מבמה דהא עבודת דם הוא אלא דר' שמעון מכשר ליה משום דלא גרע מנשפך דכיון דהשחיטה נעשית בהכשר מקרי פסולו בקודש וכתבו שוב דבנשפך גופיה לא מכשר ר"ש אלא בשנתקבלה בהכשר דהשתא בזר שקבל מודה ר"ש דליכא לאכשורי למילף מבמה:

דף מא.

תד"ה שהיה פסולן בקודש כו' ונראה לפרש דהיכא דכיוצא בו כשר במקום אחר כו' עכ"ל וליכא לאקשויי למאי דבעי למימר לא יוצא דופן דבכור הוא איכא פסולו בקודש

דכשר בשאר קדשים דיש לומר כיון דיוצא דופן דבכור חולין הוא ליכא למכשריה משום דאיכא פסולו בקודש אלא בדבר שחל עליו שם הקודש:

פרש"י בד"ה הנ"מ דכל הני כו' כשנתן לה עובר בהמת קדשים כו' עכ"ל לא ידענא אמאי נקט קדשים קלים כיון דס"ל דבהוייתן הם קדושים ומה לי נתן לה קדשים קלים ומה לי נתן לה קדשי קדשים גם בפרק שני דזבחים ליתא אלא בולדות קדשים וכן בתוספות בשמעתין:

בא"ד וכלאים וטרפה ויוצא דופן נמי בולדות קדשים עכ"ל גם בכאן בכדי נקט טרפה בולדות קדשים דמצינן שפיר לאשכוחי בדאקדשן והדר נטרפה והכי איתא בספ"ב דתמורה וכן בשמעתין בתוס' וק"ל:

תוס' בד"ה קסבר ולדות כו' וי"ל דמיירי כגון שהקדישו בפה כו' עכ"ל ולפי זה הא דקאמר תלמודא וחד לבהמת קדשים דאוליד דרך דופן למאן דאמר דבהוייתן הם קדושים האי לבהמת קדשים דקאמר אולד קאי דאין צריך שיהיה האם קדוש כיון דאקדיש הולד בפה והכי משמע בפ"ק ובפ"ב דתמורה דבכלאים וטומטום ואנדרוגינוס קאמר אי אתה מוצא אלא בולדות קדשים וביוצא דופן אמר במקדיש ולד ויוצא דופן דהיינו ולד של בהמת חולין ומה שכתבו התוספות הכא דמשמע בפרק כיצד מערימים דאפילו קדושת פה אין חלה עליהם היינו בכלאים וטומטום ואנדרוגינוס אבל ביוצא דופן ודאי חלה קדושת פה וצריך לחלק דיוצא דופן מקרי טפי ראוי לקרבן מכל הני דהקלקול נראה בהן מתחלת בריאתן משא"כ ביוצא דופן דאין הקלקול ניכר בולד:

דף מא:

בד"ה ואזדא ר"י לטעמיה וי"ל דה"פ מלתיה דר"ל כו' אבל אי לאו ולד הוא אף לר"ש כו' עכ"ל יראה דמשמע ליה לתלמודא דלא פליגי לר"ל אלא בקושי כדפליגי ברישא ולא נימא דפליגי תנאי לר"ל אי בעינן שיצא דרך ערותה ובלאו קושי דולד נמי מטהר ר"ש דעל כרחך בהכי פליגי רבי יוחנן ור"ל דאם כן הוה ליה לריש לקיש לפרושי דבהכי פליגי כדמפרש לה רב יוסף דפליגי במקור מקומו טמא:

בד"ה וסבר רבי שמעון דיו כו' סבר המקשה דמטעם משמשת לא היתה טמאה כו' עכ"ל דליכא למימר דהמקשה ידע לפרש משמשת ממש אלא דסמך אקושיא דפולטת תיפוק ליה דשמשה דהא ידע דלישני ליה כשטבלה מדכתיב וטמאה עד הערב כמ"ש התוס' לקמן ואי סמך אההיא דרבא דכל שלשה לא מהני לה טבילה בלאו הך בריתא דמשמשת הוה מצי לאקשוי ממילתא דרבא אהך דפולטת אלא ע"כ דהוה ס"ד דמשמשת

נמי היינו שהזרע נפלט דהשתא פריך בפשיטות מהך ברייתא דמשמשת אהך דפולטת בלאו מלתא דרבא כלל:

דף מב.

בפרש"י בד"ה ואליבא דרבנן כו' וכ"ש דמטמאה במשהו ולענין סתירה כו' עכ"ל כ"ש הוא דאי נמי דיה כבועלה מטמאה במשהו ומהאי טעמא סתירה נמי הוה כ"ש אלא לרוחא דמלתא קאמר ולענין כו':

תוס' בד"ה אמאי טומאה בלועה כו' וי"ל דמיירי כשנעקר הדם מן המקור כו' עכ"ל דהכי משמע ליה לרבי ירמיה דנעקר ממנה משמע אפילו קצת מן המקור שלא יצא עדיין לבית החיצון דהשתא אף לרבא טומאה בלועה היא ומיהו הך קושיא דלקמן שמעתין איפריק אלא יולדת כו' לא אזלא אלא לאביי דמטמא בפנים כבחוץ דברייתא היינו בבית החיצון ולרבא שפיר מטמאה ממשא דבבית הסתרים הוא ואפשר דאפילו לרבא פריך משום דמטמא בפנים דיולדת דומיא דנדה וזיבה דמטמא אף במגע ומה"ט לא בעי נמי למימר דמטמא בפנים כבחוץ דברייתא היינו נמי דלא מהני טבילה לדם הנעקר קודם טבילה ולשיצא לחוץ מטמא דיולדת דומיא דאינך קתני:

דף מב:

בד"ה וכרב אושעיא כו' תימה כו' אפילו הוציא ידו נמי טמאה החיה שנגעה בו כו' עכ"ל וכלשון הזה כתבו התוספות ג"כ בפרק בהמה המקשה וז"ל אפילו הוציא ידו חוץ לפרוזדור נמי נטמאה החיה שנגעה בו כו' עכ"ל ולפי מה שפרש"י בשמעתין דהוציא ראשו חוץ לפרוזדור בבית החיצון דאכתי ראשו בפנים אין מקום לקושייתם דמש"ה נקט ראשו דהוה כילוד אבל בהוציא ידו חוץ לפרוזדור דאכתי ידו בפנים בבית החיצון לא נטמאה החיה במגע אפי' לרבא דטומאת בית הסתרים הוא ולאביי בהיסט נמי לא מטמא דטומאה בלועה היא וע"כ הנראה דכל דבריהם אלו הם בעצמם דבריהם בפרק המקשה ולפי שיטתם שם בר"פ המקשה ובר"פ יש בכור דפרוזדור דשמעתין הוא בית החיצון דהשתא יצא ראשו חוץ לפרוזדור היינו יצא ראשו חוץ לבית החיצון דתו לא הויא טומאה בלועה וה"ק בשמעתין כגון שהוציא ראשו חוץ לפרוזדור דבהכי מיירי דמטמא בפנים כבחוץ דהולד מטמא בפנים דהיינו בבית החיצון אף אם לא יצא אלא ראשו וכולו מבפנים בבית החיצון מיהו מ"ש התוספות בסמוך בד"ה שהוציא ולד כו' וי"ל דהתם ספקו טמא אשיצא לחוץ א"א להולמו אלא לפי שיטת רש"י ותו לא מידי ודו"ק:

בד"ה יצתה זו שטומאה כו' וא"ת ומאי יתורץ רבא מן הברייתא וי"ל כו' עכ"ל ועיין עוד על דבריהם אלו בפרק בהמה המקשה בתוספות שם אבל הרא"ם כתב בזה לרבא אע"ג דבית הסתרים הוא ומטמא במשא גזירת הכתוב הוא בנבלת בהמה דלא תטמא באכילתה כו' אע"פ שהוא נושא אותה בתוך בליעתו עכ"ל נעלם ממנו דברי התוספות גם שמעתין מוכחת דלרבא מטמאה במשא דקאמר למאי נפקא מינה כגון שתחב לו חבירו כזית נבלה כו' ואהא פליגי אביי אמר בלוע הוא ולא מטמא אפילו במשא ורבא אמר בית הסתרים הוא ומטמא במשא וק"ל:

דף מג.

תד"ה למימרא דהיסט כו' א"נ מנגיעה דהכא דכתיב גבי ידיו מינה ילפינן כו' עכ"ל ויש לדקדק לפי שיטתם דלא ילפינן אפילו בנגיעה גילוי דזב וגילוי דטהור מהדדי אם כן השתא מנלן למילף מהאי קרא היסט דהא אצטריך כל אשר יגע בו הזב למגע הזב בגילוי דמנוגע בבשר הזב דמיירי במגע הטהור בגילוי ליכא למילף מגע הזב בגילוי וידיו אצטריך לכל הנגיעות דהוו מאבראי וצ"ל מרבויא דכל אשר יגע דריש ליה היסט ודו"ק:
גמ' עובד כוכבים שהרהר וירד כו' אבל הכא דלקולא לא כו' דלא ניזיל בתר עקירה שהיה בגיותו אלא בתר היציאה אזלינן לחומרא אע"ג שהיציאה היה שלא בהרגשה שרינן העקירה בתרה שהיה בהרגשה והוי כאילו היה גם העקירה ביהדות ועוד מצינו לפרושי דמיירי הכא שהיה גם היציאה בהרגשה ודו"ק:

דף מג:

תוס' בד"ה עד שיצא מבשרו כו' ילפינן מנדה וזבה ופולטת במה הצד כו' עכ"ל דאם תפרוך כדפרכינן בריש פרק בנות כותים מה לנדה וזבה שכן מטמאין באונס פולטת תוכיח דלא שייך בה פליטה באונס מה לפולטת דמשום פולטת הזהיר רחמנא בסיני אל תגשו אל אשה שלשת ימים זבה ונדה יוכיחו מה להצד השוה שכן מטמאין ומיטמאין בפנים כבחוץ אף אני אבי הזב כו' וק"ל:

דף מד.

תד"ה ואי בעי מיניה לירות כו' דאמר שמואל אשה כו' הוה מצי לשנויי אבל עובר לא לומר שממעט כו' עכ"ל ולא בעי למימר דה"מ לשנויי כדרב ששת נוחל את האם כו' אלא דקסבר איהי מיית ברישא ועובר לא משום דלית ליה זכייה דהכי אית ליה לשמואל

בפרק אלמנה לרבנן דאוכלין בשביל כל המשפחה משום דלית ליה זכייה לעובר דהא שמואל גופיה אית ליה דיש זכייה לעובר בפרק מי שמת ע"ש בתוס':

דף מד:

בד"ה שלשים יום איכא כו' ורבא דפריך בפ"ק דכתובות כו' דמתניתין סברה דקטנה יש לה קנס כו' עכ"ל אבל התוס' שם פירשו פירכא דרבא דקסבר דמתניתין סברה נמי דקטנה אין לה קנס ע"ש:

דף מה.

תד"ה האי דם נדה הוא כו' דליכא אלא ספיקא אח' כו' ואם דם נדה היה הרי היא זונה כו' עכ"ל וליכא למימר דהוה ספק ספיקא דא"נ דם נדה הוא איכא לספוקי דבא עליה אחר תוך שלש והיו ניטלין אז ע"י ביאתו דהשתא לא הויא זונה כיון דבתוך שלשה הויא די"ל דהיינו ההוא ספיקא גופא דילמא ניטלין היו ע"י הבעל בתוך שלשה אבל לפום סברא דהשתא דנימא דדם נדה היה משום דלא שכיח הוא דאתצוד בתוך ג' לא נצודו נמי ע"י אחר שבא עליה אז ודו"ק:

דף מה:

בד"ה קודם הזמן הזה ל"ל כו' ויש לומר דזו אף זו קתני כו' עכ"ל ונראה דאסיפא לא קשיא להו כיון דתנא לאחר זמן ל"ל למתני בת י"ב שנה ויום אחד נדריה קיימין דההיא דלאחר זמן כו' איירי בשערות כדמסיק לקמן אבל הך די"ב שנים כו' מצי איירי בלא שערות ונדריה קיימין משום מופלא דמסתמא בת י"ב שנה ויום אחד יודעת לשם מי נודרת ודו"ק:

גמ' אלא לאו דאייתי שתי שערות וטעמא דלאחר זמן כו' הא תוך זמן כלפני זמן כו' ליכא לאקשויי דאימא דאיירי בלא בדקו וכיון שהגיעה לכלל שנותיה אוקמה אחזקה שהביאה שערות אבל היכא דאיכא שערות אפילו בתוך הזמן הויא כלאחר זמן וכמ"ש התוספות ללשון שני דרבא לקמן די"ל כיון דבלאחר זמן נמי אינו אלא משום שהביאה שערות הוה ליה למתני רבותא טפי אפילו בתוך זמנו דבשערות הוי סימן ואי לאשמועינן דבלאחר זמן אוקמה אחזקה אף בלא בדקוה הך רבותא לא שמעינן לה ממתניתין דאינה מפורשת במתניתין מה שאין כן לרבא דהך רבותא מפורשת בדבריו ודו"ק:

דף מו.

גמ' י"ג גופא סימן והדר תני בן י"ג ויום אחד כו' דליכא למימר דהא די"ג גופא סימן היינו בעודן בו והא דקתני דאינו סימן באין עודן בו דהא בסיפא דקתני בן י"ג ויום אחד הוי סימן ליכא לאשכוחי אלא בעודן בו וה"ל למתני רבותא בכה"ג אפילו בי"ג גופא ודו"ק:
שם אלא למ"ד אין חוששין מאי איכא למימר כו' יש לדקדק מאי קושיא ואימא הא דאמר רבא לא תמאן דחוששין שמא נשרו היינו בבעל דהוי ספיקא דאורייתא כדקאמר רב דימי וההיא דאין חוששין בלא בעל לאחר זמן דליכא ספיקא דאורייתא וליכא למימר דא"כ מ"ט דמ"ד חוששין בלא בעל כיון דלא הוי אלא ספיקא דרבנן דהא ע"כ בלא בעל פליגי דלקמן בר"פ בא סימן מוכח דהא אהני לן חזקה דרבא אלא בבדקו ולא אשכחו ומשום חזקה אמרינן שמא נשרו כיון שבעל והוי ספיקא דאורייתא כמ"ש התוספות שם ונראה דקושטא הכי הוא למאי דמסיק רב דימי והלכתא חוששין שמא נשרו בבעל מצינן לאוקמא נמי הא דרבא בבדקו ולא אשכחו ומשום דחוששין שמא נשרו בבעל:
שם והא חוששין כו' פרש"י והא חוששין קאמר ולא ודאי נשרו וחיישינן לחומרא משמע כו' עכ"ל ולפירושו ה"מ למידק הכי אהא דאין חוששין לחומרא משמע אבל לפי מה שפירשו התוספות בההיא דחיישינן שמא חוץ לחומה לנו דמצינו לשון חוששין לקולא נראה דה"נ הכא לא מלשון חוששין קדייק [ליה] אלא מסברא קאמר הכי והא חוששין בעלמא קאמר דהא ליכא ודאי שנשרו אלא ספק והשתא א"ש דלא הוה מצי למידק הכי אההיא דאין חוששין וק"ל:
שם מתיב רב הונא בר יהודה לרבא לסיועי לרב הונא כו' ובגמרות ישנות מלת לרבא אינו וכן נראה ופירוש מתיב רב הונא ב"י להני אמוראי דלקמן דס"ל דאחרים שאכלו לוקין אבל הקטן אינו לוקה ולסיוע לרב הונא דס"ל דאף הקטן לוקה ומלת לרבא הגיהו לפי מה שהבינו המתיב קאי לרבא דלעיל דקאמר הלכתא דתוך הזמן כלפני זמן והכא קתני הקטן לוקה בתוך הזמן ולאו מלתא היא דרבא דקאמר בתוך הזמן כלפני הזמן היינו לשאר עונשין אבל אלאו דלא יחל מצי סבר נמי כרב הונא דלוקה אע"ג דבמלתא אחריתא לאו בר עונשין הוא כפרש"י ודו"ק:

דף מו:

בפרש"י בד"ה אלא כו' מדרבנן כלומר כו' איסורא בעלמא ומדרבנן ומקרא כו' עכ"ל פירוש איסורא לאחרים בעלמא שאכלו מדרבנן אבל לקטן אפילו איסורא ליכא כדאקשינן איסורא נמי ליכא דקטן לאו בר קבולי עליה תקנתא דרבנן ודקתני בברייתא

יכול יהא חייב קרבן כו' בדרך אסמכתא קאמר ליה דאי הוי דאורייתא יכול יהא חייב כו' וק"ל:

גמ' רבי יהודה אומר אין תרומתו תרומה ובסדר המשנה שלפנינו ר"י אומר תרומתו תרומה וע"ש בפירוש הר"ש:

דף מז.

תוס' בד"ה ואינה נפסלת בטבול כו' במקצתן דפסל מקום מגעו וי"ל כו' עכ"ל כצ"ל:

בד"ה אתי דימוע דרבנן כו' דקאמר ריש לקיש והוא שרבו כו' פירוש דשרי מדאורייתא כו' עכ"ל וכצ"ל ובתרומה בזמן הזה דהוי דרבנן מיירי התם לר"ל אלא דמשמע להו דמשום דאפילו בתרומה דאורייתא מועיל ביטול ברוב מדאורייתא להכי אמרינן התם שאני אומר דאין סברא לפלוגי הכי בתרומה דאורייתא לתרומה דרבנן וכ"ה לשון התוס' בפרק הערל דאין זה מוכרח אלא דהכי משמע וכן הראיה שהביאו מנפלו אגוזים כו' אייריי נמי בתרומה דרבנן:

בד"ה מסר להו לערבי כו' ולא גזרו עליו משום נשג"א אע"ג דאיסור נדה וא"א כו' עכ"ל כצ"ל:

דף מז:

גמ' כדברי כולן להחמיר כו' רבי יוחנן וסבי אמרי הלכה כדברי כולן להחמיר רב פפא כו' כצ"ל וכ"ה בגמרות ישנות וברי"ף וברא"ש וכצ"ל לקמן גבי חצר צורית:

שם לא קשיא הא כב"ש הא כב"ה כו' וה"ה דהמ"ל כולה לר"א והא בזכר והא בנקבה וק"ל:

בפרש"י בד"ה דתנן תנן היכא כו' אלא משנכנס יום אחד בשנת כ' עכ"ל היינו דאיכא תנאי בפ"ק דר"ה ואיכא תנא דקאמר יום אחד בשנה חשוב שנה ואיכא תנא דקאמר שלשים יום וכר"י בן כיפר:

דף מח.

תוס' בד"ה ובשביעית נמי כו' אימא שלשים יום לפני ר"ה כו' חמש שנים שלמים כו' עכ"ל יראה דמשמע להו פשטיה דקרא ובשביעית אינו שב איעבוד דלקמיה אלא איצא דכתיב בתריה והשתא ילפינן שפיר מובשביעית יצא דלא נימא דשש שנים יעבוד וכשנכנס שלשים יום בשנה הששית למנין עולם יצא דשלשים יום בשנה חשוב שנה אלא שיעבוד כל שנה הששית ולא יצא עד תחלת השביעי של מנין עולם אבל מנלן למילף

דמובשביעית יצא דשנה ראשונה יהיה ג"כ שלימה שיהיו ששה שנים מעת לעת מניסן ונמצא דיעבוד בשביעי של עולם ואהא תירצו כיון דגלי כו' דהשתא כיון דהראשונה בעי נמי שלימה ע"כ דיעבוד נמי בשביעית של מנין עולם מתשרי עד ניסן והא ודאי ליכא למימר דקאמר ובשביעית יצא דחמש שנים הראשונים יהיו שלמים שלא כמנין עולם מניסן ועד ניסן ושנה הששית יהיה מניסן עד תשרי כמנין עולם דא"כ שנה הששית לא יהיה דומה לשאר שנים שהם שלמים שלא כמנין עולם ועוד לשנות עולם תסגי ליה בשלשים יום מניסן ודו"ק:

סליק פרק יוצא דופן

בא סימן פרק ששי

גמ' ואנא ידענא משום דאי אפשר כו' דליכא למימר דה"א או חולצת או מתיבמת משום דקטנה חולצת כר' יוסי דא"כ בלא סימן העליון נמי דמשום רבותא דר"מ לא הוה ליה למתני הכי לרבנן וליכא למימר נמי דהא דעליון נמי הוי סימן כדפרכינן לקמן ואימא או הא או הא דמ"מ מנ"מ אי משום דעליון נמי הוי סימן אי משום דאי אפשר וק"ל:

תוס' בד"ה ר"מ אימר לא חולצת כו' ומילי טובא דרוב פעמים תחתון אתי ברישא כו' עכ"ל דהך סברא קיימא דברוב נשים תחתון אתי ברישא ודקאמר בשלמא לר"מ היינו דכתיב שדים גו' דמצינן לאוקמא קראי מיהת במיעוט הנשים וק"ל:

דף מח:

פרש"י בד"ה לפני הפרק כו' ובד"ה נשים כו' ואי אמרו ליתנהו לא ממאנת דחיישינן שמא נשרו הלכך כו' עכ"ל בלאו טעמא דשמא נשרו נמי לא סמכינן בהא בנשים שתמאן דבהא ליכא חזקה ואפילו בתוך הפרק אינה נאמנת לומר קטנה היא שתמאן אבל שיעור דבריו כך הוא אהא דקאמר סתם בודקין אותן לאחר הפרק ונאמנת אפי' לקולא ליכא למיחש דבליתנהו נמי נאמין להן למאן וקאמר דלהא ליכא למיחש דא"נ נאמין להן דליתנהו לא ממאנה דבאנשים כה"ג נמי לא ממאנה דחיישינן שמא נשרו הלכך לא ניחוש למימר דנסמוך אנשים ודו"ק:

תוס' בד"ה בשלמא לפני הפרק כו' משמע דאין לנו לחוש כו' עכ"ל ובמרדכי פ' ב"ש הוכיח זה מכח קושיא זו שכתבו התוס' ואם תאמר ונאמנת לומר קטנה היא שלא תחלוץ מאי אהני כו' וק"ל:

דף מט.

תד"ה ואיבעית אימא ר"ש ולאחר כו' ועוד דרבא נמי איכא לאוקמא מלתיה דרב נחמן דאמר בודקין למיאונין כו' עכ"ל והרי"ף פ' ב"ש דחה תירוץ זה דאי איירי דרב נחמן תוך הפרק הא קי"ל כרבא דתוך הזמן כלפני הזמן ושומא נינהו אבל התוספות הכא אף שנראה להם דחוק דמלתיה דרב נחמן לית ליה חזקה דרבא כיון דלא אשכחן שום אמורא דפליג בהא עליה דרבא אלא דר"י ורבי שמעון פליגי בהא ואזלינן בתר כללא דעלמא דר"י ור"ש הלכה כר"י אבל בהא דאמר רבא דתוך הזמן כלפני הזמן אינו דחוק לומר דרב נחמן פליג עליה דפלוגתא דאמוראי נמי הוא בפרק יוצא דופן ור"י וריב"ל נמי אית להו התם דתוך הזמן כלאחר זמן וק"ל:

בד"ה אלא לענין גיסטרא פר"ח כו' אפילו שלם כשניקב בכונס משקה טהור עד שייחדנו לאוכלין כו' עכ"ל לכאורה דבריהם תמוהים הם דניקב בכונס משקה פסול למי חטאת אבל לכל שאר דברים כלי הוא ולא בעי יחוד לטומאה כלל אלא כמוציא זית שהוא טהור מטומאה עד שייחדנו לרמונים כפרש"י וכן הול"ל אפי' שלם במוציא זית טהור מטומאה עד שייחדנו לרמונים וכ"ש נשבר לגמרי וכן הוא הצעת לשון התוספות בפרק אלו טרפות ויש ליישב דבריהם דהכא בכלי המיוחד למשקין דההוא טהרתו בכונס משקה עד שייחדנו לאוכלין כמ"ש התוס' בס"פ המצניע ע"ש:

פרש"י בד"ה שיעורן כו' ה' מדות בכלי חרס ניקב כו' עכ"ל ורש"י לא נקט הכא אלא ארבע לפי מה שהיה שונה רב אסי דלא אמרו מוציא כו' עיין הסוגיא ס"פ המצניע:

דף מט:

בד"ה ר' יהודה הוא אומר לא כן בודקין אותה דהא קולא הוא כו' עכ"ל לפסול למי חטאת ודאי דחומרא הוא אבל קולא הוא לגבי טומאה מיהו בכלי המיוחד למשקין לטומאה נמי טהרתו בכונס משקה כמ"ש התוס' בס"פ המצניע:

תוס' בד"ה תנינא חדא זימנא כו' והשתא א"ש דלא קאמר כו' לאתויי חלל כו' ואדרב יהודה לא מצי לשנויי כו' עכ"ל ר"ל דהך סיפא דהתם ואין כשר לדיני נפשות אלא מן המשיאין כו' אינו אלא פירושא דהכל כשרין לדון ד"מ ואין הכל כו' דקתני ברישא הוא והוה מצי למימר דכולה אתא לאתויי חלל ואצטריך תרתי מתני' דאי לא תני אלא חדא לא הוה מוקמינן לה דכשר בד"מ אלא בחלל אי נמי דאצטריך ההיא דסנהדרין לפסול אפילו חלל בד"נ וההיא דהכא אצטריך דאפילו ממזר או גר כשרים לד"מ וכן מ"ש דאדרב יהודה לא מצי לשנויי דחדא לאתויי חלל כו' צ"ל דהיינו נמי בכה"ג דחדא

לפסול אפי' חלל בד"נ וחדא דאפי' ממזר או גר כשרים לד"מ כך נ"ל תוכן דבריהם אבל מ"ש בסוף דבריהם דלהכי לא מוקמינן לה אחלל משום דלישנא דסיפא כו' משתמע אבל כשר לד"מ ולכל הפחות מוקמינן אחלל כו' אין זה מובן דמאי איכפת לי' דממתני' משתמע כשרות לחלל בד"מ דלהא ודאי לא אצטריך לאשמועינן חלל דמק"ו וממזר או מגר נמי שמעינן [ליה] אבל מ"מ אצטריך ליה לאשמועינן פסלות אף לחלל בד"נ ואי משום דפסלות לחלל בד"נ נמי שמעינן ממתניתין דהתם דקתני ואין כשר לד"נ אלא מן המשיאין כו' עיקר דבר זה חסר מדבריהם ומי הכריח אותם לאין צורך שכתבו דכשרות לחלל בד"מ משתמע נמי מדיוקא דמתני':

דף נ.

תד"ה כל הכשר לדון כו' ובירושלמי פוסל אשה לדון אית דילפי מועמדו כו' עכ"ל ואין זה מובן וראיתי בירושלמי דלענין פסול עדות לאשה אית דילפי ע"פ שנים עדים שני שני מועמדו שני אנשים ואית דילפי ע"פ שנים שני שני מוישארו שני אנשים וקאמר התם הרי למדנו שאין האשה מעידה מעתה אין אשה דנה והיינו משום דכל הכשר לדון כשר להעיד וכן נראה מדברי התוס' בפרק המגרש וצריך לפ"ז להגיה הכא בתוס' אית דילפי על פי שנים עדים מועמדו שני האנשים ואית כו' וכל זה איננו שוה לי דמה להם לאתויי הכא פסול עדות לאשה מדברי הירושלמי דהא בגמרא דידן נמי איתא הא בר"פ שבועת העדות ואיתא נמי התם הך דרשא על פי שנים עדים שני שני מועמדו שני אנשים וק"ל:
בד"ה ור"מ היא כו' וא"ת בפ' חזקת כו' וכי תימא לדון כשר טפי והתנן כל כו' עכ"ל לפי מ"ש בסמוך חד תירוצא דלרבנן ליתא האי כללא דכל הכשר לדון דסומא בב' עיניו כשר לדון ופסול להעיד אין כאן קושי' דשפיר פריך התם וליסלקו בי תרי כו' לרבנן דהלכתא כמותם:

דף נ:

בד"ה מחשבת חיים כו' אבל אי שמה מחשבה לא פקע כו' עכ"ל משום דמדמה תלמודא הך דחשב לכשיתלשו להך דמחשבת חיים דלא חשב כלל לכשימות וקאמרי דה"ק דמחיים לא חשיב לאכלה עד אחר שחיטה ובלא מחשבה הוה אוכל בשחיטה דסתמא לאכילה והרי מתה ובכפרים איירי כדלקמן דלא הוי סתמא לאכילה אבל אי הוה שמיה מחשבה מחיים והוי אוכל מחיים אע"ג דלא חשיב כלל לכשימות לא פקע שם אוכל מנייהו כו' וק"ל:

גמ' ק"ו אם מטמא טומאה חמורה שלא במחשבה כו' יראה דהכי קאמר דבכל מקום טומאת אוכלין מטמא טפי מטומאה חמורה דהיינו אדם וכלים דלא מיטמאו אלא מאב הטומאה וא"כ ק"ו הוא אם זאת הנבלה מטמא אדם וכלים שלא במחשבה ק"ו שזאת הנבלה תטמא אוכלין שלא במחשבה אבל טומאה קלה בעלמא ודאי דצריכה מחשבה אפי' לר"י בן נורי דהא ליכא ק"ו וק"ל:

תוס' בד"ה ל"ג גבי כפרים והחלב כו' ובחלב בהמה טמאה פשיטא דחלב צריך מחשבה כו' עכ"ל וקצת נראה ליישב דאצטריך החלב בהמה טמאה לאשמעינן דאינה צריכה הכשר ואין חלבה חלוק מבשרה כמו חלב בהמת נבלה טהורה דחלוק מבשרה וכן נראה מפירוש הרמב"ם במסכת עוקצין:

דף נא.

תד"ה שום טמאה כו' דהא אמרינן נבלת בהמה ועוף טהור צריכין כו' שתהא ראויה לגר לבר פדא כו' עכ"ל שגירת לישנא דמתני' נקטו דנבלת עוף טהור אינו מטמא אדם וכלים אלא בגדים בבית הבליעה ומלתיה דבר פדא בבכורות פ"ג ע"ש:

דף נא:

פרש"י בד"ה יש לו טלפים פרסותיו כו' אלא לבהמה וחיה טהורה כו' עכ"ל מפירושו נראה דלענין הבדלת בהמה וחיה טהורה מהטמאה קמתניא אבל הרמב"ם פירש דלידיעת בהמה מן החיה קמתניא והיינו לענין היתר חלב וכן מוכחת סוגיא דפ' אלו טרפות וכן בתוספות שם:

תוס' בד"ה ולכתוב רחמנא קשקשת כו' אימא דטהור בחד מנייהו או בהא כו' עכ"ל והא דלא כתב סנפיר לחוד דלא שייך בהא יגדיל תורה ויאדיר כנראה מתוספות דפרק אלו טריפות אלא דאיכא למימר דאי לאו קשקשת ה"א סנפיר היינו קשקשת השתא דכתיב קשקשת ע"כ סנפיר היינו סנפיר ומדלא כתיב יחדיו על כרחיך בחדא סגי אי נמי דאצטריך קשקשת למצא חתיכת דג שאין בו סנפיר ויש בו קשקשת דטהור וק"ל:

דף נב.

תד"ה קידושי טעות הקשה הריב"ן כו' שהרי בתו שבאת למאן כו' דמינה מייתי רב כהנא כו' עכ"ל משום דעובדא דרב כהנא איירי בקידושי קטנות ודאי דאין ראיה מוכרחת לומר דבתו של ר"י נמי בקדושי קטנות איירי דאיכא למימר לרב כהנא אייתי ראיה במכ"ש אם נימא כך בקדושי טעות דאינה ממאנת כ"ש בקדושי קטנות אבל ר"ל דמינה מייתי

רב כהנא ראיה מדנמנו וגמרו עד מתי הבת ממאנת עד שתביא ב' שערות מזה מוכח דעובדא דבתו של ר"י קטנות היה וק"ל:

דף נב:

גמ' ר"י אומר עד שתקיף העטרה כו' היינו נמי שיעורא דבגרות לר"י בפרק יוצא דופן ובשלא נבעלה קאמר ר"י דממאנת עד בגרות דומיא דעד שירבה השחור לר' יהודה דבנבעלה מודו כ"ע דלא ממאנת משהביאה ב' שערות וק"ל:

תוס' בד"ה שלש גריסין נמי כו' אתה מיקל לתלות המותר באותן ב' ראיות כו' עכ"ל דהכא כיון דלא ראתה ג' גריסין אין חילוק אם תולין המותר במאכולת אם במגופה כיון דא"א לחלקה לשלשה ראיות:

דף נג.

גמ' דרבנן סברי בבין השמשות דר' יוסי לילה כו' וה"ה דהמ"ל דהנך רבנן פליגי עם ר"י בן אגרא וסברי נמי כר' יוסי אלא דאית להו דב"ה דר' יוסי מישך שייך בדר' יהודה והא בדקה בדר' יהודה אלא דניחא ליה למימר דהנך רבנן מסתמא היינו ר' יהודה גופיה בר פלוגתיה דר' יוסי בדין ב"ה ולטעמייהו אזלי ומה"ט נמי לא בעי למימר דהב"ע שבדקה בדר' יוסי ולא בדקה בדר' יהודה דרבנן נמי סברי כר' יוסי ואפ"ה לא חיישינן כיון דבדקה בדר' יוסי ור' יהודה בן אגרא סבר דר' יוסי מישך שייך בדר' יהודה והא לא בדקה בדר' יהודה ודו"ק:

תוס' בד"ה מכלל דר' יהודה בן אגרא כו' ור' סבר חוששת כיון דלא בדקה בדר' יהודה דב"ה דר' יוסי מישך שייך כו' עכ"ל מיהו יש ליישב דא"נ סבר מישך שייך ולא בדקה בכל בין השמשות דר' יהודה ולר' יהודה חוששת כיון דלא בדקה בכולו מ"מ אם בדקה בסופו של ר"י שהוא בין השמשות דר' יוסי אינה חוששת לר' יוסי ולא דמיא להא דאמרינן לקמן כיון דבדקה בדר' יהודה בכולהו ולרבי יהודה אינה חוששת ע"כ לר' יוסי נמי אינה חוששת דמישך שייך ביה וק"ל:

פרש"י בד"ה בשלמא בלא רבי אי לא פירש רבי לפלוגתייהו בין לעיל כו' עכ"ל היינו למאי דמסיק דר' לפרושי פלוגתייהו אתא לאשמועינן ואי לאו רבי לא הוה ידעינן דמודים לו כו' כפרש"י לעיל:

דף נג:

תוס' בד"ה עצמה וקדשים כו' וא"ת אכתי כתמה חמור מראייתה דבכתמה היא מקולקלת כו' עכ"ל יראה דפסיקא ליה לרשב"א דבכתם נמי מקולקלת למנינה מיהת מע"ל משום דלמאי דמסיק שהיא מעותה ואינה מתקנה ע"כ דהיינו לענין קלקול למנינה למפרע מע"ל דמחמיר רשב"א דאינו תולה הכתם בראייה ומקלקלה למנינה למפרע מע"ל דלענין טומאת מע"ל גבי קדשים למאי דקאמר ר"ל דדוקא בבדקה סמוך למציאת הכתם כמו שפירשו התוס' לקמן הא אדרבה רבי מחמיר אם לא בדקה במע"ל מטמא עד עת הבדיקה ולרשב"א אינו מטמא אלא מע"ל למפרע ולר' יוחנן נמי בלא בדקה כלל הא ר' מחמיר דמטמא עד שעת הכיבוס ועוד נראה דסתמא דברייתא קתני בפ"ק דמקולקלת למנינה ולא פליג רשב"א וק"ל:

בד"ה צריכה הפסק טהרה כו' דאין נראה לומר דלר"י אע"פ שלא בדקה כלל קאמר דכולי האי לא הוה פליג אר"ל עכ"ל אין לפרש דכולי האי לא הוה פלג אר"ל משום דהוה פלוגתא רחוקה הא איכא למימר דר"ל קאמר והוא שבדקה אפי' ביש מע"ל בין הבדיקה למציאת הכתם ומטעם שכתבו כיון דמשעת כיבוס ליכא מע"ל נמי ליכא ור"י פליג וקאמר אע"פ שלא בדקה כלל דהשתא לא הוה פלוגתא רחוקה אלא רצונו לומר דמסתבר לתלמודא דכולי האי אפי' בלא בדקה כלל לא הוה פליג ר' יוחנן אר"ל וק"ל:

דף נד.

תד"ה תשמש בשיתסר וא"ת כו' ראתה בי"ז תשמש בי"ח ותו כו' רב אשי אמר דאינו אוסר אלא משום כו' אף בימי נדה מן התורה כו' עכ"ל הוצרכו למימר דלר"י צריכה שימור אף בימי נדה מן התורה דאל"כ לפי פירושם דלקמן לא ה"מ לאוכחי מידי מהך דהכא דזאת אומרת ימי נדה שאינה רואה בהן דעולה לספירת זיבתה דאימא דוקא שימור כי האי דאינה אלא מדרבנן עולה בימי נדה אבל ספירת זיבה דבעי מדאורייתא אינו עולה בהן דדומיא דימי לידה שאינה רואה בהן דעולה אפילו לספירת זיבה דאורייתא קאמר נמי דימי נדה שאינה רואה בהן דעולה אפי' לזיבה דאורייתא ודו"ק:

בד"ה הני ארביסר כו' והיאך תחזור חלילה מכ"ח לכ"ח דאסור לשמש בז' ימים טהורים של כ"ח שניים כו' עכ"ל בז' טהורים הראשונים מכ"ח שניים אסורה לשמש אבל בז' טהורים שניים וכ"ח שניים מותרת לשמש אלא דאין זה חוזר חלילה ככל הנך דקתני ועוד כיון דבכ"ח שנים אין חוזר חלילה בכ"ח שלישים אסורה לשמש בכל י"ד ימים הטהורים וק"ל:

סליק פרק בא סימן

דף נד:

דם הנדה פרק שביעי
תד"ה אף מדוה נמי כו' דהא מכח משכב ומושב הוי טומאה לאבן מסמא כו' עכ"ל יראה אף לפי מה שפירשו התוספות לקמן דאיכא אבן מסמא דאינו מכח משכב ומושב אלא מטעם היסט משא ובהכי איירי אבן מסמא דבשמעתין מדמעטיה מהנושא אותם מ"מ כיון דאף לטומאת משא אבן מסמא לא אתי אלא מוכל המשכב דלא אשכחן מידי דמטמא משכב ומושב ולא מטמא במשא שפיר תקשי להו כיון דאימעוט דמה מטומאת משכב ומושב באבן מסמא ממילא דאימעוט נמי אבן מסמא במשא ודו"ק:

דף נה.

תד"ה אבן מסמא פ"ה אבן המונחת ע"ג יתידות כו' עכ"ל כך פרש"י בפ' ר"ע וכן דברי התוס' שם:
בא"ד ובמתני' קתני משא ובתוספתא כו' עכ"ל כצ"ל:
גמ' אבל במשא לא מידי דהוה אשרץ כו' והא דלא קאמר מ"ד אשכבת זרע משום דאיכא ש"ז דמטמא אף במשא דהיינו ש"ז דזב וק"ל:

דף נה:

תוס' בד"ה כי אצטריך קרא למשא כו' ומק"ו לא אתי דאין זה טמא בטמא דאכתי כו' עכ"ל מיהו זוב דראייה שלישית א"ש מק"ו דהוי טמא בטמא ולעיל דקאמר זוב מנלן המ"ל דאיירי בסוף דראייה ג' דאתי מק"ו אלא דהאמת קאמר דאף זוב דראייה שניה מטמא מריבויא דזובו טמא וק"ל:
גמ' ואימא במשא מטמא אדם ובגדים כו' והא דלא אקשינן כדלעיל דאימא במשא לא מ"ד אשרץ וקרא אצטריך למגע דמטמא נמי בגדים משום דלא אשכחן מידי דמטמא במגע אפילו בגדים ובמשא לא יטמא כלל וק"ל:
שם בטהור במה שביד טהור כו' דאי לאשמועינן בטהור עד שיגע בטהור לחוד ה"ל למכתב והנוגע ברוק הזב וגו' מאי וכי ירוק הזב בטהור במה שביד טהור וכן כתב הרא"ם אך מ"ש הרא"ם בהאי ענינא אהא דקאמר ואימא ה"מ במגע אבל במשא לא פי' ה"מ במגע סד"א נילוף רוק רוק מיבמה קמ"ל אלא במשא מהי תיתי ומשני מידי דהוי אשרץ פי' ה"א כמו שהשרץ מטמא במגע אבל לא במשא אף זהו כן במגע ולא במשא קמ"ל כו'

עכ"ל דבר תמוה הבין ולפום חורפיה לא דק דשמעתין לא מתפרשא הכי אלא דאדלעיל קאי דאכתי רוק מנלן למשא דאימא דוקא למגע נפקא לן מבטהור אבל למשא לא מידי דהוה אשרץ דלא מטמא במשא אלא במגע ומשני אר"ל כו' וכה"ג מתפרשה סוגיא דלעיל בסמוך וזה ברור:

דף נו.

תוס' בד"ה דם היוצא מפיו טהור כו' דאל"ה טמא משום צחצוחי רוק עכ"ל ולרב בההיא דתני מי האף ומשום צחצוחי רוק הא דלא תני נמי דם היוצא מפיו באינו שותת ומשום צחצוחי רוק ומשום דלא פסיקא ליה למתני דאפילו בנגררין דרך הפה זימנין דאינו מטמא דהיינו בשותת וכן בההיא דט' משקין כו' בין בכלל הטהורין בין בכלל הטמאין דלא פסיקא ליה למתני דם היוצא מפיו אך קשה אמאי לא תנא בכלל הטהורין דם היוצא מפי האמה ואפשר דהוי בכלל דם מגפתו דאין דם יוצא מפי אמה אלא ע"י חולי הגוף ובמתני' דידן דלא תנא מי האף ורגלים משום דלא חש להאריך כמ"ש התוספות גבי כיחו דתני ניעו דאתי מריבויא וה"ה כל אינך:

בפרש"י בד"ה שמתעגל כו' רוק ומי רגלים וש"ז עכ"ל וצ"ל בש"ז אף אם הוא מתעגל ויוצא אינו חוזר ונבלע דאל"כ לפי האמת לטמא ש"ז במשא לכ"ע כמו מי רגלים דהוי דומיא דרוק ובפרק כיצד הרגל אמרינן אפילו למאן דמטמא ש"ז במשא אינו אלא מק"ו דטהור בטהור כו':

בד"ה מתניתין ומטמא בין לח בין יבש הכתם כו' עכ"ל כצ"ל:

במשנה והלח אינו מטמא אלא עד שעת שיהא יכול להיות לח כצ"ל:

דף נו:

תוס' בד"ה בודקות חלוקיהן כו' טהור החלוק ואע"פ שהיה בו בודאי כתם וכו' עכ"ל פירוש נשים דעלמא בודקות חלוקיהם אחר הכיבוס אפילו בודאי כתם דאי אזל ליה ע"י כבוס סתם טובלתו ומ"ה הכא בנמצא בו כתם ולא ידעינן אם היה בו קודם כיבוס אית לן למימר דזה הכתם לא היה בו קודם כיבוס ונתכבס דא"כ הוה מוצאת אותו לאחר הכיבוס ולכתם אחר שמא היה בו קודם כיבוס ונתכבס ודאי לית לן למיחש והוצרכו לזה ולא ניחא להו בפשיטות למימר שבודקת אותו ומעבירה עליו ז' סמנים אם נמצא בו כתם דא"כ לא ה"ל למתלי הבדיקה בכיבוס כלל לכך הוצרכו למימר אי דאחר כיבוס בודקת אי אזיל ע"י כיבוס סתם או קודם כיבוס בודקת ותעשה כיבוס גמור וטוב אך

צ"ע שכתבו דהא דמסיק דאין חזקתו מתכבס היינו כשהכתם בסיטרא כו' הא בסיטרא לא קמבעיא לן דודאי אין חזקתו מתכבס וא"כ כדפשט ש"מ חזקתו בדוק ה"נ הוה מצי למפשט ש"מ חזקתו מתכבס אי אמר כיבס ולא בדוק באינו משתכח בסיטרא וק"ל:

בד"ה אמוראי נינהו כו' מ"מ תקשה ממתני' בסברא כו' עכ"ל דאי נמי דסבר חד אמורא אליבא דר"י אין הלכה כסתם משנה היינו היכא דאיכא תנאי דפליגי אמתני' וק"ל:

בד"ה קוברין כו' וא"ת והיאך משתמשין כו' ע"כ פי' דאף מי שאינו כהן נזהר הוא מלטמאות עצמו וכלי שימושו בטומאת מת וק"ל:

דף נז.

תד"ה ודלמא כהן טמא כו' וטעמא לפי שמוסיף טומאה עליו דבחבורין כו' עכ"ל הכא שהכהן כבר טמא אם הוא הולך אח"כ לבה"ק מוסיף טומאה עליו בחיבורין לטמא את האחר שיהיה אב הטומאה משום דכשהוא עומד על הקבר הרי הוא כנוגע במת ובההיא דנזיר נמי צ"ל בעומד בבה"ק והושיטו לו מתו כו' דאירי שאינו עומד עתה בבה"ק כשהושיטו לו מתו כו' אלא שכבר עמד בבה"ק ונטמא וכשהושיטו לו מתו אינו עומד שם דהוה שפיר מוסיף טומאה בחיבורין דבעמד בבה"ק והושיטו לו מת ליכא מוסיף טומאה ולישנא דתלמודא דהתם נזיר שהיה עומד בבה"ק כו' ובנוסחת הרא"ש בהל"ט נזיר שהיה עובר בבה"ק כו' משמע כן שכבר עומד וק"ל:

בד"ה א"ר יוחנן במהלך כו' וא"ת כי היכי דציון קברות כו' דאוקימנא בכהן עומד כו' עכ"ל אין הלשון מכוון דציון קברות אינו מדאורייתא אלא מדרבנן ולא מוקמינא בכהן עומד שם אלא ההיא דלא קברנו כו' וק"ל:

בא"ד וה"ה דנקט ולא אכיל וכגון שידוע לנו שהיא טהורה כו' עכ"ל ולפ"ז ה"ה נמי בלאו כהן דכותי אחר לא הוה מטמא לה:

סלייק פרק דם הנדה

דף נז:

הרואה כתם פרק שמיני

תוס' בד"ה הרואה כתם ת"ש האשה כו' ולא שייך לשנויי עלייהו ולא הרגשת עד כו' עכ"ל אבל הרגשת מי רגלים ודאי שייכא כפי מה שפירשו התוספות לקמן דביש זמן ארוך יש הרגשת מי רגלים אלא דהמקשה לא אסיק אכתי אדעתיה הרגשת מי רגלים בההיא דאשה שעושה צרכיה גם התוספות לא אסקי אכתי מ"ש לקמן דבכתמים יש זמן מרובה להרגשת מי רגלים משא"כ בהנך פירכות ודו"ק:

בד"ה אימר הרגשת שמש הואי וא"ת אמאי לא נקט הרגשת מי רגלים כו' וי"ל דהכא זמן מועט כו' עכ"ל וכצ"ל בההיא דעד שנתון תחת הכר ובההיא על בשרה ספק טמא כו' דאיכא זמן מועט ולית בהו הרגשת מי רגלים אך ק"ק לחד תירוצא דכתבו התוס' לעיל בההיא דשלשה ספיקות דפריך מחלוקת ומשני דמזמן רחוק הוה ואימר ארגשה ולאו אדעתא אמאי לא קאמר כיון דמזמן רחוק הוה אימר הרגשת מי רגלים הוה וכן בפ"ק בההיא דהלל אמאי לא נקט כדנקט הכא ודו"ק:

בד"ה ובמגעות ובהסיטות הלך כו' ולא מפקידה לפקידה ואפילו ברואה וכל שכן הכא דאין כאן אלא כתם כו' עכ"ל כצ"ל ופי' לדבריהם דבאין כאן כתם קאיירי הכא כפרש"י בהדיא אשה שלא מצאה כתם כו' דבמצאה כתם אפי' בלא רוב ימיה טמאין מטמאה מפקידה לפקידה כדתנן בפ' דלעיל דבכתם מטמא למפרע עד שעת בדיקה או עד שעת כיבוס משום דחזקתו בדוק והשתא קאמרי כיון דאפילו ברואה לא מטמא אלא מעל"ע כ"ש הכא דאינה רואה כיון דאין כתם דאין סברא לחלק בין כו' וק"ל:

דף נח.

תד"ה מודה שמואל כו' ורב אשי נמי מודה דלשמואל היכא דלא הרגישה כו' עכ"ל דהא שמואל קרא קאמר בבשרה עד שתרגיש וה"ק שמואל כיון דלא הרגישה אין לה אלא טומאת כתם מדרבנן והכא בקרקע טהור אף מדרבנן:

בד"ה ומי מחזקינן טומאה כו' אבל לענין ממקום למקום שאין רגילות כ"כ אמרי' לקמן בסמוך אפי' בכתמים כו' עכ"ל דההיא דאין שונין בטהרות איירי במקום למקום כפי מה שפירשו התוס' בפ"ק דטומאות וטהרות לפניו ואינו יודע אם נגע לטומאה ואח"כ לטהרות ומדמייתי לה לקמן אמשתית' מוכח דאפי' בכתמים נמי אמרינן הכי ודו"ק:

דף נח:

בד"ה אין לך כל מטה ומטה הכא לא נקט סדין כו' עכ"ל והא דשינה נמי הלשון דקאמר לדברי אין קץ ולדברי חברי אין סוף לדברי המפרש דיש קץ מלשון תחלה ניחא דקאמר לדברי אין קץ שאין שיעור בתחלת הכתם דאפי' כחרדל אינו תולה ולדברי חברי אין סוף שאין שיעור בסוף ואע"ג דלרבנן אינו תולה אלא עד כתורמוס כדמסיק מ"מ קרי ליה אין סוף כיון דאפי' דביותר מבכנריס תולה אפילו בלא הרגה ודו"ק:

דף נט.

תד"ה היו בה טיפי דמים כו' דעד כגריס דקתני מיירי שהתחתון עד כגריס כו' מכלל דאי לאו עליון כו' אלמא כגריס כיותר מגריס עכ"ל והיינו כרב הונא אע"ג דעד כגריס דקתני הכא עד ועד בכלל ולקולא ורב הונא קאמר הכא לחומרא והכא לחומרא ע"כ הכא מתפרש לקולא כיון דקאמר תולה בעליון עד כגריס מלמטה למעלה קחשיב כשהתחתון כחצי גריס או בפחות מגריס עד כגריס תולה בעליון ע"כ משום כגריס גופה נקט הכי דתולה בעליון דכל פחות מגריס בלאו עליון תולה בדם מאכולת לכ"ע אבל ליכא למימר דהשתא נמי מלמעלה למטה קחשיב כשהתחתון ג' גריסין או ב' גריסין עד כגריס תולה בעליון דא"כ מאי עד כגריס דקאמר דכ"ש דתולין בפחות מכגריס גם לשון עד כגריס משמע שהגריס הוא החידוש ואדרבה הגריס כ"ש הוא לגבי יותר מכגריס מיהו ק"ק לפי המקשה דכגריס יותר מכגריס ולא תלינן בדם מאכולת ואפ"ה תלינן ליה הגריס בעליון אמאי לא תלינן נמי היותר מגריס בעליון ויש ליישב ודו"ק:

בא"ד אבל אם היה העליון כגריס אי לא יהיה התחתון טהור כו' שהרי העליון יש לתלותו בדם מאכולת עכ"ל והיינו כרב חסדא ואע"ג דהשתא נמי עד כגריס דקתני עד ולא עד בכלל ולחומרא ולרב חסדא קאמר דבכתמים להקל אמרי' ע"כ הכא מתמרש לחומרא כיון דבכתם גופיה בהך דמתני' אזלינן לקולא דעד ועד בכלל משום דתלינן כגריס בדם מאכולת הכא אין לתלות התחתון בעליון דאין בעליון אלא כגריס ויש לתלותו בדם מאכולת:

סליק פרק הרואה כתם

דף נט:

האשה פרק תשיעי

תוס' בד"ה מ"ש עומדת כו' ועי"ל דהמקשה סבר דאיירי מתני' בשותתת כו' עכ"ל להאי פירושא היה סבר המקשה דאיירי מתני' בשותתת דוקא משום דבמזנקת אפי' בעומדת לא הוי חדא לריעותא דלא הדור מי רגלים כלל למקור במזנקת אבל יושבת בשותתת הוי חדא לריעותא והמתרץ השיב לו דעומדת אפי' מזנקת הוי חדא לריעותא משום דאיכא למימר הדור כו':

בפרש"י בד"ה בחד ספיקא מיבעיא כו' לאשמועינן כו' בסיפא ר"מ כו' עכ"ל ר"ל לאשמועינן רבותא דר"מ מטמא אפי' בגונא דסיפא באיש ואשה עומדין אבל בסיפא

גופא ודאי דלא ה"מ למתני ר"מ ור"ש מטמאין דר"ש מטמא אפי' באיש ואשה יושבין ור"מ מטהר אפי' באשה יושבת כמו שכתבו התוספות:

דף ס.

תוס' בד"ה טמא וטהור שהלכו כו' ובטמא שלא סיפר כלל נמי לא איירי דאפי' רבי מודה דתולה כדאמר ושוין כו' עכ"ל אבל מפרש"י נראה לפרש דרב חסדא בטמא שלא סיפר כלל נמי איירי והא דקתני דמודה רבי בשומרת יום בראשון היינו טעמא לרב חסדא משום דהוחזקה רואה דמים היום ומעיינה פתוח בראשון שלה דמהאי טעמא תולה עוברה בשאינה עוברה לפי שבשעה שאינה עוברה הוחזקה יותר בדמים וטעמא דרבי לאו משום קלקול והשתא שפיר מדמה רב חסדא טמא שלא סיפר כלל בב' שבילין לשומרת יום בשני שלה דאינו תולה לרבי כיון דלא הוחזקה רואה היום ורב אדא שפיר קאמר הכא מאי נ"מ דבקלקול תליא מלתא ובשומרת יום בשני שלה איכא קלקול משא"כ בטמא שלא סיפר כלל והסוגיא מתפרשת כפשוטה לפ"ז אבל התוס' מאנו בזה שסמכו עצמן אהא שהקשו לקמן מהך דב' קופות דאמר חולין לתוך חולין נפלו דע"כ טעמא דרבי משום קלקול ובהכי יתיישב אהך דב' קופות דנקטו בתירוצם מלתא אחריתא שכתבו וה"נ אפי' רבי מודה שתולה בנדה גמורה שלא טבלה כלל עכ"ל ולמה שבק מלתא דקתני בברייתא ושוין שתולה כו' אלא דר"ל דלאו בהך מלתא דושוין שתולה כו' דמתניא בברייתא לחוד מודה רבי ומשום חזקת דמים אלא אף בנדה גמורה שאין מעיינה פתוח אלא שלא טבלה נמי מודה רבי וע"כ משום דלא מקלקלה מידי ודו"ק:

בד"ה באנו למחלוקת כו' דאע"ג דבתרוייהו איתרע חזקה כו' עכ"ל דספק טומאה ברה"ר לא מטהרינן נמי אלא בדאיכא חזקת טהרה כמ"ש התוס' בריש מכילתין גבי והלל כי אמרינן אוקי כו':

בד"ה מהו לתלות כתם כו' אבל בראשון פשיטא ליה דתולה כו' ועוד אליביה דרבי נמי ה"ל כו' עכ"ל פי' דאם נימא בראשון פשיטא ליה דתולין לכ"ע אהא קשיא להו דאליבא דר' נמי ה"ל למבעי כו' דנהי דלרבן שמעון בן גמליאל פשיטא ליה דתולין משום דכיון דהיכא דחזיא מגופה תולין אף בשני שלה מסתבר לכל הפחות בכתם בראשון שלה תולין אבל לר' דבמגופה לא תולין נמי אלא בראשון אמאי פשיטא ליה דבכתם נמי בראשון תולין דהוה ליה למבעי ביה נמי אם לנחותי חדא דרגא כדמבעי ליה לרשב"ג לשני שלה אם נחתינן בכתם חדא דרגא משום דלא חזיא מגופה ולא ניחא להו למימר דלרבן שמעון בן גמליאל פשיטא ליה בראשון דתולין בכתם ולרבי פשיטא ליה דאין תולין בראשון

דודאי למאי דמסקי התוס' לרשב"ג אף בראשון מבעי ליה נשמע שפיר מבעייתו של ר' יוחנן דלרבי אין תולין בראשון דהא אף בראשון קמבעיא ליה ועלה קאמר לרבי לא תבעי לך כמ"ש התוס' והיינו משום כיון דרבי מחמיר אף במגופה דאין תולין אלא בראשון פשיטא ליה בכתם לנחותי הך חדא דרגא אבל לרשב"ג דמיקל בגופה קמבעיא ליה שפיר בכתם אפי' לנחותי ביה חדא דרגא אם לאו אבל הא ודאי לא משתמע מבעייתו של ר' יוחנן למימר דלרשב"ג פשיטא ליה דתולין בכתם בראשון שלה ולרבי פשיטא ליה דאין תולין דלא אשכחן בשום דוכתא מפורש דפליגי בראשון ומהיכא פשיטא לן הך פלוגתא בכתם ודו"ק:

בא"ד מ"מ קשיא הא איכא לשנויי בין לרבי בין לר"ש בן גמליאל בראשון כו' עכ"ל אבל אי בראשון שלה קמבעיא ליה נמי לר"ש בן גמליאל כיון דמ"מ תקשה לרבי יהודה בר ליואי ניחא ליה לשנויי רישא וסיפא לרבי הא בראשון והא בשני ולא בעי למימר הכי לרשב"ג דא"כ תפשוט מיהא חדא לרשב"ג דמשני שלה אין תולין כדקאמר רבי יהודה בר ליואי וק"ל:

דף ס:

פרש"י בד"ה כאן למפרע כו' ולהבא אינו תולה דמקלקלה ליה ומאי חזית כו' עכ"ל והיינו בשני שלה כמ"ש התוס' לפרש"י דמראשון שלה לא מקלקלה מידי ומראשון שלה תקשי לר' יהודה בר ליואי וק"ק לפירוש זה אמאי שבק רב אשי שנויא דלעיל דהוה ליה למימר הא והא ר' שמעון בן גמליאל ולא קשיא כאן בראשון שלה כאן בשני שלה ודו"ק:

תוס' בד"ה כאן למפרע כו' קודם שבעלת החלוק הכירה כתמה כו' עכ"ל פי' בעלת החלוק שמצאה כתם בחלוק שלה והכא קרי לה בעלת החלוק לפי שעדיין לא הכירה כתמה כשבא הספק בשאלת החלוק ולעיל קרי לה בעלת כתם לפי שכבר הכירה כתמה בחלוקה קודם שנולד הספק וק"ל:

גמ' ורבי אושעיא אמר אפי' בעלה בחטאת טהרותיה תלויות ולא תקשה ליה מתני' דמשוי לה ודאי טמאה לטהר האחרות דבכתמים הקילו וכ"כ הרא"ש ע"ש וק"ל:

דף סא.

תוס' בד"ה א"ר אמי רישא במשולבות פ"ה כו' עכ"ל כצ"ל:

דף סא:

בד"ה לא ימכרנו לנכרי פרש"י כו' במרדעת נמי בעינן שלא יהא בשרו נוגע כו' עכ"ל דאע"ג דסתמא קתני במתני' מרדעת אין בהן משום כלאים נראה להם לדמוי לכרים וכסתות דאסר נגיעת בשר אבל הרא"ש כתב דבמרדעת שרי טפי נגיעת בשר משום דקשין הן:

דף סב.

תד"ה אמר רב יהודה וכו' ופריך והתניא הבורית והחול ותימה דהתנן חול בפרק המוציא כו' עכ"ל הא דלא פריך התם מההיא דפרק המוציא ודאי דאיכא למימר כמ"ש התוס' גבי כבריתא דהפירכא יותר פשוטה מן הברייתא אבל עיקר תמיהתם לפי האמת דהבורית והחול מיתני' לגבי שבת דהוו שוין בשיעור כמ"ש לקמן ובפרק המוציא תנא ליה שלא כשיעור' דבורית וק"ל:

בד"ה הטבילו ועשה על כו' ומ"ה פריך מינה לר"ל לבטל אע"ג כו' עכ"ל ולא בעי לשנויי לר"ל דהכא בטל משום דאיכא נמי ס"ס דמשמע דלא הוצרך למתני ה"ז צבע אלא לטהר למפרע משום דאיכא קפידא אבל להבא דליכא שום קפידא דהא לא עבר בלאו ס"ס טהור משום ביטול ודו"ק:

בד"ה העביר עליו ז' סמנין כו' תימה פשיטא והלא אינו מזכיר במשנתינו צפון במנין כו' עכ"ל פי' אמאי קתני אם עבר בצפון דטמא שהרי אף אם לא עבר גם ע"י צפון נמי טמא כיון דאינו במנין ז' סמנין דבהנהו דוקא אם לא עבר טהור ודו"ק:

בא"ד ולא נשתנה ע"י ו' סמנין א"ל משום השביעי לא יעבור כו' עכ"ל ובלאו העברת צפון אחריהן לא היה יכול לאשמועינן הך מלתא כיון דאיכא למיקם אמלתא ולהעביר גם השביעי אחריהן ודאי דלית לן למימר דמשום השביעי לא יעבור אף אם לא נשתנה כלל בששה וק"ל:

בד"ה שנאן ועבר נראה לר"י דע"י שנאן צבע נמי עובר דאל"ה כו' הא ליכא הכא ס"ס כו' עכ"ל אבל להבא ליכא לטהר נמי מה"ט דכיון דהקפיד והשתא לפנינו הועילה מחשבתו ועבר אינו בטל ועוד כיון דהשתא לפנינו עבר ליכא למתלי טפי בצבע ולית כאן ס"ס משא"כ למפרע וק"ל:

דף סב:

בד"ה א"ר אבא כו' ולר' אבא תקשי אמאי נקט במתני' ה"ז צבע אפי' דם נדה ודאי טהור כו' עכ"ל דבריהם תמוהים כיון דלרבי אבא לאו בקפידא תליא מלתא היאך יהיה דם נדה ודאי טהור אליביה כדפרכינן ליה מדתני רבי חייא ואמאי הא דם נדה הוא כו' ונראה דטעות נפל בדבריהם וכצ"ל אמאי נקט במתני' ה"ז צבע אפי' דם ודאי טהורה כו' ור"ל דבלאו ה"ז צבע דהוי ס"ס נמי דאפי' ודאי דם הוא כשאר כתמים דלא ידעינן מהיכא קאתי נתבטל בבגד למפרע אע"ג דקפיד כמו הכא בשנאן ועבר דליכא ס"ס בתכבוסת שניה ומטהר רבי אבא אע"ג דקפיד והדברים ברורים למבין:

בא"ד א"נ היה סבר כר"ל דמטמא טומאה בלועה כו' עכ"ל ואצטריך למתני ה"ז צבע כתירוצם קמא שכתבו בסמוך לר"ל כיון דרגילות לבא כתם מגופה לא מקלינן כו' ולא דמי לדם תבוסה אבל לתירוצם בתרא שכתבו בסמוך לר"ל א"נ כדי לטהר אפי' למפרע נקט ה"ז צבע היינו ע"כ משום קפידא ואע"ג דר"ל לא מפליג בין קפיד ללא קפיד היינו בדאורייתא אבל בכתמים דרבנן מפליג בין קפיד ללא קפיד ודו"ק:

בד"ה אם מתכבסת כו' מביא מים במדה כו' ואם היה מראיהן שוה טמא שא"כ גם מן הבגד יצא כו' וא"ת ומה צריך מדה למים הראשונים כו' עכ"ל דבריהם סתומים כאן כיון דלפי התוספתא כמו שפירשוה הכא יטמא אף בלא יצא ממנו רביעית אלא שהיה בו רביעית מתחלה יסייע הדם שמשתייר בבגד לרביעית א"כ אין מקום לקושייתם דלפי דרכם לא יטמא אלא ביצא ממנו רביעית וע"ז הקשו וא"ת ומה צריך מדה כו' והתוס' הכא קצרו במה שהיה להאריך:

גמ' אמר רב פפא כל היכא דאין יכול לצאת ד"ה טהור יכול כו' כ"ה בגמרות ישנות וכצ"ל דבאין יכול לצאת אפילו בהקפיד בפירוש ד"ה טהור כנראה מתוך שמעתין וכמ"ש התוס' לרבי יוחנן ור"ל נמי לא אשכחן דפליג עליה דר"י בהא וק"ל:

תוס' בד"ה הא יכול לצאת כו' אפי' בטומאה דאורייתא א"כ בדם תבוסה כו' עכ"ל האי אפי' מוסב אדלעיל כיון דבאינו יכול לצאת כלל טהורה אפי' בטומאה דאורייתא אית לן למימר דאפי' ביכול לצאת ע"י הדחק טהור בטומאה דרבנן וק"ל:

דף סג.

תד"ה תנא כמה חימוצן כו' וכן בשבת דבן מ' יום לשון איש עכ"ל צ"ע דאין ראייתם זו מכרעת דלפום סברא דהשתא כפ"ה דבתראה דוקא נקט אשה דוקא וזקן דוקא וא"כ ע"כ דליתא להך גירסא בשבת בן מ' יום ואיך שיהיה לפ"ה שפי' דזקן מעלו טפי ושוב פי'

במכוסין דדוקא נקט צ"ל שלא חייש לפרש למה שדקדקו התוס' דהני בבי בחדא גוונא קתני להו ודו"ק:

בא"ד ועוד מילי טובא שהאריך באותה ברייתא יותר מהכא כו' עכ"ל אולי שבגמרות שלהם היה מאריך באותה ברייתא במילי טובא אבל בכל גמרות שלפנינו ליכא התם אלא הך מלתא דבן מ' יום וע"ש:

דף סג:

בד"ה מן המנחה ולמעלה כו' לכל המוקדם הוה מששה שעות ומחצה כו' עכ"ל וכצ"ל:

דף סד.

תד"ה ואינה אסורה אלא מי"ח ואילך וא"ת ויאסר נמי יום י"ח כי שינתה כו' עכ"ל וה"ה דה"מ להקשות הכי בשינתה ליום ט"ז שיאסר נמי יום י"ז לחוש לוסת הדילוג כיון שדלגה חדא זימנא אלא דאולמא להו לאקשויי בשינתה לי"ז שכבר דילגה פעמים וק"ל:

בפרש"י בד"ה אימא לא תיחוש לה דכי מטיא טבילה אחריתא ותטבול ויגיע יום עשרים לא כו' עכ"ל כ"ה בכל נוסחת רש"י שלפנינו ולפי שאינו מובן לכאורה לפי ענינו הגיהו רבים ויגיע יום עשירי לא כו' וא"א לומר כן דכיון דשינתה מתחלה ליום עשירי לטבילה דהיינו ביום י"ז לראייה הראשונה הויא טבילה אחריתא ביום י"ח שהרי אינה אלא שומרת יום ואם תראה שוב ליום עשירי לטבילה זו לא הוה מופלג מראייה שלפניה אלא י"ב יום ולא הוו הפלגות ראיותיה שוות ולמה תחוש לו ואם נדחוק לפרש דכי מטיא טבילה אחריתא ותטבול כו' דהיינו שתראה אח"כ בימי נדותיה ביום כ"ב שהיתה למודה לראות ותטבול ליום י"ז עיקר חסר מן הספר גם מי הכריחו לכל זה דלא ה"ל לפרושי אלא דכי מטא שוב יום י"ז לראייה זו אימא לא תאסר ועוד כיון דראתה אח"כ בלא הפלגת י"ז ימים הרי נעקרה ראיית יום י"ז דבחדא זימנא מיעקרה וע"כ הנראה לקיים כל ספרי רש"י הישנים אחר שנדקדק במה שפרש"י בסמוך בתוך ימים שראויה כו' דכי הדר מטי יום ט"ו לטבילתה קיימא בימים הראוים כו' דלכאורה אין לכל זה מקום כאן דטפי ה"ל לפרש בפשיטות אהא דשינתה ליום כ"ז דכי הדר מטי יום כ"ז הויא ראויה לנדה ועוד דהא רב פפא גופיה סבר בפ' בנות כותים דיום ט"ו שהוא יום כ"ב מיום כ"ב מנינן ליה וה"ל בימי זיבה מיום כ"ז ומיהו הך דהכא ודאי דלא תפשוט מדהתם דלא דמיא דהתם מוכיח רב פפא מהך מתני' אשה שכבר ראתה ג"פ בימי זיבה ולא קבעה וסת לשמואל דלמיחש מיהת בעיא דניחוש לה והכא הוסיף רב פפא למימר דאפי' בחדא

זימנא ובימי זיבה בעי דניחוש ועוד נדקדק במה שפי' אבל היכא דקאי בימי זיבתה כגון שהיתה למודה לראות ליום ט"ו לטבילתה והקדימה וראתה בתוך ימי הזוב כגון ליום עשירי כו' דלכאורה אין צורך במה שפי' שהיתה למודה כו' אלא דה"ל לפרש בפשיטות טפי אבל היכא דקאי בימי זיבתה שראתה מתחלה ושוב ראתה ביום עשירי לטבילתה דהוה בימי זוב אבל הנראה בכל זה פרש"י דלרב פפא אע"ג דסבר בפ' בנות כותים דכ"ב מכ"ב מנינן לה לחוש לוסת הראייה הראשונה קאמר הכא דניחוש נמי לשינוי ראייתה שהיתה חדא זימנא בכ"ז ובתרתי אשמועינן דניחוש לשינוי ראייתה חדא שמא תראה עוד בכ"ז וחוששת לאותו דילוג וגם ניחוש לה שמא תקבע וסתה הראשון שהיה מכ"ב לכ"ב מראייה זו שהיה בכ"ז ואהך חששא שמא תקבע וסתה הראשונה שהיה מכ"ב לכ"ב מראייה זו קאמר אי מהתם ה"א בימי נדותה דשינוי ראייתה היה בימי נדותה בכ"ז מראייה ראשונה וכי הדר מטי נמי ההוא יום כ"ב מראיית כ"ז ה"ל בימים הראוים לנדה ושתי הראיות בין ראיית כ"ז שבתחלה ובין ראייה כ"ב שאחר ראיית כ"ז הם בימי נדה ולהכי חוששת לו שתקבע וסת הראשונה מיום ראיית השינוי אבל היתה למודה לראות ליום כ"ב ושינתה ליום י"ז דה"ל שינוי ראייתה בימי זיבה אימא דכי תטבול ביום י"ח ששומרת יום כנגד יום י"ז ויגיע אח"כ עשרים יום מטבילה זו דה"ל כ"ב יום מראיית השינוי שהיה ביום י"ז ואימא לא תחוש לו שתקבע ממנו וסת הראשונה שהיה מכ"ב לכ"ב קמ"ל וה"ה דה"מ לפרש הכי אחששת ראיית הדילוג דגם בימי זיבה חוששת לו אלא חדא מתרתי דחוששת דקאמר רב פפא נקט ותו לא מידי:

סליק פרק האשה

דף סד:

תינוקת פרק עשירי

תוס' בד"ה על גבי כולם ורואה כו' לספרים דגרסי הכי על גבי כלים ורואה כו' עכ"ל הא ודאי דאין חילוק אי גרסי ע"ג כולם או ע"ג כלים דבין הכי ובין הכי משמע אף על גבי כלים דרכין הן רואה כפי' הערוך בערך נוחר אבל משום שיש ספרים דל"ג הך בבא דרואה כלל אלא הך בבא דאינו רואה וכ"ה בגמרות ישנות לכך כתבו דאי גרסי הך בבא דרואה ליכא לפרושי בידוע כו' וק"ל:

בד"ה שאני שמואל כו' אינה ביאה גמורה שתתעבר כו' עכ"ל והך דהכא בבעל ביאה ראשונה ודאי דלא תתעבר בו מ"מ איירי בביאה גמורה שהיתה ראויה להתעבר ממנה:

דף סה.

תד"ה אלא דיהיב לה כו' כדמסיק לקמן מי סברת כו' וע"כ אי הראשונה שבקטנות רחוקה מן השניה ו' חדשים כו' עכ"ל ה"מ להוכיח כן בפשיטות ממאי דמסיק א' בימי קטנות וג' בימי נערות וכל תרי ירחי חדא עונה דע"כ הראשונה מן השני' ו' חדשים אלא דניחא להו לאוכחי הכי מהך מלתא גופא דכל תלתא ירחי עונה א' ודו"ק:

בא"ד וכן כדס"ד דמעיקרא כו' שוה בזה הענין ג' חדשים בקטנות כו' עכ"ל ור"ל דשוה בזה הענין אבל אינו שוה ממש אלא דבזה הוא שוה דההעונות אינן סמוכות מיהו הפסקות העונות אינן שוות דלפי דרך שני שכתבו התוספות או ראשונה בסוף קטנות כו' ורביעית ו' חדשים בבגרות ה"ל הפסקות אינן שוות הרביעית רחוקה ו' חדשים מהשלישית וכל השאר ג' ג' ומהרש"ל הגיה בסוף הדבור ורביעית ג' חדשים בבגרות ואין לכוון דבריו דא"כ לא יהיו מתוך י"ב חודש אלא מתוך ט' חדשים שהראשונה היה בסוף קטנות דהיינו בתחילת נערות לפי דרך הב' שכתבו התוספות ואולי לפי הגהתו הגיה אז במקום או אז ראשונה בסוף קטנות כו' ג"ז דחוק ודו"ק:

בד"ה הדפין כו' לא הוצרך לשנות בד כי פשיטא שמכר את הבד כו' עכ"ל כצ"ל וע"ש בתוס':

דף סה:

בד"ה היינו ת"ק ואם תאמר טובא כו' ומשני א"ב חרפי ואפלי כלומר אשתקד הוו אפלי ועכשיו חרפי עכ"ל ולפי זה חרפי ואפלי חדא א"ב הוא שלא כפרש"י דתרי א"ב הוו דחרפי ואפלי אשנה דהשתא קאי אלא דאפלי אשנה דאשתקד וחרפי אדהשתא ורשב"ג מיקל וה"ה דהוה מצי לפרושי בהיפך חרפי אשנה דאשתקד ואפלי אדהשתא ורשב"ג מחמיר אבל יש לדקדק למה דקדקו לפרש כן לתירוצם קמא דוקא ולתירוצם בתרא הניחו פרש"י דתרתי א"ב הוו וי"ל דלתירוצם קמא ניחא להו לפרש דחרפי ואפלי א"ב חד הוא דהשתא פליגי בזמן מופלג טפי אבל לתירוצם בתרא ניחא [להו] אדרבה דלא פליגי בזמן מופלג כ"כ דא"כ אפשר דכלו ימי בציר כיון דאפלי דאשתקד וחרפי דהשתא סמוכים ביותר ואף זמן הבציר לא סגי להשלים י"ב חודש דמה"ט קאמרינן לת"ק דעם זמן שהיין בו הוא אבל באפלי לחוד או בחרפי לחוד דלא הוה זמן מופלג ניחא טפי דבזמן מועט כזה לא כלה עדיין הבציר ודו"ק:

בד"ה וכולן ששופעות ובאות כו' ואפילו לרב דאמר לא הפסידה לילות מ"מ כו' הלכך צריכה לבדוק אולי נשתנה כו' עכ"ל מ"ש הלכך צריכה לבדוק כו' לא קאי אסמוך לו

אדרב אלא אלוי דאמר ד' עונות והוי היום אחר זמן תלייתה כמו מתוך ד' לילות לאחר ד' לילות אבל לרב אין חילוק בין יום ובין לילה דכולה בתוך זמן תלייתה הוו דעד מוצ"ש תנן דאל"כ מאי פריך ולרב ל"ל למתני ארבע לילות הא לרב נמי אצטריך למתני ארבע לילות לאשמועינן דא"צ בדיקה בתוכן משא"כ ביום אלא ע"כ דלרב אין חילוק בין ימים ובין לילות ולא הביאו כאן דברי רב אלא לראייה דע"כ מודי דאם נשתנו שהיא טמאה כדאמרינן בסוף פרק קמא לאפוקי מפרש"י:

פרש"י בד"ה מתוך ד' לילות ללא ראתה כו' אלא דבודקת אם נשתנו כו' עכ"ל לפרש"י נמי הך רישא אתיא אפי' כרבנן דבלאחר זמן תלייתה כי הכא מודו דבשופעת צריכה לבדוק אם נשתנו דלר"מ מאי איריא בלאחר זמן תלייתה דצריכה בדיקה הא בתוך זמן תלייתה נמי כדקתני ר"מ מחמיר כדברי בית שמאי והתוס' שכתבו ודלא כפרש"י שפירש אפילו נשתנו מכמות שהיו מראה דמים טהורה לרבנן עכ"ל היינו בתוך זמן תלייתה כמ"ש לקמן גבי ושאר ראיות כו' דלבית הלל טהורים ואפילו נשתנו:

דף סו.

גמ' סבר ליה מר למכתב כתובה לארבעה יום כו' מפירוש מהרש"ל דהיינו ליום ד' שהבתולה נשאת ליום ד' וכפירושו איכא במרדכי ע"ש אבל מפרש"י שכתב איעכוב שבעה יומי בתר יומא שנתפייסה לינשא עכ"ל אין נראה לפרש כן כיון דנטר דיום ד' בשבוע אחרונה הוה ליה יום ז' מיום רביעי זה ולא מיום שנתפייסה ונראה לפירושו דנטר עד ארבע לאו היינו ליום רביעי בשבוע שהבתולה נשאת:

דף סו:

תוס' בד"ה כל הראוי לבילה כו' וגבי ערל וטמא כו' ולא מעכבין ואמאי הא לא מצי סמיך ובפרק כו' שחיטה דאורייתא דהא רבינהו קרא כו' בהבאת קרבן מיירי ואע"ג דלא טהרה כו' עכ"ל כצ"ל ובתוס' שלפנינו יש בהם ערבוב דברים ועיין בתוס' ר"פ כסוי דם ופ' מצות חליצה:

בד"ה אם סמוך לחפיפה כו' ומדלא קאמר לא תחוף ראשה כו' עכ"ל כתב מהרש"ל ותימה לי מה צריך למידק כן למה אינו דייק כפשוטו מדקאמר משרו מזיא אלמא דבמקום שער הראש אייריי כו' עכ"ל ועוד האריך ע"ש ותמיהתו תמוה דאף אם קאמר משרו מזיא ובמקום שער הראש אייריי דבעי שם חמין מי יימר לן דלא בעי נמי חפיפה מיהת בצונן בכל הגוף שלא במקום שער ולהכי הוצרכו לדייק דאי הוה שייך חפיפה

בכל הגוף לא ה"ל למימר הכא סתמא לא תחוף דמשמע בכל הגוף אלא דה"ל לפרש לא תחוף ראשה ומדלא קאמר הכי ש"מ דחפיפה לא שייכא אלא בראש ולכך נקט סתמא לא תחוף והתוס' דפרק קמא דחולין ואשר"י שקצרו דבריהם סמכו אהך הוכחה כי הוא פשוטא:

דף סז.

תד"ה פתחה עיניה כו' שמעתתא דרב ודרב גידל כו' ומה שהקשה מבית הסתרים כו' ונראה שיש בית הסתרים שהאשה מקפדת כו' עכ"ל כצ"ל ופי' יש בית הסתרים שהאשה מקפדת יותר מהאיש והיינו בית הערוה כמ"ש המפרשים במתני' דמקואות אבל שאר קמטים ובית הסתרים איש ואשה שוין ולהכי פריך שפיר מהך דבית הקמטים וב"ה אינן צריכין לביאת מים אהך שתהא אשה מדיחה קמטיה במים דבקמטים ודאי דאין חילוק בין איש ואשה וק"ל:

בד"ה ומניקה את כו' כעודר בית הסתרים וכמוסק כו' עכ"ל גם בזה סותר פרש"י שפירש היפך זה אבל ניחא להו לדחות פירושו בסיפא כמניקה כו' דתני לה גבי הדד ולפרש"י לא הוזכר הך חציצה כלל:

דף סז:

בד"ה משום סרך כו' ואביי ורבא בדור אחד היו כו' עכ"ל לספרים שלנו לא הוו צריכי להך הוכחה דמרבא גופיה מוכח שפיר אבל בגמרות ישנות גרסי רבה בעובדא דאתקון במחוזא למטבל בח' וכצ"ל בתוס' והשתא הוצרכו להוכחה דרבה ואביי בדור כו':

בד"ה אבל אמרו חכמים כו' ועוד היכי שרי רבנן לשמש כו' עכ"ל ולא בעי למימר דאתשמיש קאי ורבנן פליגי ולית להו דרשא דאחר תטהר דאחר מעשה תטהר אלא דאף מדאורייתא אסור לשמש דא"כ מאי קא משני משום דר"ש כו' דהא לרבנן ניחא טפי וסמכו התוס' עצמם בזה הכא שכבר הקשו כן בתוס' פ' המפלת גם קושייתם התם סמכו עצמם אמה שהוכיחו כאן דליכא למימר דרבנן שרו לשמש כו' ולתירוצם דהכא ניחא גם קושייתם דהתם כיון דבטבילה פליגי ורבנן לא אסרי טבילה אפי בודאי זבה לא הוו אסרי בהך דטועה אף לשמש דאית בה כמה ספיקי:

גמ' מר זוטרא שרי ורב חיננא מסורא אסר א"ל רב אדא לרב חיננא מסורא כו' מגמרות ישנות:

דף סח.

תוס' בד"ה כך אמרו משמיה כו' וי"ל דאיכא לאוקמא פסק דלעיל שליל טבילתה במ"ש כו' עכ"ל ולאו ממש קאמר הלכתא כרב חסדא כו' דהא רב חסדא אפי' אם ליל טבילתה חל בחול נמי קאמר אלא בהא הלכתא כר"ח בכה"ג אם חל ליל טבילתה בי"ט או בשבת דהשתא ע"כ כדמתרץ רב יימר דג' ימים הרחקה לא מצינן לאשכוחי בשחל ליל טבילתה בי"ט או בשבת ודו"ק:

במשנה ומטמאה מע"ל ומפקידה כו' פי' דמטמאה מע"ל כגון אם לא בדקה עצמה כלל בין הפרשת יום ז' בטהרה ובין הבדיקה שמצאתה טמאה אבל אם בדקה עצמה בשחרית ומצאתה טהורה ואח"כ באותו יום מצאתה טמאה הרי הפקידה ממעט מע"ל:

דף סח:

פרש"י בד"ה ואם יש לה וסת קס"ד אסיפא דמתני' כו' עכ"ל משום דלעיל לרבא לא קאי הכי קאמר דס"ד הכא כדסבר המקשה לעיל דאסיפא דמתני' קאי ולא אריש פרקין כדמוקי לה רבא לעיל דדוחק למימר הכי לשמואל דרבא ודאי לא מצי לשנויי בע"א וכבר סליק בתיובתא:

תוס' בד"ה א"ל ה"ז בחזקת טהרה כו' דהוחזקה רואה שחרית דין הוא להצריכה הפרשה מן המנחה כו' עכ"ל ולפי זה ביום ראשון כיון שהוחזקה רואה בעיא לכ"ע הפרשה מן המנחה ולמעלה ור' דקאמר בראשון לא שאלתי וטעיתי כו' ה"ק בראשון לא שאלתי כלל משום דמעיינה פתוח וטעיתי שהיה לי לשאול מיהא בראשון אם הפרישה מן המנחה כו' דכיון דפסק פסק ודו"ק:

דף סט.

פרש"י בד"ה והכא אשמועינן סופן כו' כדאמרי' במתני' דהפרשה בטהרה בעינן עכ"ל לגבי נדה תני ליה לעיל במתני' ומשמע דה"ה בזבה דבעיא הפרשה בטהרה דמאי שנא וכן מ"ש התוס' וא"ת לרב כל זבה צריכה הפרשה כו' עכ"ל מדברי רב ודאי דליכא הוכחה דכל זבה צריכה הפרשה דרב לא קאמר אלא שאם הפרישה בטהרה דלא בעי' ספירה בתחלתן אלא דאמתני' סמכו ושיעור דבריהם כ"ה וא"ת לרב תקשי כיון דכל זבה צריכה הפרשה כדמשמע במתני' לגבי נדה אמאי קתני במתני' הכא בזבה שבדקה עצמה יום ראשון כו' וק"ל:

גמ' ואי ס"ד דלא בעי ספורין לפנינו בימא נמי נטבלינהו כו' ואע"ג דרב נמי לא קאמר דלא בעי ספורין לפנינו מתחלתן אלא היכא שהפרישה בטהרה והך טועה איכא לאוקמא דלא הפרישה בטהרה בודאי י"ל דרב נמי לא קאמר דבעי הפרשה בטהרה בודאי אלא להחמיר שלא לטהרה לבעלה בסופן אע"פ שאין תחלתן אלא בהפרישה בטהרה בודאי אבל לגבי טבילת מצוה בזמנה אף בלא הפרישה בטהרה בודאי ע"י בדיקה משום ספיקא דשמא הפרישה בטהרה צריכה טבילה בזמנה וכן נראה מדברי התוס' שכתבו אהא דז' לנדה וב' לזיבה מכאן אין יכול לדקדק דלא בעינן ספורין לפנינו מדטובלת אע"פ שלא הפסיקה כו' עכ"ל הרי לך בהדיא לרב דבלא הפסיקה בטהרה כלל נמי לא בעינן ספורין לפנינו וטובלת משום טבילה בזמנה דשמא הפרישה בטהרה באותו יום:

פרש"י בד"ה תמני לנדה כגון באת לפנינו כו' דלמא בין השמשות דאתמול חזאי ומיום חמישי כו' עכ"ל לא הוה צריך לפרש ספיקא דראיית יום חמישי ויום ששי שהיה בין השמשות אלא משום ראיית יום שבת דליכא לספוקי אלא בראתה ב"ה נקט נמי הכא כן:

דף סט:

בד"ה אימא איני יודע כו' דלמא כל ז' שלא לפנינו ספרה כו' עכ"ל כך מצאתי מוגה:

תוס' בד"ה מה לאלמנה לכ"ג כו' דחייבי כריתות בנה פגום כו' לימא היא עצמה תתחלל מק"ו כו' עכ"ל ומכי תהיה לאיש זר ליכא למילף דאיכא חייבי כריתות הלאו זר מעיקרא הוא אצלה וק"ל:

בא"ד וי"ל כיון דבנכרי ועבד הולד ממזר ליכא למילף תו מנייהו פסול ביאה כו' עכ"ל ומגר עמוני ומואבי נמי כיון דבנו פסול לבא בקהל והוי כמו ממזר ליכא למילף מנייהו נמי פסול ביאה ולר"י דיליף בכה"ג לא חשו לתרץ הכא הך קושיא אליבי' דל"ל כי תהיה לאיש זר לגר עמוני ומואבי הא איכא למילף במה הצד מחלל ונכרי ועבד ואיכא למימר דההיא סוגיא אתיא כרבנן אבל בתוס' פ"ק דיבמות תירצו זה דלר"י נמי יליף גר עמוני ומואבי מנכרי ומעבד וחלל כיון דולד נכרי ועבד הוא ממזר גרע טפי מולד גר עמוני ומואבי והיינו משום דיש הכשר לבתו וק"ל:

בא"ד בפרק הערל דקאמר גר עמוני בתו כשרה לכהונה ופריך כו' אלא כיון דבתו פסולה לקהל לא ילפינן מיניה פסול כהונה אלא דוקא לר"י וא"ת כו' עכ"ל כצ"ל מתוך סוגיא שם וכ"מ מוגה וע"ש:

דף ע.

תד"ה היא תועבה כו' הדר ביה בפ' החולץ מהא דקאמר הכל מודים כו' עכ"ל וכצ"ל:
בד"ה למחרת מביא אשמו כו' והכי מיתניא בתוספתא כו' ומטמא למתים לאחר ק"כ יום כו' עכ"ל תבא בביאור כ"ד אלו בפ' ב' נזירים במשנה וגמ' ופי' הרע"ב ע"ש ובפ' כ"ג בפרש"י ולא נחתו התוס' הכא לפרש התוספתא אלא עד אחר ס' יום דעלה קאי אר"ש למחרת כו' דמייתינן הכא:
בא"ד אבל אשמו אינו מעכבתו וישהה כו' עכ"ל ר"ל דאשם ספק מצורע הזכיר ר"ש הכא דמביא ביום ס"א על תנאי אבל אשמו דספק נזיר טמא לא הזכיר דמביא בתגלחת ראשונה על תנאי משום דהך אשם אינו מעכבתו אז וישהה אותו כו' או שמא אינו דומה האי אשם לאשם דמצורע שבא להכשיר שממנו נותן דם על הבהונות אבל אשם דספק נזיר טמא א"צ האשם להכשירו ולא יביא אותו כלל מספק וכן לא חשיב בהך תוס' דמביא עולת עוף דנזיר טמא מספק ועולת בהמה דמצורע מספק מה"ט כיון דעולה אינו מעכבתו ולא בא לא לכפר ולא להכשיר לא מביא לה מספק וכ"כ התוס' בפ' ב' נזירים וחטאת הבהמה דמצורע מספק קחשיב בתוספתא דמביא לה ע"י שיכתוב נכסיו לאחרים והוה עני ומביא חטאת העוף הבאה על הספק ודו"ק:

דף ע:

בד"ה וסמיכה ונסכים כו' היינו באקופי ידא למ"ד כו' עכ"ל פירוש למ"ד דלא בעי סמיכה במצורע ה"ל סמיכה עבודה בקדשים אי לאו באקופי ידא וק"ל כדאיתא פ"ק דחגיגה ע"ש:
בד"ה כתוב א' אומר כו' שיפנה אליך להשים לך שלום כו' עכ"ל כצ"ל ודו"ק:
בד"ה ואין נציב מלח כו' וא"א לומר כך דהך סוגיא דכ"ג לא אתיא אלא כר"ש כו' עכ"ל פי' דהך סוגיא דכ"ג הוא מימרא דר"ל ודוחק הוא שנאמר דלא קאמר מלתיה אלא אליבא דר"ש דאצטריך או בקבר משום דלא למעט ליה מדכתיב אדם כפירוש הר"ם וק"ל:
בא"ד ולהכי אצטריך או בקבר וקאי ריבוי אכי ימות ולא אאדם כו' עכ"ל והיינו כתירוצם דקודם מתן תורה אין חילוק משום דריבוי דאו בקבר לא קאי אאדם וליכא לאקשויי אכתי לפי דרכם נמי כיון דאו בקבר גבי מגע כתיב לענין טומאת אהל דליכא ריבוי אימא דמכאן ולהבא הוא דכתיב די"ל כיון דגלי לן קרא לענין מגע דכתיב בהך פרשתא דלאו דוקא מכאן ולהבא הוא דכתיב אית לן למימר ה"נ הכי בטומאת אהל דכתיב נמי בהך פרשתא וק"ל:

דף עא.

תד"ה ה"ג בפי' ר"ח כו' ואתא לאפוקי מת"ק דאמר אפי' היכא דאיכא לספוקי שמא יצא כולו מחיים טמא עכ"ל הא ודאי בדאיכא לספוקי כולו מחיים ואיכא לספוקי נמי כונו לאחר מיתה דחכמים מחמירי טפי וברה"י הוה ספיקא דאורייתא ולא הוה דם תבוסה אלא דמשמע להו לת"ק דאפי' בדליכא לספוקי בכולו לאחר מיתה כגון שראינו קצת מחיים ואיכא לספוקי בכולו מחיים מטמא ואהא פליגי חכמים ואמרו דאם ראינו קצת מחיים וליכא לספוקי בכולו לאחר מיתה אינו מטמא אח"כ לא פסק דאיכא מיהת מיעוט לאחר מיתה וליכא לספוקי נמי בכולו מחיים וק"ל:

גמ' ומודה ר' יהודה כו' מכלל דת"ק סבר באהל כו' היינו ר' יהודה שהוא ת"ק דר"י כפרש"י ובגמרות ישנות מכלל דר' יהודה סבר כו' וק"ל:

דף עא:

שם מערה אין נוגעת כו' חזרו לומר הרי כו' מתני' מני אבא כו' מילי מילי קאמר תלמודא דבראשונה דקאמרי מערה אין נוגעת לא משום דהוו סברי חולין עט"ק כקודש דמו וכשחזרו לומר כו' לקדשים אין לחולין לא משום דלאו כקודש דמי ודקתני לב"ה דהוה כמגע טמא מת דהיינו ראשון מני כאבא שאול דסבר טבול יום הוה ראשון לקודש לטמא ב' ולפסול אחד דהיינו רביעי בקודש פסול ולאפוקי ממ"ד ט"י שני לקודש דהשתא לא מטמא אלא א' ופוסל א' ופלוגתייהו בריש פרק ב' דמסכת מעילה ובסוטה פ' כשם ע"ש ודברי מהרש"ל בכל זה אינו מבורר וק"ל:

תוס' בד"ה מערה אין כו' דקיל מנדה שאינו מטמא משכב התחתון אלא כעליון כו' דתנן במסכת כלים למעלה מהן נבילה דמטמא במשא למעלה מהן בועל כו' עכ"ל כצ"ל ודקתני בתר הכי למעלה מהן זובו של זב ורוק כו' שהן מטמאין במגע ובמשא היינו שהן חמורים מנבילה ומבועל נדה לפי שזובו של זב וכל הנך מטמאין בכל שהוא בין במגע בין במשא א"ק לתירוץ ר"י שכתב דנבילה ובועל נדה כשהוא נושא את הטהור כגון הכא כו' אינן מטמאין דהיינו היסטו של זב הא אמרי' בפרק בנות כותים דבועל נדה מטמא אדם וכלי חרס דהיינו הסיטו של טמא את הטהור וצריך עיון:

גמ' וקורא לה שם מאבראי סד"א נגזור דלמא אתי למנגע בה קמ"ל כצ"ל מגמרות ישנות:

תוס' בד"ה הרואה יום א' כו' ומפר"ת כו' משמע דבראיית ימים היא נעשית זבה כו' ויש לדקדק אכתי היאך תולה הכתוב זבה בראיית ימים לחוד שהיה בין השמשות בסוף היום ולא היה כלל בתחלת יום שאחריו וא"כ למה לא היה יום שאחריו ספירה יום

שלפניו כיון דלא ראתה בו עד סוף היום ונראה לפירושו דצ"ל דאפי' זבה קטנה צריכה הפסק טהרה ביום שראתה ואח"כ סופרת יום שאחריו לשימור והכא כיון דראתה בבין השמשות בסוף היום לא היה לה הפסק טהרה ביום הראייה ולא יעלה לה יום שאחריו לשימור וגם צ"ל לפירושו דה"ה דה"מ תלמודא למימר התם ה"נ ברואה בעמוד השחר דליכא שימור בתחלת היום אבל לפרש"י ולפר"י כל זה ניחא טפי ודו"ק:

דף עב.

בא"ד וכן צ"ל לפרש"י כו' לאו דוקא דבתרתי סגי כשראתה בב' עד הלילה עכ"ל וכן לפר"י צ"ל דתלתא יומי ב"ה לאו דוקא מאחר שכבר ראתה ב' ב"ה ובשלישי תראה באיזה שעה שיהיה בלילה כו' כמ"ש התוס' פרק כיצד צולין ע"ש ודע לפר"י ראיית בין השמשות עולה לב' ימים דמקצתו בסוף היום ומקצתו בתחלת יום שאחריו וכה"ג איכא לעיל בס"פ בא סימן גבי רואה ב' גריסין והשתא אין כאן לא סוף היום ולא תחלת היום שיעלה לה שימור ואמצע היום ודאי דלא הוה לה שימור כמ"ש התוס' שם וכן נראה מתוס' דנזיר ע"ש וכתבנו בזה לפי שמהרש"ל דחק עצמו בזה פרק כיצד צולין בע"א ע"ש:

דף עב:

בד"ה אלא אימא כבועל כו' דהיינו ביום י"ב דשכיח בועל גבה כו' מטמא בועל משכב ומושב אע"ג דלא ראתה כו' עכ"ל לדבריהם אלו נראה לפרש בשמעתין לרב הונא דמטמא משכב ומושב בלא ראתה היינו אפי' ביום י"ב ומטעם דקאמר רב יוסף וכי ראתה מאי הוי וכיון דמטמאה בראתה מטמאה נמי בלא ראתה והוצרכו לזה לפר"י לקמן שפי' מ"ש איהו רואה ראייה של זוב דתולה ומ"ש איהי בלאחר י"א דמטמאה ובשלמא אם נימא דאף בלא ראתה לאחר י"א דמטמאה ניחא דשפיר מדמי לה דכמו דבראיית הזוב לא גזרינן לא ראה משום ראה דאף אם יראה לא יסתור ה"נ בלא ראתה לאחר י"א לא נגזור משום ראתה דהא אף אם תראה לאחר י"א לא תסתור אבל אם לא מטמאה לאחר י"א אלא בראתה אכתי תקשי הא לא דמי דבראתה לאחר י"א שפיר גזרינן משום ראתה תוך י"א דסתרה אבל בראית הזוב למה נגזור לא רואה כיון דאפי' אם יראה לא יסתור כך נראה שיטת ר"י למאי דקיימא מלתא דרב יוסף אבל בפרש"י אין נראה כן אלא דלא מטמא רב הונא לב"ש אלא בלא ראתה תוך י"א גם מפירושו נראה דבראייה שניה של זוב הוה זב גמור למפרע ודו"ק:

בד"ה רבי יוחנן אמר כו' דקאמר ראב"ע לא איירי אלא במנין הימים כו' עכ"ל כצ"ל:

דף עג.

גמ' בלא עת נדתה סמוך לנדתה אין לי כו' כך הגירסא בגמרות שלפנינו וכך היה גירסת רש"י בפי' החומש שפירש בלא עת נדתה אחר שיצאו ז' ימי נדה דהיינו סמוך לנדתה ועל נדתה מופלג מנדתה יום א' כו' עכ"ל והרא"ם תמה שם לפרש"י אנה מצא רש"י כו' דבת"כ מפיק סמוך לנדתה מעל נדתה ועוד האריך ע"ש ובאמת גם הרא"ש והרי"ף הביאו הך ברייתא דת"כ דמעל נדתה מפיק סמוך לנדתה אבל רש"י שבחומש ודאי מצא גירסא זו כמו שהיא בגמרות שלפנינו והכי מסתבר דמתחלת קרא בלא עת נדתה לא הוה גמרינן אלא בסמוך לנדתה טפי ומריבויא דאו כי תזוב מרבינן עוד מופלג יום א' ומעל נדתה מרבינן עוד י"א וכצ"ל הגירסא לקמן מנין לרבות י"א ת"ל על נדתה וכצ"ל לקמן עליך אמר קרא בלא עת נדתה סמוך לנדתה כו' כנ"ל ליישב פרש"י בחומש לגירסת גמרות שלפנינו ברישא דברייתא דיליף סמוך מבלא עת נדתה וק"ל: